

Uvodnik

Igor Gregori

Kaj pa, če je imel De Coubertain prav?

Vojne po svetu se ne končajo iz dneva v dan, kar tako v eni noči, ampak če bi uspeli imeti mir za šestnajst dni, bi ga lahko imeli za vedno." Tako se je izrazil predsednik generalne skupščine Organizacije združenih narodov Hunte in se oprl na tradicijo, ki je zaznamovala že prve olimpijade, tiste, ki so potekale v stari Grčiji. Takrat je očetom zahodne civilizacije uspelo vzpostaviti vojno premirje v razdobju, ko so potekale olimpijske igre.

Olimpijske igre sodijo tudi v moderno človeško mitologijo in je obenem vsaka izvedba sad trenutka, v katerem se te odvijajo. Če je leta 1936 Hitler predčasno zapustil berlinski stadion, da ne bi bil primoran nadeti zlate kolajne temnopoltemu tekaču in skakaču Jesseju Owensu, če je münchenško izvedbo iger leta 1972 pretresel napad palestinskih bojnikov, če sta bili moskovski in kalifornijski izvedbi tarča svetovne berlinske delitve in če je leta 1996 jubilejna olimpijada potekala v prestolnici kokakole in ne že takrat v Atenah, kot bi zdrava pamet lahko narekovala, so letošnje igre odsev današnjega strahu terorističnih napadov. Kot poročajo sredstva javnega obveščanja, so grške oblasti porabile več kot milijardo evrov, da bi zagotovile varnost nastopajočih in obiskovalcev, izredno število specialcev pa bo igre nadzorovalo.

Olimpijada pa mora potekati! V tem je srž vsakdana, ni pa videti kekega idealnega vzvoda, ki bi lahko spominjal na prve atlete, ki so med seboj tekmovali na "starem Peloponezu" (oče modernih olimpijskih iger baron Pierre De Coubertain se je konec 19. stoletja motil, ko je trdil, da je na igrah pomembno le nastopati in ne zmagati, ker tako mišljenje ni bilo skupno niti starim Grkom, saj so takratni atleti dosledno trenirali, da bi dosegli zmago nad ostalimi nastopajočimi).

Rad pa verjamem, da predstavljajo olimpijske igre vendar nekaj več, da niso gola paradigma moderne potrošniške kulture, ki vidi v športnem uspehu zrcaljenje drugih podvigov, po katerih stremljiva današnji človek. Zakaj pa se ne bi le za trenutek strinjali z nadebudnim francoskim baronom, ki je na prehodu v dvajseto stoletje imel šport za vzgojni dejavnik in element povezovanja različnih ljudi ne glede na njihov položaj, raso, veroizpoved, politični nazor, vsaj takrat, ko spoznamo, da bodo športniki obeh Korej vkorakali v atenski stadion na otvoritveni svečanosti pod skupno zastavo, da bodo lahko ponovno tekmovali športniki iz Iraka in Afganistana in predvsem, da bo na teh igrah nastopala tudi palestinska tekačica Sanaa Abu Bkheet, ki doma v Gazi trenira v nemogočih pogojih?

Globalni smisel olimpijad je ravno v teh marginalnih zgodbah in ne v rekordnih podvigih, ki žarijo vedno pod sumljivo lučjo nezakonitih poživil ali visokih denarnih pridobitvah. Rad verjamem, da se pravi olimpijski duh zrcali ravno v tej hrabri devetnajstletni palestinski atletinji, da pomenijo njej atenske igre veliko več kot že priznanemu športniku, da v njeni življenjski usodi žari tisti olimpijski ogenj, ki bo 13. avgusta prižgal tripod na olimpijskem stadionu in ki je morda še edini simbol zvest svoji stoletni preteklosti.

Poletni oddih je tudi mir, tišina!

Želimo vam prijetne počitnice, zasluženega oddiha, a tudi hladu!

Teško je predvidevati, kako bodo izzvenele slovesnosti ob 50-letnici priključitve Trsta Italiji: v italijanskih krogih bo upravičeno praznično vzdušje, pri nacionalistih seveda bolj vzhičeno, pri drugih bo sprožilo razmišljanja, tudi kritična, nekateri bodo celo ravnodušni.... in Slovenci? Nihče nas seveda ne more prisiliti, da bi se brez zadržkov pridružili praznovanju, niti ne vemo, ali bi bili dobrodošli, sploh pa o tem ne razmišljamo. Ko bo tekla voda v grlo, pa se bomo vlekli za rokave in mrzlično iskali izhod iz zagate, izhod, ki verjetno ne bo najbolje ustrežal situaciji, v kateri se nahajamo.

Izjava predsednika republike Carla Azeglia Ciampija je morda prišla v pravem trenutku, da se v poletnem premoru znajdemo in ukrepamo razsodno. Morda. Zapleti, ki so jih povzročili desničarji z izzivalnimi pobudami in ki so hoteli vplesti tudi slovensko šolo, so predsedniku republike dali priložnost, da je v pismu senatorju Budinu izrekel pomembne misli, ki dobijo v ustih najvišje institucionalne oblasti v državi slovesen, posebno pa vsebinski pomen. Dejstvo, da je predsednik republike spregovoril o potrebi sprave in nujnosti sožitja, potrjuje obstoj odprtega vprašanja in spora, v katerem je manjšina doslej potegnila krajši konec. Predsednik italijanske republike je s svojimi besedami dokazal, da je tudi naš predsednik in zato mora vedeti, kaj se dogaja z nami. Tudi če bi hoteli pozabiti na vso tragično preteklost, je vendar res, da se danes ne izvaja zaščitni zakon, ki je zakon italijanske

republike. Ni dopustno, da se zaradi sporne interpretacije nekega dokumenta blokira delo paritetnega odbora, ki ima mnogo več pristojnosti od gole določitve manjšinskega prostora, zaradi katerega se je zataknilo. Ta organ, ki glede manjšinskih vprašanj povezuje osrednjo vlado, deželno upravo ter slovensko politično in civilno zastopstvo, je nekakšna vlada v malem, od katere si veliko pričakujemo. Zato bi moral ta odbor biti veliko prisotnejši v našem javnem dogajanju tudi s stimulacijami in pritiski na državni pa tudi deželni ravni. Upajmo, da bo poletni premor dal članom odbora nekaj več spodbud, da bo v svojem delu učinkovitejši. Glede praznovanj 50-letnice priključitve Trsta Italiji pa bi vendarle veljalo premisliti, ali bi lahko izkoristili to priložnost za proslavo stoletnice postavitve Narodnega doma v Trstu. Že nekaj časa krožijo govorice, da se tržaška univerza pripravlja na postavitev spominske table na pročelje Narodnega doma. Ob prisotnosti visoke institucionalne osebnosti bi taka proslava pomenila po eni strani priznanje naše prisotnosti, pa tudi zavzetost, da bo država spoštovala obveznosti zaščitnega zakona, z vsem tistim, kar te obveznosti obsegajo. Potrebna pa bo seveda usklajenost vseh naših političnih predstavnikov. Jo je zares tako težko doseči?

Zadnja seja SSO pred poletnim premorom
Svet slovenskih organizacij je na svoji zadnji seji pred poletnim premorom obravnaval vrsto vprašanj, ki so v zvezi z najnovejšim dogajanjem v manjšinskem prostoru, v prvi

vrsti z blokado paritetnega odbora, ki pomeni novo zavlačevanje v izvajanju zaščitnega zakona. To je za slovensko manjšino toliko bolj vznemirljivo, ker je vzporedno prišlo - z Illyjevim obiskom v Ljubljani in takoj potem z obiskom slovenskega zunanjega ministra Vajgla v Rimu - do potrditve dobrih sosedskih odnosov med Italijo in Furlanijo-Julijsko krajino na eno strani in Slovenijo na drugi. Načeloma smo vsi zadovoljni, toda v konkretnem manjšini ni zadoščeno. Čeprav Državni svet formalno ni dal vladi pravice, da bi spreminjala seznam občin, ki sodijo v pristojnost zaščitnega zakona, ji je vendarle ugodil s pripombo, da je paritetni odbor preveč po svoje interpretiral voljo občinskih svetnikov v Trstu, Miljah in Čedadu, ki so predlagali vključitev celotnega občinskega teritorija pod zaščitni zakon. Sklep je Državni svet sprejel že na začetku maja, a zgleda, da ga je zadržal in da ga ni poslal naprej vladi in paritetnemu odboru, kot bi bilo normalno. To vzbuja sum, da gre za navadno zavlačevanje, ki preprečuje normalno delo odboru in dejansko prelaga začetek izvajanja zaščitnega zakona. Izvršni odbor SSO je pozitivno ocenil poseg krovnih organizacij pri predsedniku slovenske vlade Ropu in pri zunanjem ministru Vajglu, katerima je bil prikazan negotovi položaj manjšine in nevarnosti, ki iz tega izvirajo. Oba sta zagotovila stalno skrb slovenske vlade za manjšino in diplomatsko posredovanje v njeno korist.

/ stran 2

Draga mladih 2004

Breda Susič
o nadaljevanju
Drage mladih
2004
na Opčinah
pri Trstu

16

Pogovor

Predsednica
ZSKP iz Gorice
Franka Padovan
o načrtih in upih
pred novo
sezono

3

Pomembno obvestilo!

Prihodnja številka Novega glasa bo izšla v prvem tednu septembra. Sodelavce naprošamo, naj pošljejo prispevke do petka, 27. t.m.

Uprava bo zaprta od 13. do 29. avgusta.

Slovenska manjšina v Italiji še vedno kamen spotike

Dobrososedski odnosi pa takšni!

V tržaškem italijanskem dnevniku smo pred dnevi lahko na prvi strani brali, da je tržaški občinski odbor odobril načrt, po katerem se bo Bazovska fojba, ki je vsedrjavni spomenik, spremenila v "zgodovinski dokumentacijski muzej". Njegov načrt je izdelal arh. Cervi, izdatki pa bodo znašali skupno 700 tisoč evrov. Denarna sredstva bodo črpali iz petmilijonskega sklada, ki ga je rimska vlada bila določila za počastitev petdesete obletnice "druge neodvisnosti" Trsta. Članek hkrati poroča, da je isti arhitekt tudi izdelal načrt za preureditev parka na trgu pred tržaškim kolodvorom, kjer bo med drugim stala skulptura z grbi Istre, Reke in Dalmacije, kar naj bi slovesno odkrili na "dan spomina", ki se obhaja, kot je določil rimski parlament, na začetku februarja. Gre za dan, ko naj bi se Italija spominjala na množični odhod Italijanov z ozemelj, ki so po pariški mirovni pogodbi leta 1947 pripadli Jugoslaviji. Tudi za izvedbo tega načrta bodo sredstva črpali iz že omenjenega petmilijonskega sklada.

Naših bralcev seveda ni treba posebej opozarjati, da uradni Trst vztrajno in odločno nadaljuje po stari, dobro preizkušeni poti, da torej lažno in pristransko prikazuje potek zgodovinskih dogodkov med drugo svetovno vojno in ob njenem koncu na vzhodni italijanski državni meji. Niti z besedico se na primer ne omenja, kar se je dogajalo v obdobju med obema svetovnim vojnama, ko smo primorski Slovenci in istrski Hrvati bili obsojeni na narodno smrt; zamolčana je dalje agresija fašistične Italije na tedanje kraljevino Jugoslavijo, prezrta je zasedba slovenskega in hrvaškega ozemlja, zamolčana je ustanovitev Ljubljanske pokrajine in njena priključitev Ita-

liji, da medvojnih grozodejstev tako na Primorskem in v Istri kot na od Italije zasedenih območjih niti ne omenjamo. Vsega tega ne navajamo zato, ker bi hoteli opravičevati zločinov, ki so bili gotovo izvršeni po krivdi slovenske ali hrvaške

strani, česar nihče ne opravičuje že nekaj desetletij, ampak predvsem zato, ker odločno odklanjamo in smo do grla siti grobih sprenevedanj in nesramnih obtožb, češ da pripadamo genocidnemu narodu.

To pišemo prav na dan, 9. t.m., ko v milanskem dnevniku Corriere della sera na 21. strani beremo pripovedovanje danes že 92 let starega bivšega italijanskega vojaka, ki se je z begom čudežno rešil, medtem ko so pripadniki ameriške vojaške enote, ki se je bila izkrcala na Siciliji, kratkoma postrelili vse njegove tovariše, čeprav so se bili predali in položili orožje. Niti od daleč si ne dovoljemo misliti, da so bili vsi ameriški vojaki zločinci, kot dejansko ravna sedanja uradna Italija z našim slovenskim narodom, kar jasno potrjujejo tudi uradne priprave na počastitev "druge neodvisnosti" Trsta, in zlasti dejstvo, da ista uradna Italija še vedno kratkoma ignorira dokument, ki ga je tudi po njenem uradnem naročilu bila sestavila visoko kvalificirana komisija italijanskih in slovenskih zgodovinarjev o poteku predvojnih, medvojnih in povojnih dogodkov na prizadetih območjih.

Da za dobrososedske odnose ni na italijanski oblastveni strani dobre volje, smemo sklepati tudi iz dejstva, da se naš zaščitni zakon, ki ga je bil rimski parlament odobril ob sklepu zadnje legislature, še ne izvaja, da je prišlo do zastoja pri delovanju paritetnega odbora, češ da se nad njegovim delovanjem spotika Državni svet, da ga italijanska stran dejansko sabotira z nesklepnostjo njegovih sej, da se še vlagajo v parlamentu popravki itd.

Kaj naj si ob takšnem stanju mislimo, ko ob sklepu italijansko-slovenskih uradnih srečanj v sporočilih za tisk beremo, da so srečanja okrepila dobrososedske odnose med državama? Da nekdo skuša iz nas briti norce, je na dlani.

Drago Legiša

S 1. strani

Zadja seja...

Prav tako je dobil pozitivno oceno obisk pri predsedniku deželnega odbora Illyju, ki je bil zelo informativen in konstruktiven. Načrtih je bilo več vprašanj, vključno tudi krizno stanje v Slovenskem stalnem gledališču. Ob tem problemu je izvršni odbor poglobil analizo krize in ugotovil, da bo za resno rešitev iz težkega položaja potrebna pomoč več dejavnikov, od državnih do deželnih in osrednje-slovenskih.

Izvršni odbor je tudi z zadovoljstvom sprejel na znanje ugodno rešitev zadeve z nekdanjim begunskim taboriščem na Padričah ter se je zahvalil tržaškemu prefektu Goffredu Sottileju za učinkovito in naglo posredovanje. Svet slovenskih organizacij je ob tej priložnosti pozdravil tudi prihod novega generalnega konzula Republike Slovenije Jožeta Šušmelja, ki dobro pozna problematiko odnosov med Italijo in Slovenijo ter manjšinska vprašanja kakor tudi naše ustanove. SSO mu voščila obilo uspeha pri zahtevnem delu, ki ga čaka med nami.

Val nasilja v Iraku Širi se upor šiitov

Premier Alavi in ameriška ne(po)moč

Valu nasilja v Iraku ni videti konca. Upor imama Moktade Al Sadra je že skoraj prerasel v splošno šiitsko ustajo. Spopadi med iraško policijo, kateri so nudili podporo ameriški, britanski in italijanski vojaki, ter privrženci šiitskega skrajnega voditelja, so mi-

st. Odkar so mu jo konec junija zavezniki predali, skuša svetu – in predvsem Iračanom – dokazati, da je sposoben vladati v svoji razdrobljeni in nemirni državi. Zato se je takoj lotil dela: sprejel je nekaj ukrepov, ki imajo praktičen, predvsem pa simbolni značaj. Eden izmed

je postala pribežališče raznih skrajnih in terorističnih skupin, ki zlahka širijo svoj vpliv, predvsem zato, ker je ljudstvo obupano in lačno. Jasno je, da začasna iraška vlada, ki se mora med drugim izogibati tudi vsakodnevnim atentatom skrajnežev, ne bo mogla sama

rešiti vseh problemov. Čeprav je po oceni poznavalcev dejanska oblast še vsa v rokah funkcionarjev ameriškega veleposlaništva (največja ambasada na svetu šteje 2.000 uslužbencev), ZDA niso držale vseh obljub izpred vojaškega napada.

Prav v trenutku ameriške volilne kampanje, ko bi lahko javno mnenje vplivalo na odločitve predsednika Busha in na njegovega tekmecc Kerryja, pa prihaja do paradoksa. Zaradi preda- je oblasti Iračanom in torej manjše formalne

nuli teden v svetem mestu Nadžafu, v bagdadske mestni četrti Sadr city, Basri, Amari in Nasiriji terjali na stotine žrtev. Razmere se niso umirile niti potem, ko je premier nove iraške vlade Ijad Alavi v nedeljo nepričakovano obiskal Nadžaf in pozval milice, naj položijo orožje. Povabil je Al Sadra, naj se vključi v politično življenje in naj kandidira na januarjskih volitvah. Al Sadr je povabilo zavrnil. Premierjev obisk v Nadžafu je bil drzna poteza, ki ni dosegla praktičnih učinkov, je pa imela globok politični pomen.

Alavi se namreč na vso moč trudi, da bi uveljavil svojo obla-

tež ukrepov je na primer ponovna uvedba smrtnih kazni – državni poglavar, ki ima oblast nad življenjem svojih državljanov, lahko vzbuja večji strah in torej spoštovanje. Alavi je ponovno organiziral iraško policijo, sprožil je proces proti nekdanjemu diktatorju, uvedel je amnestijo za nekdanje Sadamove privržence, od sosednjih držav je zahteval izgon najtesnejših Sadamovih sodelavcev, navezal je diplomatske in gospodarske stike predvsem s prijateljskimi arabskimi državami.

Kljub vsemu temu je Irak zaradi medetničnih in verskih spopadov na robu razkroja. Država

vpletenosti ZDA so se novice iz Iraka umaknile s prvih strani ameriških dnevnikov. Ameriška javnost torej tako rekoč čez noč ni več informirana o tem, kar se dejansko dogaja v Iraku, in si je celo nekako ustvarila napačen vtis, da se kriza razrešuje. Ameriška administracija ima torej še naprej proste roke. Kljub temu, da je terorizirana zaradi možnosti, da bi se Irak iz načrtovane zavezniške demokratične oaze sredi arabskega sveta spremenil v novo smodnišnico, pa se je izkazalo, da je popolnoma nepripravljena na upravljanje in reševanje nastale krize.

Breda Susić

Povejmo na glas

Za pomiritveni smisel olimpijskih iger

Te dni se bodo v Atenah pričele olimpijske igre. Dneve ine dneve bomo spremljali najrazličnejša tekmovanja, občudovali športnike in športnice tako rekoč vseh držav, ver, ras in civilizacij sveta. Priče bomo največjemu športnemu dogodku leta oziroma štiri- letja, se veselili uspehov naših športnikov ter z razumevanjem sprejemali njihove neuspehe. Ob vsem tem bomo zagotovo navdušeni nad ravni medijskega poročanja, ki z vse večjo večino prekriva celotno zemeljsko oblo s svojim obveščanjem in prikazovanjem. In tako se bomo, kar bi bilo še kako prav, verjetno tudi vprašali, kakšen je - in gotovo je - širši namen tovrstnega športnega dogodka, kakšen je lahko njegov smisel, njegov višji pomen.

Dejstvo je, da so bile olimpijske igre vse od leta 1896, ko se je pričela njihova tako imenovana moderna doba, enkrat bolj in drugič manj obeležene s cilji, ki niso bili športni. Ker gre v bistvu za tekmovanje, so se na njem soočali različni narodi, različne države ter s športnimi rezultati opozarjali na svojo si- ceršnjo uspešnost, včasih tudi premoč nad drugimi. Tako je na igrah v Berlinu 1936 nacistična Nemčija s svojimi športniki dokazovala večvrstnost arijske rase. Spomnimo se obdobja po drugem svetovnem spopadu, ko sta zahodni in vzhodni blok z Združenimi državami Amerike in Sovjetsko zvezo na čelu uprizarjala zelo ostru športno soocenja, ki so imela skoraj vedno politični nadih hladne vojne vse tja do bojkota iger, ko je bila gostitelj ena ali druga velesila. Nemara naj-

močnejši dokaz, kako so bile olimpijske igre žal vselej v takšni ali drugačni senci trenutne politike, pa so prav tiste tri med njimi, ki se niso nikoli odvile. Zaradi vojne jih namreč ni bilo leta 1916, 1940 in 1944. In prav ob teh treh igrah, ki jih nikoli ni bilo, je mo- goče toliko pozorneje pomisliti, kako ni prav, da mora tako pomemben dogodek služiti političnim ciljem, in kako verjetno tudi ni prav, da naj bi bile olimpijske igre posvečene zgolj športu.

Olimpijske igre so srečanje športnikov vsega sveta in višji smisel je že v tem srečanju in spoznavanju. Olimpijske igre so ena redkih priložnosti, ko bi človeštvo lahko zares pozabilo na svoje spore, sovraštva in oborožene spopade. Olimpijske igre so kot nalašč, da bi v resničnem prijateljstvu povežale prav vse ljudi, kar danes v času vse bolj nasilne globalizacije še kako potrebujemo. Olimpijske igre zato lahko s svojim žarom osvetlijo vse temnejše obzorje spopada med razvitimi in nerazvitimi, spopada, ki se še dobro pričinja in bi ga lahko še zaustavili. Olimpijske igre bi torej morale biti nekaj podobnega, kar so bile v času svojega nastajanja v stari Grčiji, ko so se "ob Zevsovem svetišču v Olimpiji ljudje zbirali ob mnogoterih praznikih, ob katerih so se med seboj sprta mesta držala nekakšnega božjega miru"; so torej s sovražnostmi prenehala.

In zakaj z vojaškimi operacijami in načrtovanji ne prenehamo danes? Vsaj za dobra dva tedna?

Janez Povše

NOVI
GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Poljak
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 65
evrov, prioriteta pošta 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Cena oglasov po dogovoru

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI
in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakona št. 675/96 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

To številko smo poslali v tisk v torek, 10. avgusta, ob 14. uri.

Javno opravičilo beneškima duhovnikoma za klevetanje

Končno je sodišče priznalo dostojanstvo čedermacoma

Znana beneška čedermaca, duhovnika Marino Qualizza in Božo Zuanella, sta prejšnji teden zabeležila pomembno zmago na sodišču v tožbi proti furlanskemu tedniku "La voce del Friuli orientale" zaradi obrekovanja.

Beneška duhovnika se sicer tokrat nista pojavila na zatožnih klopeh, kot se je to dogajalo v preteklosti, ampak sta s pravno pomočjo znanega goriškega odvetnika dr. Damijana Terpina v vlogi tožnikov nastopila proti furlanskemu časniku, ki ju je julija 2001 obtožil neprofesionalnosti. V nepodpisanem uvodniku z naslovom "I mestieranti" (kvazi profesionalci) se je pisec z nenadejano ostrino spravljal na čedermaca in jima neutemeljeno pripisal vrsto hudih dejanj. V sklepih misli je uvodnik bralce nagovoril, da bi beneška skupnost ne utrpela nobene škode, če bi se Qualizza in Zuanella odločila zapustiti duhovniški poklic. Po mnenju uvodničarja sta namreč beneška duhovnika le kvazi profesionalca, ki

svojega poslanstva ne cenita kot pomembnega zakramenta, ampak se z njim ukvarjata, kot bi bil navaden poklic. Qualizza in Zuanella sta pre-

rati sta čedermaca pisala tudi videmskemu nadškofu Pietru Brollu in mu sporočila, da mu formalno vračata pastoralni mandat v primeru, da bi tožba povzročala težave beneški in krajevni verski skupnosti. Škof Brollo je odstopna pisma zavrnil in tako moralno podprl prizadevanje slovenskih duhovnikov, da se urednik Vasi javno opraviči za blatenje dobrega imena beneških čedermacev.

Vasi je tožbo dejansko sam prekinil z izjavo za javnost, v kateri je sporočil, da z uvodnikom ni želel prizadeti duhovnikov, niti ni bil njegov namen spraviti se nad njihovo čast in dostojanstvo.

Sodišče je tako msgr. Qualizzi in g. Zuanelli po dolgih letih krivičnih obtožb s strani desničarskih skrajnežev končno priznalo dostojanstvo pred širšo javnostjo in posredno priznalo upravičenost njunega pisanja. **AC**

Prejeli smo

Pojasnilo

Spoštovano uredništvo! Oglašam se v zvezi z uvodnikom Kaj je tega treba bilo?, avtorja Jurija Paljka, iz Vašega odločila tednika z dne 29.7.2004. Pojasnjujem sledeče.

Na umestitveni seji občinskega sveta v Števerjanu nisem zahtevala prevodov sej v italijanščino samo zato, "ker da je krivično za tiste možne občane, ki bi slučajno prišli poslušat razpravo v občinsko hišo". Izpostavila sem zahtevo, da naj števerjanska uprava prične uvajati zakon 482/99 na zasedanjih občinskega sveta, kot to velja v Sovodnjah in Doberdobi. Omenjeni zakon dopušča uporabo zaščitenega jezika na zasedanjih občinskega sveta, vendar obvezuje upravo, da takoj poskrbi za prevod pogovora poslušalcem oz. članom kolegijskih organov, ki izjavijo, da zaščitenega jezika ne poznajo. V vednost bralcem naj povem, da občinski tajnik v Števerjanu ne obvlada slovensščine, na zasedanjih občinskega sveta pa ima nalogo, da vodi zapisnik zasedanja. Menim, da občinskega tajnika ne moremo imeti za "možnega ali eventualnega občana ali italijanskega prijatelja, ki slučajno pride poslušat razpravo". Menim tudi, da ima vsak svetnik pravico, da gre njegov poseg v zapisnik neposredno preko tajnika. To se že dlje časa dogaja v Doberdobi, kjer tajnik ne obvlada slovensščine, in tudi v Sovodnjah, ne glede na to, da tajnik pozna slovenski jezik. Problem je pravne narave. Posege svetovalec števerjanskega občinskega sveta prevaja danes župan tako, da sporoči tajniku v italijanščini le povzetek posega. To pa po mojem skromnem mnenju ni zakonito. Če pa naj bi bilo pravilno tako, kakor pravi g. Paljk v svojem uvodniku, potem pomeni, da je to, kar počnejo ostale slovenske občine v zamejstvu, ki prevajajo zasedanja občinskih svetov s pomočjo uradnega prevajalca, nezakonito in povsem odveč. Ima prav števerjanska uprava ali imajo prav vse ostale zamejske občinske uprave?

Župan Corsi pravi, da je bud-

get naše občine reven v primerjavi z drugimi občinami in da polovica prejetih finančnih sredstev s strani dežele gre za vzdrževanje osebja. Zato je tudi razumljivo, da lahko uprava skuša svoj proračun izoblikovati tako, da kar ostane od državnega finančnega prispevka in kar občina vnoveči z davkom na nepremičnine nameni najpomembnejšim in konkretnim poslom na teritoriju kot pa prevajalski službi na zasedanjih občinskega sveta. Glede pa na to, da zakon 482 iz leta 1999 predvideva financiranje prevajalske službe, mislim, da bi bilo korektno, v prvi vrsti do tajnika, ampak tudi zaradi tega, ker živimo v pravni državi in ker hočemo biti do državljanov odprti, ko bi števerjanska uprava poskrbela v tem smislu. Tako bi občinska blagajna ne bila obremenjena s tako "nepotrebno" postavko, zasedanja občinskega sveta pa bi potekala neoporečno in v spoštovanju vseh prisotnih. S tem ne postavljam slovenskega jezika, še manj slovenske identitete, na nižjo stopničko od večinskega jezika. Nasprotno. Mislim, da je ravno to način, da se slovenskemu jeziku da primerna vrednost, kajti nemoten pogovor v domačem jeziku ob istočasnem prevajanju za tiste, ki slovensščine ne poznajo, je najlepši način za ovrdenotenje našega jezika. Le če bomo spoštovali tudi od nas drugačnega, bomo dosegli, da nas bodo prav vsi spoštovali.

Končno nisem zahtevala ničesar brezsmiselnega, ampak le izvajanje dvojezičnosti, tiste dvojezičnosti, ki jo stranka SSK stalno, glasno in vsepovsod zahteva. Kako to, da je v Števerjanu ne uvaja? Zanimivo je, da je vaš naročnik, ki vam je posredoval pismo, iz katerega ste oblikovali vaš uvodnik, prebral italijanski tisk (!), verjetno pa je prezrl poročanje slovenskega dnevnega tiska. S spoštovanjem.

Maja Humar
ZI Števerjan

Pogovor Franka Padovan, predsednica Zveze slovenske katoliške prosvete

"S skupnimi močmi lahko naredimo veliko dobrega"

Franka Padovan iz Števerjana je družinska mati, veroučiteljica, s ponosom že dvajset let dejavna v vaškem društvu, več kot deset let v števerjanskem občinskem svetu, od začetka maja letos pa tudi predsednica Zveze slovenske katoliške prosvete v Gorici. Z njo smo se pogovorili o prvih mesecih dela na čelu ustanove, ki združuje naša goriška društva, saj je amaterska kultura pomemben združevalni element in nadvse potreben dejavnik v ohranjanju naše narodne pripadnosti v zamejstvu. Za razpoložljivost se ji toplo zahvaljujemo.

Kaj nam lahko na začetku poveste o svojem političnem udejstvovanju v Števerjanu?

Na zadnjih občinskih volitvah sem bila spet izvoljena in tako stopila v svoj tretji mandat. Zdaj sem še vedno odbornica za šolstvo, kulturo in socialo, kar sem postala po prezgodnji smrti Anke Černic; meseca septembra pa bo ponovno izvoljeni župan Hadrijan Corsi podelil odbornikom resorje.

S kakšnimi besedami in občutki bi opisali svoj vstop in dosedanje delovanje v Zvezi slovenske katoliške prosvete?

V Zvezo sem stopila, ko sem postala tajnica števerjanskega društva Francišek Borgia Sedej; tedaj sem bila stara osemnajst let. Kot zastopnica vaškega društva sem se začela udeleževati sej in sestankov v Gorici, pri katerih sem torej zraven že dvajset let. Nekaj let sem bila podpredsednica ZSKP, na letošnjem občnem zboru pa sem sprejela funkcijo predsednice.

To je zame velik izziv, saj sem obenem mati, zaposlena v šoli, odbornica na občini in aktivna v društvu. Čas je tisti, ki je... Ljudje so mi to vlogo zaupali, ker me poznajo. Zavedam se, da mi nova funkcija jemlje precej časa; želim pa spoznati, ali bom lahko kos situaciji. Prepričana pa sem, da bomo s skupnimi močmi lahko tudi v prihodnje marsikaj dobrega naredili za dobro vseh nas in povezovanje s Slovenci v italijanskem in koroškem zamejstvu.

S kakšnimi občutki ste sprejeli izid volitev na občnem zboru?

Nisem mislila, da mi bodo volivci zaupali v tako velikem številu. Kot sem že povedala, me verjetno poznajo, saj sem pri našem prosvetnem delu že dolgo prisotna. Ko se je pojavilo moje ime, ni nihče ugovarjal oziroma morda ni bilo nikogar, ki bi bil pripravljen prevzeti naloge in bremena predsednika. Dela je seveda veliko. Gre pa mi za to, da bi naša Zveza rasla in se še naprej razvijala v kakovosti. V to bom vložila svoja prizadevanja. Čimveč skušam biti prisotna v uradu na sedežu na Drevoredu 20. septembra in, ker sem vlogi sprejela, narediti to, kar je v mojih močeh. Rada pa bi poudarila, da sem hvaležna svojemu društvu, v katerem so mi dolga leta zaupali odgovorna mesta; če sem torej zdaj predsednica Zveze, je to gotovo tudi zasluga društva Sedej, kateremu ponosno pripadam.

Kakšne spremembe ste videli v dvajsetih letih delovanja v Zvezi slovenske katoliške prosvete?

Foto DPD

prosvete?

Med člani društev vidim veliko sodelovanja. Na mesečni seji se predstavniki zbiramo, poročamo o dejavnostih, načrtujemo nove pobude; vsekakor skušamo biti čimbolj enotni. Vendar na prireditvah vidim premalo ljudi; zdi se mi, da jih obiskujemo vedno isti. Bolje bi bilo, ko bi se prireditve enega društva udeleževali tudi člani drugih. Žal se dogaja, da smo prepogosto vedno eni in isti povsod.

Kaj nam lahko poveste o fizioznomiji ZSKP danes?

Zvezo sestavlja enajst društev od Brd do Krasa. Njena prvenstvena naloga je širiti kulturno rast pripadnikov slovenske narodne skupnosti na Goriškem. Vsaki dve leti postavljamo na oder kakšno zahtevnejše delo, npr. opereto, s katero lahko tudi širši javnosti pokažemo domet našega skupnega delovanja. Goriška je lahko ponosna na to, da zmoremo na neprofesionalni ravni toliko narediti. Druga večja prireditev pod okriljem Zveze je tradicionalna zborovska revija Cecilijanka; v zadnjih letih se je lepo uveljavil niz veselejših Iskrivi smeh na ustih vseh. Zveza spremlja težave in napore vseh včlanjenih društev ter jim nudi pomoč.

Nasledili ste Damjana Paulina, ki je vodil Zvezo več kot dvajset let, iz nje naredil stabilno strukturo in tudi pripomogel k temu, da je marsikatera njena članica dosegla res zavidljive uspehe tudi v širšem kulturnem prostoru. Vas v teh prvih časih vašega vodenja kaj spremlja?

Dr. Paulin je pri mojem delu prisoten, njegova pomoč je zame zelo dragocena. Gotovo ima veliko izkušenj, ki si jih je nabral v več kot dveh desetletjih takega upravnega dela. Upam, da mi bo še stal ob strani. Na občnem zboru smo ga imenovali za častnega predsednika; prepričana sem, da si to zasluži, saj je res veliko naredil. Ker vemo, da ne bo miroval, smo prepričani, da bo njegov prispevek tudi v prihodnosti dragocen za vso našo skupnost.

Kaj sploh pomeni voditi tako organizacijo, kakršna je ZSKP?

Pri vodenju Zveze moramo upoštevati veliko birokratskih zadev in opravil. V to se šele uvajam, dela je res veliko. Tudi zato nameravamo septembra meseca sprejeti v urad uslužbenca, ki bi mi pomagal pri vsem tem delu. Vedno več je "papierjev", vedno več se od takih organizmov zahteva, za dobro upravljanje je potrebna vedno več znanja. Sploh pa se mi zdi prav, da tudi pri naši Zvezi vzamemo v službo človeka, ki bi se posvečal uradniškemu delu. Jaz sama imam družino, službo in tudi druge zadržitve, zaradi česar ne morem biti v službi Zveze 24 ur na 24.

Znano je, da doživljajo ustanove našega kulturnega organiziranega življenja nezamisljive težave zaradi vse manjših podpor...

Prispevkov tako iz dežele Furlanije-Juljske krajine kot iz Ljubljane je res vedno manj. Očitno doživljamo trenutek, ko denarja ni. Ko so sredstva bila, smo naredili, kar smo mogli; sedaj, ko se krčijo, bomo pa vseeno šli naprej po naši poti in naredili, kar je v naši moči, da naše delovanje ne bo okrnjeno.

Slovenska amaterska kultura je na Goriškem zelo razvita in razvejana, saj vključuje res veliko ljudi. V tej smeri je Zveza od svojega nastanka do danes naredila res ogromno.

Vsako društvo ima vsaj po en zbor, imamo tri ali štiri dramske skupine, otroške skupinice, ki pripravljajo miklavževanja ali materinski dan. Imamo kaj ponuditi, saj je naše druženje vitalno.

Kakšne načrte imate za sezono, ki se bo začela ob koncu poletja?

Septembra meseca bomo imeli s predstavniki včlanjenih društev sejo, na kateri se bomo zmenili za glavne letne pobude. Veliko dela nas čaka že kmalu po počitnicah: že oktobra bomo namreč imeli Koroške kulturne dneve na Primorskem, novembra pa je na sporedu Cecilijanka. Primerno bomo obeležili tudi kakšno obletnico. Za naprej bomo še načrtovali. Projektov in pobud je seveda veliko. Lotili se jih bomo z zanosom!

Danijel Devetak

Na dnu...

ČE POMISLIM, DA BO
TREBA DO ZIME PRENAŠATI
TO VROČE POLETJE...
ME KAR STRESE MRZ!

Vzgoja otroka za estetiko

Ilustracije pri slikanicah

Velikokrat sem razmišljal, kaj vse vpliva na oblikovanje in vzgojo z estetiko pri otroku. Mogoče zato, ker dnevno zapažam, kako neokusno so oblečeni nekateri naši otroci, pa tudi najstniki. Ne mislim na modo, ampak na okus, smisel za oblačenje ki osebi, tudi otroku, da z obleko poudari njegovo osebnost. Lahko bi rekel, da se človek s tem "izkaže navzven". Da je potrebno pri vzgoji biti pozoren tudi na to, kar malokdo dela, sem ponovno spoznal, ko sem bil naprošen za krajše predavanje o vplivu slikanice na otrokovo estetiko. Dobrih štiri-ideset minut mojega govorjenja je med poslušalci spodbudilo dveurno razpravo, ki je marsikaj dopolnila, pa tudi zavrgla nekatere moje trditve. Zaključek je bil, da se na tem področju pri vzgoji dela zelo malo, velikokrat NIČ! Namen je bil izpolnjen že s tem, ko so poslušalci spoznali, da obstaja pri vzgoji tudi ta problem, ki le ni tako obrobni!

V slovenskem prostoru (slovenskega zamejstva v Italiji nisem želel posebej obravnavati) so zelo redke dobre otroške slikanice. Imamo pa veliko dobro in bogato ilustriranih otroških knjig. Zanimivo, da se s tem ne strinjajo celo nekateri poklicni likovniki, pa vendar je tako in stanje se počasi izboljšuje. To nesoglasje nastaja zato, ker jih nihče ni vzgojil ali vsaj opozarjal, nato pa, če hočete vedeti, niti vzpodbujal, da morajo pri likovnem ustvarjanju besedila jasno vedeti, kaj želijo; ilustracijo knjige, be-

sedila ali slikanico. Vse to je namenjeno otroku. Eden od vzrokov je tudi ta, da je v slovenskem prostoru sorazmerno manj pisateljev, ki pišejo tovrstno literaturo, po drugi strani

pa je zopet res, da je več ilustratorjev, ki bi radi kaj ustvarili, pa nimajo primernih tekstov ... Slikanica je medij, namenjen otroku, istočasno pa tudi odraslemu, da jo skupaj najprej gledata, občudujeta, pozneje "bereta", se ob njej pogovarjata ter besedilo in sliko s tem pogovorom tudi sama dopolnita. Zato naj ima slikanica kratko besedilo, ki ga ob gledanju in branju odrasli ali otrok dopolni, bodisi da si izmisli novo zgodbo ali pa nakazano zgodbo skupaj razvijeta v pogovor. Pomembno je prav to sodelo-

vanje med otrokom in odraslim kot tudi pravilna fantazija pri odraslem, da pravilno z gledanjem in pripovedovanjem ob slikanici otroku širi besedni zaklad in obzorje.

Posebno vprašanje ob ilustracijah je estetika. Mnenja so si deljena. Ali naj bo ilustracija čim bolj realistična ali ne. Kaj otroka pritegne in kaj ga motivira? Kakšen estetski okus si bo ob sliki pridobil in si ga s tem tudi privzgojil.

Posebno poglavje so barve. Ali naj bodo žive, umirjene, naj se prelivajo ali pa je to vseeno? Barve so poglavje zase in imajo velik vpliv na otrokovo fantazijo pa tudi na njegovo psiho. Poskrbeti bi morali, da so te umirjene in ne kričeče ali celo kičaste.

Vsi ti problemi so aktualni ob nakupu otroške knjige ali slikanice. Spreten trgovec kmalu ugotovi, kakšen okus ima kupec in kolikšna je njegova razgledanost pa tudi znanje. Zanimivo je opazovati starše v knjigarnah z otroško in mladinsko literaturo. Če pristopi načičkan kupec, mu prodajalec mimogrede ponudi celo vrsto načičkanih slikanic.

Če pa prodajalec opazi, da se je pojavil kdo, ki se na to spozna, potem "menja ploščo" in velikokrat odkrito pove: "Te in te slikanice so nekaj vredne. Te imajo slabo besedilo pa dobre risbe. Te pa niso za vaš okus!" Še več, lahko vas celo preseneti: "Dobre otroške slikanice so redke, trenutno vam lahko po- strežem s temi in temi ..." Mogoče bi celo kdo rekel, da je takšna trgovčeva poštenost v nasprotju s tržnim gospodarstvom.

Poznam knjigarno, kjer tako ravna in prav zato tudi sam rad zavijem vanjo. Pa še nekaj: vedno je v njej veliko kupcev in kot posebnost naj zopet pripišem, da se veliko kupcev najprej obrne na prodajalca, se z njim pogovori, pove želje, koliko je otrok star in kakšne želje ima pa tudi kakšne želje imajo oni kot starši. Ta lep in pravilni odnos med kupcem in trgovcem - knjigarjem se tudi knjigarni obrestuje. Kupec, ki spozna, da ga knjigar nar ceni in je zato z njim odkrit, se da veliko hitreje prepričati, da je morda dražja, zato pa kvalitetna slikanica ali knjiga, dobra naložba za njegovega otroka. Tako se zaradi prodajalčevega plemenitega odnosa marsikdo odloči za drago, a dobro slikanico ali otroško knjigo. V ozadju vsega je pravilen in iskren odnos med enim in drugim in isti namen: "Pomagati otroku pri njegovi duhovni rasti, obenem pa mu oblikovati estetski čut!"

Ambrož Kodolja

V organizaciji župnije Boršt

Deveti mladinski tabor v Žabnicah

Tudi letos je potekal že skoraj tradicionalni mladinski tabor župnij na tržaškem od 22. do 31. julija v Žabnicah v organizaciji župnije Boršt. Na taboru je sodeloval 17 mladih iz raznih vaseh, stari od 10 do 18 let v spremstvu vzgojiteljice Silvine Starec in borštanskega župnijskega upravitelja Maksa Suarda. Vesela, mlada, gibčna, razposajena in zelo živahna skupina je prespala tudi letos v koči sv. Jožefa. Bivanje v tem prijetnem in čudovitem kraju pa je na žalost prehitro minilo. Med ekskurzijami bo gotovo nepozaben naporen izlet na Ojstermik, kjer so se nekateri ožžulili noge, kopanje v - na žalost -

hladnem Rabeljskem jezeru (kjer pa se ni letos nihče opeknel) in kar dvakratno - prijetnejše - kopanje v topli termalni vodi v Warmbadu (Beljak).

Zadnji večer smo zaključili z bogato večerjo pod sijem polne lune ob razsvetljenih Sv. Višarjah in trepetajočih plamenih sveč.

Iger, škečev in raznih dogodivščin ni manjkalo, kar je obogatilo skupno življenje v koči in na izletih.

Da bi se srečali s tukajšnjimi Slovenci, smo se v nedeljo opravičili v Ukve, kjer je bil tradicionalni poletni praznik ("Konta") ali opasilo, tudi po hudi lanski poplavi, ki je na žalost pustila še vidne sledove. Tukaj smo srečali znane prijatelje in celo sošolce, s katerimi smo poklepetali, nekaj popili, plesali in se zabavali v spremstvu glasbe "Zamejskega kvinteta". Ostalo nam bo veliko spominov, nove izkušnje in nova

prijateljstva, ki so tako obogatili tabor s smehom in dobro voljo. Domov smo se vrnili vsi živi in zdravi v pričakovanju novih mladinskih dejavnosti in zimskega tabora.

Udeleženci tabora 2004

Kratke

Romanje na Barbano

Slovensko goriško-tržaško romanje na Barbano bo v ponedeljek, 6. septembra. Somaševanje ob 11. uri, bo vodil koprski škof msgr. Metod Pirih.

Praznik Marijinega vnebovzetja ali Veliki šmaren

Veliki šmaren velja za največji Marijin praznik. Praznik Marije Device so v jeruzalemski Cerkvi začeli obhajati kmalu po koncilu v Efezu leta 431 in ga povezovali z Marijinim odhodom s tega sveta. Čeprav spada med najstarejše Marijine praznike, je papež Pij XII. šele leta 1950 slovesno razglasil versko resnico (dogmo) o Marijinem vnebovzetju. Za to razglasitev ni bilo pravzaprav nobene težave, saj številne cerkve po vsem svetu, od močnejših katedral do skromnih vaških in božjepotnih cerkvic, pričujejo vero vrste rodov v Marijino vnebovzetje.

Slovenija v tem nikakor ne zaostaja za drugimi državami, kajti prav na naših tleh je veliko cerkva in kapelic posvečenih Mariji v čast. V naši tradiciji je velikošmarenški praznik močno zakoreninjen. Mnogo slovenskih župnijskih, družinskih in zlasti božjepotnih cerkva je posvečenih skrivnosti Marijinega vnebovzetja.

Že v preteklosti so ljudje prav ob Velikem šmarnu veliko romali. V današnjem času se praznovanje ujema z viškom turistične sezone. V mnogih evropskih državah so prav okrog tega praznika skoncentrirali največ dopustov.

Za praznik Marijinega vnebovzetja so zelo obiskane tako velike in znane kot tudi manjše Marijine božje poti. Vsako leto se na Marijinih božjih poteh na ta dan zbira veliko romarjev. Na mnogih pripravljajo posebne romarske shode in slovesne maše. Organizirajo tudi druge prireditve, povsod pa se trudijo, da ljudem omogočijo duhovno poglobitev s pomočjo pogovora ali spovedi. Sporočilo praznika Marijino vnebovzetje je praznik upanja, saj nam govori, da je ena izmed nas ljudi - Marija - dosegla polnost življenja, ki ga kristjani vidimo v večnosti. Marijino poveljčanje je svojevrsten poklon krščanstva ženi, saj je Bog prav Marijo, mater in ženo, prvo na najodličnejši način poveljčal v nebesih. S praznovanjem želi katoliška Cerkev poudariti tudi dostojanstvo in visoko poklicanost vsake žene. Praznovanje nas tudi spominja, da sta v našem življenju pomembni tako materialna kot duhovna komponenta, tako večna kot zemeljska, in da se obe prepletata. Delo za duhovno ne pomeni zanemarjanje materialnega. Po krščanski tradiciji velja prav nasprotno: ko se trudimo za zemeljski napredek, si s tem že pripravljamo večno bivanje. Današnji praznik v nas pogloblja to upanje, saj pred nas postavlja primer nekoga, ki mu je to na odličen način uspelo: Jezusovo mater Marijo.

Prvo srečanje vernikov kopske in tržaške škofije

Na praznik Marijinega vnebovzetja, 15. avgusta, bo koprski škof Metod Pirih ob 18. uri skupaj s tržaškim škofom Evgenom Ravignanijem vodil somaševanje ob prvem srečanju vernikov kopske in tržaške škofije. Srečanje bo ob baziliki v starih Miljah pri Trstu.

Marijino vnebovzetje na Sveti Gori

Koprski škof Metod Pirih bo na praznik Marijinega vnebovzetja, 15. avgusta, maševal na najpomembnejši primorski božji poti Sveti Gori pri Gorici ob 10. uri ter pri maši vodil obnovitev izročitve Materi Božji. Mašo bo prenašala TV Slovenija. Na predvečer praznika pa bo vodil somaševanje in po maši procesijo v božjepotni cerkvi v Strunjanu.

20. NAVADNA NEDELJA - MARIJINO VNEBOVZETJE

1 Krn 15,3-4.15-16; 16,1-2; Ps 132; 1 Kor 15,54-57; Lk 11,27-28
Raz 11,19a; 12,1-6a.10ab; Ps 45; 1 Kor 15-20-26; Lk 1,39-56

Bog ne popravlja svojih del in se jih ne kesa. Od vekomaj je imel v načrtu človeka Jezusa (1 Tim 2,5) in vsakega človeka kot popolnega in srečnega, po svoji podobi (1 Mz 1,27). Hotel ga je vsega dobrega. Niti senca greha ni vplivala na stvaritev, učlovečenje Sina. Prav tako greh ni vplival na stvaritev Device Marije.

Vsega tega ne moremo dojeti, ker je skrivnost o učlovečenju Boga in o Mariji tako čudovita, da presega naš razum. Vemo pa, da je ponižnost, ponižanje Sina v človeško podobo, zlasti njegovo izničenje v trpljenju in umiranju ter v smrti strlo oholo oblast hudiča, ki si je privoščil zamegljene prvotne

Božje zamisli: "Smrt je stopila v svet po hudičevi nevoščljivosti" (Mdr 2,24).

Novo stvarjenje človeka pa je stalo kri in smrt samega Boga-človeka. S tem je dokazal, da ostane zvest kljub vsemu (2 Tim 2,13). Zaradi tega pojemo hvalo Bogu in Mariji. Ona ni samo od začetka, od spočetja v materinem telesu, Božji otrok (kar mi postanemo pri krstu); ni le Mati Boga-človeka, Bogorodica, marveč je tudi deležna vstajenja s Sinom; je vnebovzeta. Zmaga nad hudobijo in nad smrtjo slavi skrivnostno Božjo zamisel, ki ni dopustila, da bi tega novega človeka oplazila niti senca zla.

Marija je pa sprejela trpljenje, solze, tesnobo, umiranje, tako da je lahko s Sinom sotrpela, sočustvovala, žalovala. Čeprav je samo Jezus zaslužil s svojim trpljenjem in smrtjo ter vstajenjem odrešenje človeštva in vesolja, si je vendarle Marijo, Mater, pridružil z vnebovzetjem.

Ker je Marija čudoviti cvet, roža skrivnostna, blagoslovljamo na njen praznik vnebovzetja cvetje in zelišča. Radi poromamo na kako Marijino Božjo pot, pojemo Marijine

pesmi. Še do koncila Vat. II. smo se na vigilijo tega praznika postili. To lahko delamo tudi danes. V več krajevnih Cerkvah, zlasti na vzhodu, Mater Božjo posebej slavijo skoraj ves mesec avgust.

Praznovanje vnebovzetja se je pri nas skrčilo na predpraznični dan ali večer in na 15. avgust. Zasenčilo ga je turistično vrvenje. A pri vernih ljudeh je bogoslužje ohranilo bistvo praznovanja.

Prvo berilo vigilijske primerja Marijo skrinji zaveze (1 Krn 15,16). Tako jo kličemo tudi v litanijah Matere Božje.

Drugo berilo nas dvigne nad vso razpadljivost. Posmehuje se celo smrti sami (1 Kor 15,54-57).

Evangelij po Luku nam prikaže Marijo kot ponižno in zvesto poslušalko Besede (Lk 11,28).

Dnevna sv. maša 15. avgusta nam odpre veličastno sliko v nebesih, ki se nanaša na Cerkev in obenem na prvo Cerkev, t.j. na Marijo.

Skrinja zaveze je ohranila svojo podobo, ki pa je v primeri z novo zavezo le senca. Veliko

znamenje na nebu je Cerkev in obenem "žena"-Marija. Obdana je s soncem, pod njeni nogami je mesec-luna, na njeni glavi pa venec iz dvanajstih zvezd. Večno znova rojeva otroke za življenje, za Boga. Je v porodnih bolečinah. A je še drug razlog za trpljenje: preganjanje s strani ognjenordečega zmaja. Opraviiti imamo namreč z razkačenim in divjim ter slepim sovraštvom padlega angela luči. Ta je obdarovan z izrednim razumom (sedem glav) in silno močjo (deset rogov); ponaša se s krono vladanja svetu. Ljudje seveda zaradi njega trpijo duševno, duhovno in telesno. Od časa do časa dosegajo umori in vsakovrstno nasilje grozljive razsežnosti. A do neke mere (Jn 12,31; 16,33).

Pred nami je namreč dokončno zmago-slavje, ki ga je Marija tudi telesno že dosegla. Je v nebesih tudi telesno.

Pričakujemo pa kraljevanje Boga, ki bo uničil vso hudobijo s smrtjo vred (1 Kor 15,20-26). Tedaj bo "Bog vse v vsem" (1 Kor 15,28).

Z evangelistom Luko zapojmo Marijin "Magnifikat" našemu Bogu (Lk 1,46-55)!

Nov dokument Kongregacije za verski nauk o sodelovanju moških in žensk

“Moški in ženska: nobene vojne, ampak ljubezen in mir!”

Pred kratkim je veliko negodovanja pri določenih ženskih gibanjih, predvsem izrazito feminističnih in seveda vsem tako imenovanem “modernem svetu” naše družbe izzvalo pismo, pravzaprav dokument Kongregacije za verski nauk, ki ga v Cerkvi vodi znani kardinal Joseph Ratzinger.

Gre za iztočnice, pravzaprav za začetek širšega dialoga v Cerkvi, ki ugotavlja že obstoječe stanje odnosov med moškimi in ženskami v Cerkvi, kot seveda tudi objavlja nove iztočnice za še boljše sodelovanje med moškimi in ženskami na vseh ravneh v Cerkvi. Boj med spoloma, še zlasti podrejanje žensk, je posledica izvirnega greha in ne izvirnega Božjega stvarjenjskega načrta, je eden izmed poudarkov pisma Kongregacije za verski nauk o sodelovanju moških in žensk v Cerkvi in svetu in v tej luči je tudi potrebno gledati na ves dokument, na dokument kot celoto in ne samo na posamezne dele.

Gotovo ste sami videli in slišali, kako so v sredstvih obveščanja, še posebej na Slovenskem in še posebej po televiziji in po radiu, govorili, kako “papež ponovno dela krivico ženskam, ki v katoliški Cerkvi tudi danes ne morejo postati duhovnice”, kot so tudi namerno izpostavljali predvsem “neenakost in zapostavljanje žensk”, katerim naj bi bili tudi danes v Cerkvi priča. Pa ne gre za to, saj so pisni v dokumentu že v samem začetku zapisali, da je “zgrešeno, če si današnja ženska išče vlogo v današnji družbi le kot antagonistka moškega, kar nujno vodi k rivalstvu med spoloma”.

Poskusi, da bi izboljšali položaj žensk z obravnavanjem moških kot nasprotnikov, ter trditve, da med moškimi in ženskim spolom ni pravih razlik, imajo škodljive posledice, še zlasti za družino, poudarja dokument, ki so ga v Vatikanu izdali 31. julija. Tekmovanje za moč med spoloma ali zanikanje razlik med moškimi in ženskami, ki jih je dal Bog, po besedah dokumenta za Cerkev nista sprejemljivi. Pismo Kongregacije za verski nauk govori o potrebi po dejavnem sodelovanju med spoloma. O pismu, ki ga je podpisal prefekt kardinal Joseph Ratzinger, potrdil pa papež Janez Pavel II., je nadškof Amato za Radio Vatikan povedal, da je njegov namen krščanska kritika dveh današnjih teženj: poudarjanja “radikalne tekmovalnosti med spoloma” in poskusov “brisanja razlik med spoloma”. S krščanskega vidika, je dejal, so moški in ženske ustvarjeni različni. Tako vstopajo v partnerstvo in podaritev sebe ter svetu lahko podarijo novo življenje. “Iz tega izhaja, da moški in ženska na medsebojne razlike ne gledata s stališča tekmovalnosti in nasprotovanja, marveč harmonije in sodelovanja.”

Dokument zelo jasno poudarja misel svetega očeta Janeza Pavla II., da sta si moški in ženska sicer že po naravi in stvarjenju različna, a sta eno, sta “enost dveh”, se med seboj dopolnjujeta, “nadgrajujeta”, predvsem pa sta temelj družine, saj se združita v eno, imata otroke, ki so, prav tako kot onadva, “narejeni po Božji podobi”. Izvirni greh je torej tisti, ki razdaja moškega in žensko, je tisti, ki ju postavlja v navidezno nasprotje, ju postavlja v konflikt, ki si ga Bog pri stvarjenju gotovo ni zamislil. Kot pravi novi cerkveni dokument o vlogi moškega in ženske v današnji Cerkvi, je v svetu, še zlasti pri določanju političnih in socialnih politik za pomoč ubogim in spodbujanje miru, potrebno sode-

lovanje, vedno bolj tesno sodelovanje in ne pa uničujoča in razdiralna tekmovanost, ki moške in ženske razdva, jih postavlja v tekmovalne odnose, ki jih ne bi smelo biti.

Tudi Cerkev sama pa mora po novem cerkvenem dokumentu bolj upoštevati “ženske vrednote” poslušanja, zvestobe, ponižnosti, razumevanja in skrbi, kot tudi pomenovno izpostavlja dejstvo, da se materinstvo, ki je lastno ženskam, lahko udejanji in izraža tudi na druge načine in ne samo na telesni način. Dokument tudi izrecno navaja, da je v današnji družbi za ženske-matere, ki delajo, potrebno najti novo vlogo, ki ni samo pravno, ekonomsko in družbeno urejena, ampak se morajo najti novi kulturni

merje z Bogom ter med njima. Pod vplivom greha se je razmerje med moškim in žensko spremenilo v iskanje samega sebe, odnos, ki zanika in ubija ljubezen ter jo nadomešča z bremenom prevlade enega spola nad drugim. V Kristusu pa je tekmovalnost, nasprotovanje in nasilje, ki so izpridili odnos med moškimi in ženskami, mogoče preseči in je tudi bilo preseženo. Posamezniki, ustvarjeni kot

moški in ženske, bodo še naprej moški in ženske, tudi

v prihodnjem življenju, čeprav je časovni in zemeljski izraz spolnosti minljiv in usmerjen v življenjsko obdobje, ki ga zaznamujeta prokreacija in smrt, to obdobje pa se v nebesih ne nadaljuje.

Kongregacija za nauk vere je v pismu med drugim zapisala še to, da je možnost materinstva ključna za žensko istovetnost, kar pa ne pomeni, da je

na ženske treba gledati zgolj z vidika telesne-

obrazci mišljenja, po katerih zaposlene ženske-matere ne bi smele biti zapostavljene.

Dokument, v katerem je na samem začetku tudi strnjeno napisana sama svetopisemska antropologija, ki trdi, “da je človek ena sama oseba, v enaki meri ženska in moški”, ponavlja tudi nauk Cerkve, da je v duhovnike mogoče posvetiti le moške, kar pa ne pomeni, da je vloga žensk “pasivnost, ki bi jo narekovalo zastarelo pojmovanje ženskosti”. Sveta Marija, Mati Božja, o kateri dokument govori kot o zgledu Kristusove učenke za vse moške in ženske, je podoba moči ženskosti. Prepričanje, da so razlike med moškimi in ženskami zgolj kulturne narave, so po besedah dokumenta narekovala ideologije, ki, “denimo, postavljajo pod vprašaj družino v naravni dvostarševski strukturi očeta in matere”. Stališče, da so razlike med spoloma samo socialni konstrukt, ima homoseksualnost in heteroseksualnost tako rekoč za enakovredni in ju napravlja za nov vzorec spolnosti. Dokument seveda to odločno odklanja, kot je tudi sam papež Janez Pavel II. že večkrat javno povedal, da je družina temelj družbe, tudi današnje, pa čeprav “nekateri bratje in sestre seveda ne more sprejeti ne homoseksualnosti in ne drugih oblik istospolnih zvez za normalne.

Osrednji del dokumenta je posvečen pregledu svetopisemskih stališč o moškem in ženski. Že na samem začetku, pravi, je Bog v prvotnem kaosu ustvaril različnosti: morje in kopno, dan in noč, ribe in ptice, moško in žensko naravo. Po Adamovem in Evinem grehu pa sta v svet vstopili moč in manipulacija, ki sta pretrgali njuno raz-

ga posredovanja življenja. Takšen pogled namreč pogosto spremlja nevarno nespoštovanje žensk. Prav tako v ključku dokumenta stoji napisano, da “dejstvo, da duhovniki lahko postanejo samo moški, sploh ne

preprečuje ženskam, da ne bi mogle živeti v polnosti krščanstva, kajti ženske so poklicane kot vzor in priče za vse kristjane, da nam pokažejo, kako mora Nevesta z ljubeznijo odgovoriti na ljubezen Ženina.”

Dokument je jasen: nobene vojne med ženskimi in moškim spolom torej, ampak ljubezen in skupna pot k Miru.

Nove oblike suženjstva v 21. stoletju

Izkoriščanje žensk, človeška drama v luči prizadevanj katoliške Cerkve

“Na začetku novega tisočletja rešimo človeka!” S temi besedami je sveti oče Janez Pavel II. nagovoril vatikanski diplomatski zbor leta 2001. Izrazil je globoko zaskrbljenost nad dejstvom, da je človek v sodobnem svetu vse bolj predmet, ki se lahko kupi ali proda. Tržno

ravnanje z osebami je hud političen, socialni in gospodarski problem, vezan tudi na neustavljivi proces globalizacije. Splošno razširjeni kulturni vzorci zahodne civilizacije, blagostanja in neukrotljivega liberalizma so omogočili nastanek prave ideologije konsumizma in iskanja ugodja, ki vodi v razčlovečenje. Ljudje so vse manj svobodne in odgovorne osebe ter vse bolj sredstva za kopičenje dobička. Zato je klic: “Rešimo človeka!”

več kot umesten, saj pred ta-

škofje v pismu “Nasilje nad ženskami” pred petimi leti zadržali, da je “vsako nasilje proti ženskam greh: nasilje na njenem telesu ali duhu je treba obsoditi”. Nasilje med vojnimi spopadi, spolno ali duševno nasilje znotraj hišnih zidov, trženje s sužnjami, tako odraslimi ženskami kot deklicami, ki so prisiljene prodajati svoja telesa na pločnikih, pa še izkoriščanje na področju sredstev množičnega obveščanja oziroma reklamnih oglasov dajejo dokaj jasno sliko te človeške in moralne drame, saj vsako žensko ponižujejo in jo prikazujejo izključno kot predmet. Zabloda je našla plodna tla v družbi, ki jo označujejo konsumizem,

razvratniški hedonizem, maskulinistično mišljenje in banalizacija spolnosti. Naravnost pohujšljivo je dejstvo, da so današnja družba in tudi pravni sistemi vedno bolj strpni do bolj ali

manj prikritih oblik trženja z novimi sužnjami. Cerkev ostro zavrača materialistično miselnost, ki sloni izključno na ekonomskih razmerjih, in obsoja omiko, ki je pozabila na svetost in dostojanstvo vsakega življenja, ustvarjenega po Božji podobi. Človeškega bitja na noben način ne moremo imeti za predmet tržnega izkoriščanja ali za sredstvo, namenjeno osebnim interesom. Ob vseh teh dejstvih Cerkev ne ostaja križem rok. Ni ji do tega, da bi samo izražala obsodbe, ampak prek mreže posameznikov in številnih poverjenih ustanov zastopa interese najrevnejših na pristojnih narodnih in mednarodnih forumih. Številne papeževe poslanice in škofovski doku-

menti poudarjajo, da ni dovolj problem preučevati, ampak je treba nujno spodbujati družbene dejavnike, da bi se našle primerne in konkretne rešitve zlasti na zakonodajni ravni. Najprej je treba omogočiti vzgojo najmlajših v duhu moralnih vrednot, v osnovi katerih sta dostojanstvo osebe ter odpor proti vsaki obliki človekove diskriminacije in instrumentalizacije. Žrtve je treba vedno štiti in učinkovito braniti, jim skušati pomagati si postaviti na noge novo življenje, s pravnimi sredstvi posegati za zgledno kaznovanje tistih, ki razvijajo nezakonite oblike izkoriščanja. Skratka: pomagati na novo pri-

dobiti izgubljeno dostojanstvo!

Škofje tudi pozivajo verske in laične skupnosti ter posameznike, naj bodo “odprt dom” za žrtve. Veliko je namreč organizacij, verskih skupin in redov, ki jih lahko vodijo tudi socialno angažirani duhovniki ali redovniki, in sprejemajo ženske, ki se želijo rešiti krivičnih spon. Cerkev mora - po Kristusovem zgledu - služiti revnim, stati ob strani najšibkejšim in proglašati, da smo bili vsi ustvarjeni za to, da bi živeli kot Božji otroci, da bi bili srečni. Ena najhujših oblik izkoriščanja žensk je brez dvoma prostitucija, ki se je v zadnjih desetletjih v evropskih državah še toliko bolj razbohotila zaradi navalov izseljencev iz dežel t.i. tretjega sveta. Ogromno je priseljenk, ki so prišle v “razviti svet”, ker jim je kdo obljubil boljše, udobnejše in bogatejše življenje ter jih nato zaupal (beri: prodal!) kriminalnim združbam, ki jih izkoriščajo kot pocestnice. Grozno je že dejstvo, da vlada splošno mnenje, da je pač tudi prostitucija neke vrste poklic, način, kako se preživljati. Zato je treba - žal proti toku - uveljavljati miselnost, da taki načini preživljanja ponižujejo človeka: nihče, ki ima vsaj malo spoštovanja do sebe, ne bi smel tega sprejemati in počenjati.

Katekizem katoliške Cerkve je glede tega zelo natančen; prostitucija žali dostojanstvo osebe; kdor ima opravka z njo, greši proti sebi. V apostolskem pismu *Mulieris Dignitatem* sveti oče obravnava prav ta problem in poziva moške, naj bodo bolj odgovorni in naj ne puščajo žensk samih. Tudi v encikliki *Gaudium et Spes* poudarja, da pojav prostitucije kviri človeško omiko, saj lahko resno načne zdrav psihološki razvoj človeka in zrele osebnosti. Strokovnjaki pravijo, da moški, ki “kupujejo ženske čare”, niso več sposobni biti zakonski možje in niti očetje, kajti v njihovi psihi zmanjkata v prvi vrsti iskrenost in sposobnost zaupanja. Spolnost namreč izgubi ves svoj bivanjski smisel in nabo, če jo jemljemo samo kot frenetično iskanje individualnega užitka in ne kot izraz trajne in utelešene zakonske ljubezni v dvojce. Druga odprta rana je t.i. spolni turizem, ki vodi v moralni propad zlasti žensk in otrok, in to še najbolj v revnejših azijskih in srednjeameriških državah. Obstaja prava - zelo mogočna in donosna - industrija zabave, ki je dejansko oropala spolnost pravega antropološkega pomena in iz nje naredila tržni proizvod, kar hudo ogroža zdrav družbeni razvoj revnejših svetovnih držav.

Seveda, ni vsem dano živeti “v baržunu in svili”: svet revščine, nepismenosti, brezposelnosti, neurejenih družinskih in družbenih razmer nima nič skupnega s svetom blagostanja, v katerem nam nič ne manjka. Prav zato si moramo prizadevati za to, da ne zapiramo src (in hišnih vrat!) pred ljudmi, ki nanja trkajo. Zaman so naše molitve in obiskovanje nedeljskih maš, če nismo pripravljeni si - kot Kristus - “umazati rok” s trdim vsakdanjim kruhom najrevnejših in najšibkejših, najbolj zapostavljenih in ponižanih, tistih, ki jim manjka najnujnejše, da lahko dostojno živijo.

Stran sta pripravila Jurij Paljk in Danijel Devetak

Na vrtu Državne knjižnice

Večer bizjaške in slovenske poezije

Foto Bumbaca

da so se organizatorji nalašč odločili za večer slovenskega pesnika in pesnika, ki piše v bizjaškem italijanskem narečju, ker je naša dežela bogata prav zato, ker ima na svojem ozemlju več jezikovnih manjšin.

Ivan Crico in Jurij Paljk sta sooblikovala pesniški večer in v dveh sklopih prebrala nekaj nizov svojih pesmi. Ivan Crico piše v bizjaškem narečju, v svoji poeziji išče tiste besede, ki jih je za vedno zabil čas, in tudi sam prevaja svoje pesmi v italijansko, medtem ko je Jurij Paljk bral v slovenskem jeziku in prevode svojih pesmi v italijanskem in furlanskem jeziku, in sicer prevode Jolke Milič, Filiberta Benedetiča, Darje Betocchi in Anne Bombig. Prav dejstvo, da je prebral nekaj poezij tudi v furlanskem jeziku, je pri prisotnih naletelo na lep sprejem.

Za popestritev sicer na videz skromnega, a lepega kulturnega večera, na katerem so prišli do izraza različni glasovi in različne poetike naše dežele, je poskrbel goriški sodobni likovni umetnik Michele Drascek, ki je pripravil likovno instalacijo svojih najnovejših mešanih tehnik, kitarista Maura Bona pa je pričarala tisto "ambient" glasbo, ki jo je kitarist uglasbil na temo reke in jo pred kratkim tudi izdal na CD plošči.

Lep, nevsiljiv večer, ki ni imel velikih namenov, je uspel združiti tistih nekaj privržencev besede, ki tudi v Gorici še berejo in cenijo poezijo in sodobno likovno ter glasbeno govorico.

Romanje in potovanje župljanov župnije Doberdob

Madžarska, ali jo poznamo?

Daleč v Panonski nižini se je pred tisoč leti izoblikovala država - Madžarska. Skoraj povsod, do koder sega pogled, je nižina. Tu pa tam so rahle vzpetine, med njimi pa se leno vije mogočna reka Donava. Izredna kulturna dediščina se odraža v cerkvah, samostanih in gradovih ter mogočnih palačah in nas povede skozi čas velikih madžarskih ali ogrskih vladarjev kot tudi skozi neprestani boj za obstoj.

V ta svet nas je pot iz Doberdoba popeljala skozi Slovenijo do Dolge vasi, mimo Lentija do Blatnega jezera v Eszthely, ki se ponša z mogočnim dvorcem. Še prej smo se zaustavili v Hevizu, ki je najbolj priznan letoviški kraj s termalnimi toplicami. Po severni strani Blatnega jezera smo nadaljevali pot do Siofoka, kjer smo ves čas tudi prenočevali.

Drugi dan naše poti je bila na vrsti prestolnica Budimpešta. Mesto se nahaja v osrčju Evrope, nekeje med Uralom in Atlantskim oceanom. Nastajalo je dva tisoč let. Sestoji iz dveh delov gričevnatega Budima in ravninskega Pešte. Kot glavno mesto Madžarske je bilo združeno šele leta 1873 kot vzhodni del Avstro - Ogrske monarhije, ki je bila trikrat večja od sedanje države. Kot prvo smo si ogledali baziliko sv. Štefana. Stavba je grajena v neorenesančnem slogu in je bila dograjena leta 1905. Okrašena je z mozaiki in stenskim slikarstvom. Ima pa tudi dela najbolj znanih madžarskih kiparjev iz 19. stoletja. V stranski, Leopoldovi kapeli imajo najbolj varovano cerkevno relikvijo madžarskega naroda, to je desnica sv. Štefana, madžarskega kralja. Shranjena

je v posebni skrinjici, ki je bila izdelana v preteklem stoletju in so jo prinesli v to kapelo šele leta 1971.

Matjaževa cerkev, ki se dviga nad mestom, nas najprej spominja na poroko Matije Korvina s hčerko neapeljskega kralja Beatrix Aragonsko 22. decembra 1475. Cerkev je bila kar nekajkrat predelana. Med drugim so jo Turki preuredili v Su-

rike. Tu je ena najstarejših evropskih kron, več kot tisoč let stara žezlo, jabolko in skoraj tisoč let star kronanjski plašč. Ob vitrini, kjer so ti predmeti, je častna straža, ki pa se ob obisku umakne. Madžarska sveta krona simbolizira madžarsko državo. Do druge svetovne vojne so si te predmete lahko ogledali le izbrani dostojanstveniki. Danes jih lahko vidijo vsi, ki pridejo v

tem mestu je stala prva cerkev na Madžarskem in tu je leta 1000 bil kronan prvi madžarski kralj. Tedaj je bilo to mesto sedež madžarske države in madžarske cerkve. Danes je še vedno sedež madžarskega primasa. Po maši v baziliki smo pomolili še v kripti, na grobu kardinala Štefana Mintzentija. Mestu je poklonil tudi eno od svojih maš madžarski skladatelj

Minuli petek, 6. t.m., je bil v okviru poletnih prireditev Gorica sanja 2004, ki jih letos za vse tiste, ki čez poletje ostanejo v mestu, organizira kulturno odbojništvo goriške občinske uprave, pesniški večer na vrtu Državne knjižnice v Gorici. Šlo je za nevsiljivo lep večer, ki je šel žal mimo slovenske javnosti, kot je to sicer že običaj, ko gre za prireditve v italijanskem kulturnem okolju, pa čeprav je to zgrešeno. Po eni strani se namreč vseprek jamra, kako malo prostora nam večinski narod odmerja in da ga še manj slovenski besedi, ko pa se že nekaj priredi, je skromna udeležba dokaz, da smo večkrat sami krivi, če nas sosedje in sosedice ne poznajo dovolj. Mladi goriški kulturnik, ki tudi sam piše pesmi, Giovanni Fiero, ki vodi znano goriško knjigarno Equilibri v Gorici, je nagovoril nekaj več kot trideset ljudi, ki so se zbrali v vročem avgustovskem vremenu, naj prisluhnejo kitaristu Mauru Bonu in branju sodobne poezije iz naše dežele. Povedal je,

Kratke

Zvezdnate čaše na goriškem gradu

Tak je naslov kulturno-enološke pobude, ki si jo je zamislilo Združenje vinskih mest, da bi dostojno predstavilo krajevne vinogradnike in vinarje. V Gradežu in v Gorici na gradu bo te dni tako vrsta prireditev, na katerih se bodo, ali so se že, predstavili vinogradniki: Radikon, Primožič, Damijan Prinčič, Fiegl, Komic, Grion, Attems in drugi. Vstopnina 5 ali 10 evrov je pomenila tudi vrednost treh kozarcev vina in manjše degustacije. Komorna glasba, nastop pesalcev, videoprojekcije in glasba goriškega kantavtorja Gina Pipie so samo dodana vrednost lepe pobude.

Goriški mestni redarji v boj proti pasjim figam

Odslej boste lahko v mestnem središču Gorce malce manj pazili, da bi vas doletela sreča, kot se navadno reče tistemu, ki nerodno stopi na sveži pasji iztrebek. Goriški mestni redarji bodo odslej dajali imetnikom psov visoke globe, če bodo gospodarja in psa zalotili pri nečednem dejanju. Pasji iztrebki so že itak svinjarija, s katero imajo Goričani opravka na pločnikih, saj se gospodarji psov ne znejejo za grožnje mestne uprave. Upajmo, da bodo mestni redarji pri delu uspešni, kot so, ko gre za dajanje glob turistom in domačinom, ki parkirajo v tako imenovanih modrih conah.

Tatovi na delu

Avgust je mesec počitnic, tatitci to dobro vedo, ker pridno praznijo stanovanja, v katerih najraje segajo po zlatu in denarju. Policija opozarja zato vse občane, ki gredo na počitnice, naj svoja stanovanja zaklepajo in jih primerno zavarujejo.

Popotni komedijanti v sprejemnem centru Gradina

Kuhinja, začinjena s tragikomičnimi težavami zamejskega vsakdana

V doberdobskem, smotrno urejenem sprejemnem centru Gradini, si v lepi razgledni točki, si v letošnjih poletnih večerih sledijo raznolike prireditve za vse okuse. V sredo, 4. t. m., je ob mraku in prijetnem hladu pristopila na prostorno dvorišče, ki spominja na nekdanje borjače, izmuzljiva, čarobna modrica gledališke umetnosti. Na goriški Kras so jo priklicali Popotni komedijanti, po naših vaseh že dobro poznana gledališka skupina, ki se je pred štirimi leti porodila iz zamisli nekaterih upokojenih igralcev SSG in njihove neustavljive želje po odrskem nastopanju in bližnjem stiku s širšim krogom domačih gledalcev ob gojenju pravega pomena gledališkega ustvarjanja in njegove pristne ljudskosti. To jim je verjetno še

najbolj uspelo v prvi sezoni 2001/02, ko so se prvič pojavili na odrih z burko Trije tički Jake Štoke, žlahtnega predstavnika preprostega, zabavnega, a nikdar banalnega ljudskega humornega žanra. Njihova letošnja uprizoritev, Kuhinja, ki je v režiji Sergeja Verča doživela premiero konec junija in že kar precej ponovitev, tudi sredino, doberdobsko, pa se nekoliko odmika od tega vsebinskega okvirja. Kot je zapisano v gledališki zgibanki, sta avtorja Adrijan Rustja in Sergej Verč tragikomični splet napisala po motivih iz del Tennessee Williamsa Slaba večerja, Paola Viole Primer zadušitve in Slawomira Mrožka Striptiz. V tekst sta vpletla naše zamejske nikdar razrešene bolj ali manj zapletene težave, ki se vlečejo kot nepretrgana nit skozi našo vse prej kot svetlo zgodovino, in

vanje vnesla še drobce iz čitalniških prireditev, igrice v igri, petje, recitacijo, za nameček pa še partizana s titovko in z borbenimi vzkliki "na juriš" ter kopico koničastih osti, naperjenih proti znanim zamejskim kulturnopolitičnim delavcem. Tudi nekaj posrečenih ironičnih klic je v replikah. Ob vseh teh primeseh se nista mogla izogniti eklektičnosti, ki označuje in tudi na neki način obremenjuje uprizoritev. Glavna oseba je v njej vražja Teta (Livij Bogatec), ki samovoljno gospoduje v kuhinji in postopoma odžira fizično prostost in miselno svobodo protagonista, Njemu (Adrijan Rustja) in Njej (Minu Kjuder). Nemočna "nečaka" se ji pač podreja, čeprav nenehno, sicer oklevajoče, naklepata upor, ki ga ob koncu po vseh poniževalnih tetinih ukrepih vendarle izvede-

ta. V oblastniških posegih trinoške tete je zaslediti tudi odtenke Babarjevega početja iz Čukove igre Razpoka v krogu. Skratka, avtorja nam s svojim delom prikazujejo nekakšno pogreto jed (predstav z "zamejsko" tematiko je bilo v zadnjih letih kar nekaj!) in odslikavanje toka naše zamejske pa tudi širše zgodovinske stvarnosti, v kateri je podobnih ali še grozljivejših "tet", žal, vse polno in ne vemo, kako bi jim ušli. Vsebinska je torej vse prej kot smešna in razbremenjujoča, prav nič počitniška. Smeh je grenak, ko ga je sploh kaj. Res številnim gledalcem (kam zahajajo ti potencialni abonenti SSG med gledališko sezono?), ki so zapolnili prizorišče na Gradini, je bila, sodeč po končnem ploskanju, predstava pogodu, čeprav sta ostrejša uho in oko zasledila marsikateri spodrsli, ki bi si ga profesionalni igralci tudi v takem neformalnem okolju ne bi smeli privoščiti, pa tudi nekakšno nedodelanost postavitve same in sledove nepredvidene improvizacije.

Iva Koršič

Večni problemi slovenskih šol v Gorici

Srednja šola Ivan Trinko pred ponovno selitvijo?

„Jasno je, da smo zaskrbljeni, ker smo pred časom dobili obvestilo, da bomo lahko samo še leto dni v sedanjih prostorih; občina nam je sporočila, da namera s prihodnjim letom začeti v

Foto JMP

domešča ravnateljico Nadjo Nanut. Prof. Lučana Budal je sicer tudi pripomnila, da kaj več sama ne bi povedala o ponovni bližnji selitvi srednje šole Ivan

stavbi sedanjega sedeža srednje šole Ivan Trinko prenovitvena dela, ker bodo stavbo, v kateri smo danes mi, priključili kosednjo, že prenovljeni stavbi, v kateri je danes glasbena šola,“ je bila zelo povedna, a tudi zelo zaskrbljena prof. Lučana Budal, ki te dni v ravnateljstvu edine slovenske srednje šole v Gorici na

Foto JMP

Trinko, ker ničesar novega ne ve, kot tega najbrž tudi ne ve nihče, dodala pa je še, da so se šolniki sami ogrevali, da bi v primeru selitve odšli začasno v prenovljeno stavbo, ki je tik poleg današnjega poslopja sedanje šole v ulici Leopardi. Prof. Lučana Budal nam je še povedala, da je sicer tudi sama

slišala govorice o tem, kam naj bi slovensko srednjo šolo Ivan Trinko začasno namestili, saj se je govorilo o neki stavbi v Kapucinski ulici, a kaj več sama ni vedela povedati. Sami dodajamo, da so tudi govorice o tem, da naj bi srednjo šolo premestili v šolo Locchi, bolj iz trte zvite kot pa možna stvarnost, pa čeprav se ne ve, kako in kaj bo z našo edino nižjo srednjo šolo v mestu. Edino, kar se zagotovo ve, je, da je stvaba, v kateri je sedaj srednja šola Ivan Trinko, dotrajana in potrebna obnove. Križ s slovensko srednjo šolo

ima občina Gorica že več časa, pravzaprav ga imajo predvsem učno osebje in učenci ter njihovi starši, ki bi tudi morali imeti vsaj kako besedo pri zadevi, če ne že ravno odločilne. Človek ima občutek, da se odgovorni za našo nižjo srednjo šolo še vedno vedejo po znani: „Kaj je tebe treba bilo!“ Priča smo namreč že bili selitvam in bomo, kot vse kaže, še.

Tudi nobena novost ni, da si nekateri krogi slovenske nižje srednje šole Ivan Trinko v mestu ne želijo...

JUP

Nova Gorica Pred poletnimi počitnicami

Novogoriški župan o večjih investicijah

Novogoriški župan Mirko Brulc je pred odhodom na dopust na novinarski konferenci spregovoril o večjih investicijah Mestne občine Nova Gorica v prvem polletju letošnjega leta in o načrtih za naprej. Posebno pozornost je namenil Obrtni coni Solkan, kjer je predvidenih 20 gradbenih parcel, v dveh tednih po objavi javnega zbiranja ponudb za odkup zemljišč, pa je 17 interesentov že dvignilo razpisno dokumentacijo, tako da naj bi v jeseni že stekla prva gradbena dela. Predstavil pa je tudi večje aktivnosti na področju razvoja gospodarstva, družbenih dejavnosti in infrastrukture. V zvezi z Obrtno cono Solkan, ki v celoti meri več kot 23 tisoč kvadratnih metrov površin, od tega je skoraj 14 tisoč kvadratnih metrov površin namenjenih izgradnji poslovnih in poslovno stanovanjskih objektov, je Brulc povedal, da je Mestna občina Nova Gorica v ureditev tega prostora vložila precej sredstev. Samo za izgradnjo komunalne infrastrukture je bilo v letošnjem proračunu namenjenih 125 milijonov tolarjev, dela pa bodo predvidoma zaključena v začetku avgusta, kar pomeni, da bi se lahko začelo v jeseni že graditi. Brulc je z zadovoljstvom povedal, da je 17 interesentov že dvignilo razpisno dokumentacijo ter izrazil prepričanje, da so po sprva precej zasoljenih cenah le prišli do neke nor-

malne cene za kvadratni meter zemljišča. Poudaril je tudi, da je Obrtna cone Solkan namenjena predvsem majhnim podjetjem z velikim vložkom v znanje, med merili za izbor najugodnejših ponudnikov, ki

lahko svoje ponudbe oddajo do konca avgusta, pa je omenil še število novih delovnih mest, poslovno uspešnost in finančno stabilnost ponudnika, sodelovanje z institucijami znanja oz. inovativnosti, združevanje gradbenih parcel in seveda ponujeno ceno. Glede večjih aktivnosti na po-

dročju razvoja gospodarstva je omenil dva odprta razpisa za dodeljevanje subvencij na področju kmetijstva, razpis za spodbujanje podjetništva in razpis Javnega sklada malega gospodarstva Goriške za ugodno kreditiranje investicij v gospodarskih conah, v katerem je na voljo 570 milijonov tolarjev. Načelnica Od-

delka za gospodarstvo Majda Metličar ga je dopolnila s podatkom, da so bili spomladi objavljeni tudi razpisi strukturnih skladov EU, v prihodnje pa bodo zanimivi predvsem razpisi INTERREG s čezmejnimi partnerji, pri čemer je poudarila, da bo treba pri nadaljnjem razvoju v tej smeri bistveno izboljšati povezovanje privatnega in javnega kapitala. Na področju družbenih dejavnosti je bilo na območju Mestne občine Nova Gorica v letošnjem letu odobreno sofinanciranje 178 izvajalcev, ki so si razdelili 181 milijonov to-

larjev sredstev. Brulc pa je poudaril, da je poleg sofinanciranja dejavnosti velikega pomena tudi vlaganje v infrastrukturo za te namene, pri čemer je izpostavil predvsem dograjevanje Športnega parka v Novi Gorici, izgradnjo Kajakarskega centra ob Soči, urejanje otroških igrišč in celovito obnovo nekaterih vrtcev, napovedal pa je tudi gradnjo 30 varovanih stanovanj v podaljšku novogoriškega doma upokoencev in skorajšnji začetek gradnje 18 stanovanj v Prvačini.

V zvezi z večjimi investicijami na področju infrastrukture je omenil nadaljevanje gradnje solkanske obvoznice in začetek izgradnje obvoznice Renče, za kar so v občinskem proračunu že namenili sto milijonov tolarjev. 50 milijonov tolarjev so porabili za ureditev čistilne naprave v Stari gori, ki jo bodo odprli v kratkem, kar 300 milijonov tolarjev pa bo vredna investicija v čistilno napravo v Prvačini, kjer bodo začeli z deli še v letošnjem letu.

Po Brulčevih besedah so precej denarja vložili tudi v oskrbo z vodo na Trnovsko banjški planoti, 12 milijonov tolarjev so vložili v ureditev trga ob novogoriški železniški postaji, 18 milijonov pa bo stala semaforizacija križišča pri podjetju Meblo. Kot najzahtevnejša investicija je bila omenjena gradnja centralne čistilne naprave za 50 tisoč enot, ki naj bi stala na območju Občine Šempeter-Vrtojba, brez finančne podpore s strani države pa jo bo težko uresničiti, pa čeprav je bilo za ureditev infrastrukture, ki pelje do izbrane lokacije porabljenih že več kot tri milijarde tolarjev.

Nace Novak

Zahvala

Ob izgubi dragega sina **Luigija** se globoko ganjeni iskreno zahvaljujemo vsem, ki so na katerikoli način počastili njegov spomin, in vsem, ki so nam bili ob tej hudi preizkušnji blizu. Starši Edes Frattallone in Orazio Longo.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 13. avgusta do 19. avgusta 2004)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored: **Petek, 13. avgusta** (v studiu Andrej Baucon): Iz domače skrinje: domače popevke, polke in valčki. Utrinki iz zgodovine narodnozabavne in lahke glasbe.

Ponedeljek, 16. avgusta (v studiu Andrej Baucon): 103 TIME - poletje z Andrejem: pop glasba, zanimivosti.

Torek, 17. avgusta (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 18. avgusta (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Rasti, gasti, rožmarin! - Izbor melodij.

Četrtek, 19. avgusta (v studiu Niko Klanjšček): Glasba iz studia 2.

Slovesno v goriški bolnišnici

Novost na porodniškem oddelku

Foto Bumbaca

Goriška porodnišnica se lahko ponaša z novo pomembno pridobitvijo. V torek, 3. avgusta, so na goriškem porodniškem oddelku s kratko slovesnostjo, na kateri sta bila prisotna primarij Carmine Gigli in direktorica goriškega zdravstvenega oddelka Manuela Baccarin, predstavili javnosti nov brezžični kardiokograf, napravo, ki nadzoruje otrokov srčni utrip in materine popadke med obdobjem nosečnosti. Za nakup kardiokografa so kar 7000 evrov prispevale mamice - nosečnice, ki so izdale stenski koledar s slikami o devetmesečnih sladkih pripravih in pričakovanjih na rojstvo otroka. Občinsko podjetje lekarn je prispevalo prav toliko in tako omogočilo nabavo koristnega stroja.

S to pobudo je porodniški oddelk pridobil pomemben pripomoček za bodoče mamice.

Gre za prvi brezžični kardiokograf v Gorici. Skorajšnje mamice, ki se bodo posluževale te aparature, ne bodo priključene na posteljo (kot se je dogajalo doslej), ampak se bodo pod zdravniškim nadzorom lahko prosto sprehajale po sobi in hodnikih bolnišnice.

Porodniški oddelk je pred kratkim požel tudi drug pomemben uspeh. Dežela F-Jk je namreč znižala prag potrebnih rojstev za ohranitev oddelka s 700 na 500. Obstoj porodnišnice je po mnenju Baccarinove vsekakor le temelj, na katerem bodo morale graditi mamice in očetje, da bo Gorica zabeležila zaželen vzpon rojstev. Ob sklepu je primarij Gigli še dodal, da naj bi se do konca leta porodniški oddelk obogatil še z napravo za ekografijo. Na torkovi predstavitvi so bili prisotni tudi podžupan Alessandro Bonin in novi sanitarni direktor Claudio Rieppi.

GOSTILNA
KORŠIČ

Zaprto ob torkih in sredo

ŠTEVERJAN - Sovenca 7, tel. 0481 884248

Od leta 776 pred Kr. do danes

Pogled v antiko

Osnova olimpijskih iger, ki jih poznamo danes, je bila zgrajena že v času antične Grčije. Igre ali tekmovanja so bila vključena v kontekst različnih prireditev: komemoracij za umrliimi, preminulimi junaki, v čast posameznikov ali kot praznovanja junških dejanj bogov, ustanovitve mesta, počastitev obrednega delovanja...

Najbolj znane igre ali ljudske slavnosti v antični Grčiji so bile olimpijske, pitijске (sprva glasbena tekmovanja), istmijske (v čast boga Pozejdona) in nemejske. Vse so si bile zelo podobne. Najbolj prestižne so bile olimpijske, ki lahko služijo kot prototip grških antičnih iger. Grki so občudovali atletsko postavo in fizični izgled, najbolj pa sta bili cenjeni tekma in zmaga. Vsi atleti so nastopali leli. V sveto mesto Olimpija so prispeli že mesece dni pred pričetkom iger, trenirali so v gimnaziji, imeli so tudi uradne tekme. Njihovo vedenje je moralo biti častno in v skladu z moralno-etničnimi pravili iger (plemenitost, poštenost, skromnost).

Po zadržjem tekmovanju so zmagovalci, olimpijenci s palmovimi vejicami odkorakali v Zevsov hram, ob izhodu so doživljali trenutke zmagozastavja, prejeli so tudi trinožnik iz plemenite kovine. Olimpijenci so svoje vence podarili bogovom, zaščitnikom mest. Bili so deležni ugleda, počastitev in privilegijev, saj je njihovo izobraževanje ponekod prevzela tudi država (Atene, Sparta).

Poleg moralno-simboličnih obelježij so atleti prejeli tudi različne materialne in denarne nagrade, kar kaže na postopno prehajanje v komercializacijo in materializacijo iger. Igre so izgubljale svoj religiozni pomen in postajale spektakel, ki je prekinil grške medsebojne vojne.

V mestecu Olimpija

Mestece Olimpija je ležalo na ozemlju Elide na zahodu Peloponeza že v času mikenške civilizacije sredi drugega tisočletja pr. Kr. Ozemlje Olimpije je veljalo za sveto. Tam je bil svet olimpijski gaj Altis, obdan s četrkotnim zidom, na tem mestu so bila svetišča, oltarji za daritve, zakladnice, kipi bogov in zmagovalcev. Eden najpomembnejših je bil Zevsov hram, kjer je stal Zevsov kip. Izven zidovja so bili objekti, potrebni za organizacijo iger (hipodrom, stadion, palestra, gimnazija). Ustanovitelji iger je bil kralj eolsko-dorskih plemen na zahodnem Peloponezu-Oksilos. Njegov potomec Infilos je igre obnovil in dosegel podpis premirja v času iger. Premirje je predvidevalo "sveti mir" med trajanjem iger in se je razvilo v stalnico, ki je veljalo za vse grške države. Prvi verodostojnejši datum je 776 pr. Kr., ki je sprejet kot datum prvih olimpijskih iger in začetek prve olimpijade, prav tako pa se s to letnico začanja tudi popis olimpijskih zmagovalcev. V svetem mestu Olimpiji so igre potekale vsako četrto leto. Sprva so imele igre lokalni značaj, pozneje so se vključevale tudi ostale grške države. Igre so vodili "hellanidikai", ki so imeli vso pravno moč nad igrami, nadzorovali so tekmovanja in kaznovali atlete ter kronali zmagovalce.

Prve olimpijske igre so trajale le en dan, po izvršitvi disciplin sredi tisočletja pred Kristusom pa so trajale pet dni. Razvile so se v vsegrški festival, nudile so možnost uživanja ob lepoti iger te elementarne sestavine kulture. Gledalci, ki so bili prvotno Grki, so začeli prihajati tudi iz Italije, s Sicilije, vzhodnih obal Egejskega morja in iz zevne Afrike.

776 pr. Kr. je bil na sporedu le tek na en stadij oz. na eno dolžino stadiona. Leta 724 pr. Kr. so se pričele vnašati nove discipline: tek na dva stadija, tek na 7 ali 27 stadijev, rokoborba, boj s pestmi. Leta 680 pr. Kr. so tekmovalni spored razširili s konjskimi dirkami ter dodali še tekmovanje za mlajše od 18 let.

Konec olimpijad

Olimpijske igre so trajale do leta 393 po Kr., ko jih je cesar Teodozij po predlogu milanskega škofa Ambroža ukinil, saj so novi časi imeli tovrstne poganške običaje za nesposodne in prevarniške: olimpijske igre so tako izgubile svoj sakralni pomen in naboj. Prav v zatonu antične kulture je videti razlog za konec iger, saj antični čut za telesnost ni bil v skladu z novim krščanskim duhom, ki je videl v telesu le oviro na poti zvečanja duše. Stadion in amfiteatri so v novi dobi tudi spominjali na preganjanje prvih kristjanov.

Moderne igre

Med prvimi olimpijskimi igrami leta 776 pred našim štetjem, prvimi olimpijskimi igrami moderne dobe 1896 v Atenah in 28. olimpijskimi igrami moderne dobi 108 let kasneje je bila prehojena dolga pot. Vse se je začelo z antičnimi igrami z eno samo disciplino in kasnejšim nadaljevanjem v današnjih časih s svojevrstnimi disciplinami, pred dobrimi sto leti se je nadaljevalo s 43 moškimi boji za odličja, tokrat pa bodo Atene prvič gostile merjenje moči v boju za 301 komplet odličij v 28 sportih. Olimpijska odiseja, ki se je začela pred skoraj 2800 leti, se bo končala 29. avgusta, ko bo olimpijsko štafeto od Aten prevzel Peking, gostitelj letnih olimpijskih iger leta 2008.

Pierre De Coubertin in nova doba

Olimpijske igre so že v Atlanti pred osmimi leti dosegle častitljivo starost stolet let. V tem času se je iz ljubiteljskih idej in želje po obnovi antične tradicije razvilo največje športno tekmovanje in mednarodno druženje na svetu, vse igre pa so bile nekaj posebnega. Vmes so igre doživle vse - vojne, bojkote, politično zlorabo, krize, imele svoje zmagovalce in poražence. Prvih olimpijskih iger v Atenah leta 1896, ki so nastale na podlagi zamisli Pierra De Coubertina, se je udeležilo 241 športnikov iz 13 držav, ki so se spopadli za 43 kompletov medalj. Največje ime iger 1503 let potem, ko jih je cesar Teodizij leta 393 prepovedal, je bil grški pastir Spindon Louis, zmagovalac maratonskega teka. Na tekmovanju ga je v ciljnem teku spremljal sam grški prestolonaslednik, tekač pa je po zmagi dobil za nagrado oblačila in brezplačno brtje do konca življenja. Prvi dobitnik olimpijske medalje pa je postal Američan James Connolly, ki je dobil troskok in nasledil antičnega Korobasa, zmagovalca prvih OI v zgodovini človeštva.

Zadnje uspešne igre v Avstraliji

"To so bile najboljše olimpijske igre vseh časov!" Te besede je izrekel tedanji predsednik MOK Juan Antonio Samaranch na zaključni slovesnosti. Avstralia so se res potrudili, da bi njihove igre v zgodovino prisle kot najboljše. To je sicer doslej uspevalo praktično vsem prirediteljem, a laskavi naslov najboljših iger je posledica objektivnih števil in tudi dejstva, da se v času iger ni zgodil niti en resen incident. Toda glavni vzrok za najboljše olimpijske igre vseh časov ni ne denar ne številnost gledalcev. Ljudje, ki so te igre organizirali, v prvi vrsti tisti, ki so to delali brez plačila, so na vsakem koraku skrbeli, da so se športniki, obiskovalci ter novinarji počutili kar najbolj. Tudi slovenska olimpijska odprava si bo Sydney zapomnila po superlativih. Z zlatima medaljama Iztoka Čopa in Luke Špika v dvojcu brez krmarja ter Rajmonda Debeveca z malokalibrsko puško se bodo igre za večno zapisale tudi v anale slovenske športe zgodovine.

Dobrodošla doma, Olimpijada!

Olimpijski plamen pomeni za mnoge športnike ognjeni krst na oltarju svetovnih športnih božanstev. Najstarejše tekmovanje je še danes najpomembnejši dogodek v svetu športa: zmagovalci lahko še vedno računajo na ovenčanje z lovrom slave, ki v enaindvajsetem stoletju pomeni veliko medijsko prepoznavnost. Pa poglejmo najpomembnejše zvezdnike, ki bodo krasili atensko olimpijsko nebo.

Kraljica vseh športov ponovno v svoji domovini

Zvezda letošnjega kraljevga dela Olimpijskih iger, ki se bo

Plavalec Ian Thorpe

vrtel okoli atletike, ki bo vseh napovedih sprinterka Marion Jones. V njenem primeru seveda ne gre jemati v poštev samo športnih dosežkov (čeprav so zavidljivi in jih je ameriška tekačica sposobna ponoviti), ampak tudi vse govornice (o poživilih in odnosu z bivšim možem ter njenem materinstvu), ki v zadnjih časih burijo duhove v javnosti. Na OI bo Jonesova skušala dokazati, da je še vedno sprinterska kraljica, kljub daljšemu obdobju odsotnosti zaradi nosečnosti. V ženskem svetu atletike ima status zvezdnice tudi Maria Mutola, mozambiška tekačica, ki je v zadnjem desetletju popolnoma monopolizirala prizorišče teka na srednje razdalje, v prvi vrsti tek na 800 metrov. V omenjenem obdobju je bila na tej razdalji praktično nepremagljiva. Junija je zabeležila svoj prvi poraz po nekajletnem nizu samih zmag. To je sicer vilo novega upanja tekmičkam, ki pa bodo predvidoma tudi letos ostale praznih rok. V moški konkurenci bodo največji zvezdniki Afričani na srednje dolgih in dolgih razdaljah. Živa legenda je npr. maroški

srednjeprogaš Hišam El Guerrouj. Zmagal je vse, kar se je zmagati dalo (sam je postavil sedem od osmih najboljših svetovnih znmak na 1500 m), razen olimpijskega zlata. Letos se bo Maročan poskusil ostresti olimpijskega tabuja in se postaviti ob bok legendarnemu Paavu Nurmiju kot edini zmagovalac teka na 1500 in 5000 metrov na istih OI. Srednjeprogaški mit, ki bo v Atenah ob morebitni zmagi dokončno in neizbrisno vklesal svoje ime med nesmrtnne bogove atletike, je Etiopijec Haile Gebrselassie. V teku na 10000 metrov mu v njegov deset let mlajši rojak Kenenisa Bekele zelo nevaren tekmeč, a 31 letni Haile ima še dovolj moči, da odličje ma iz Atlante in Sydneyja doda še zlato iz Aten.

Povodni možje in olimpijske sirene

V olimpijskih bazenih so se pogosto pisali športni miti: leta 1972 je ep homerske razsežnosti zapisal Nemec Mark Spitz. V Atenah bo nekaj mladih talentov in starih vodnih mačkov poskusilo v roke vzeti

Sprinterka Marion Jones

mi violinami plavalnega olimpijskega orkestra. Med velike favorite uvrščajo strokovnjaki 19-letnega Američana Mikea Phelpsa, ki bo na razdalji 200 m za Thorpa prava nočna mora. V ženski konkurenci se bodo za kraljevsko željo najboljšo

Tim Duncan

plavalke potegovala Ukrajinka Jana Klockova (200 in 400m mešano), Nemka Hannah Stockbauer (400 in 800 m prosti slog) ter Američanka Jenny Thompson (100m delfin).

Zmagoviti duh v ekipnih in posameznih panogah

Moštvena tekmovanja so na OI sicer nekoliko v ozadiju, pa vendar obstaja nekaj izjem. Prva med temi je seveda moška košarkarska reprezentanca ZDA. Dream team je edinstven primer, pri katerem lahko rečemo, da je vsak rezultat, ki nima zlatega blišča, popoln poraz. Trenutno doživljajo Američani krizo. Olimpijada bo zadnji popravni rok za njihovo verodostojnost.

Italijani računajo na nogo-metno zlato, saj razpolagajo s potencialno najmočnejšo ekipo. Odbojka bo verjetno plen trenutno nepremagljivih Brazilcev, nam nekoliko tuj naslov baseballskega olimpijskega prvaka pa bo ponovno romal na Kubo.

Teniško zlato v moški konkurenci bo odločil ameriško-Sviciarski dvoboj Federer-Rodick, med ženskami pa bosta prestol poskušali ponovno zavzeti sestre Williams.

Vprašanje dopinga

Na poletnih OI so doslej odkrili 60 dopińških primerov

Na vseh dosedanjih poletnih olimpijskih igrah moderne dobe so skupaj odkrili 60 primerov jemanja nedovoljenih poživil, na zadnjih OI v Sydneyju pa devet primerov dopinga - sedem na samih igrah, dva športnika pa sta bila pozitivna na testih v pripravljalnem obdobju, a so rezultate objavili šele med igrami. Na zimskih OI so doslej odkrili le devet primerov jemanja nedovoljenih poživil.

V Sydneyju so jemanje nezakonitih sredstev dokazali trem bolgarskim dvigovalcem uteži, Izabeli Dragnevi, Ivanu Ivanovu in Sevdalinu Minčevu, romunski telovadki Andrei Raducan, latvijskemu veslaču Andrisu Reinholdsu, armenskemu dvigovalcu uteži Ashotu Danieljanu, norveškemu rokoborcu Fritzu Aanesu, nemškemu Alexandru Leipoldu ter mongolskemu Oyunbilegu Purevbaataru, na testih pred igrami pa še beloruskemu metalcu kladiva Vadimu Demjatovskemu in ruski tekačici na 400 metrov Svetlani Pospelovi. Med igrami so izvedli 1946, pred igrami pa 404 dopińških testov, prvič pa so nekateri športniki morali tudi na krvni test EPO (313 testov).

Petim športnikom, ki so jim dokazali uživanje prepovedanih poživil, so naknadno odvzeli že osvojene olimpijske medalje: Raducanovi zlato v posamičnem mnogoboju, Dragnevi zlato v kategoriji do 48, Leipoldu zlato v rokoborbi (do 76 kg), Ivanovu srebro v kategoriji do 56, Minčevu bron v kategoriji do 62 kilogramov, bronasto odličje pa je izgubil tudi Danieljan v težki kategoriji.

Odkriti primeri jemanja poživil na poletnih OI:

Ciudad de Mexico 1968: 1
München 1972: 7
Montreal 1976: 11
Moskva 1980: 0
Los Angeles 1984: 12
Seul 1988: 10
Barcelona 1992: 5
Atlanta 1996: 3

Dopińški primeri v Sydneyju 2000: 11

Izabela Dragneva (Bol, dvigovanje uteži, diuretik)
Ivan Ivanov (Bol, dvigovanje uteži, diuretik)
Sevdalin Minčev (Bol, dvigovanje uteži, diuretik)
Andrea Raducan (Rom, gimnastika, amfetamin)
Andris Reinholds (Lat, veslanje, anabolik)
Ashot Danieljan (Arm, dvigovanje uteži, anabolik)
Fritz Aanes (Nor, rokoborba, testosteron)
Vadim Demjatovski (Blr, atletika, anabolik)
Svetlana Pospelova (Rus, atletika, anabolik)
Alexander Leipold (Nem, rokoborba, anabolik)
Oyunbileg Purevbaatar (Mon, rokoborba, diuretik)

V današnjem svetu, ki ga pretresajo tako raznovrstne oblike sovraštva kot nasilja, naj bodo Olimpijske igre v Atenah priložnost za jasno in vedro soočenje in naj postanejo sredstvo za spodbujanje razumevanja in miru med narodi vsega sveta.

(papež Janez Pavel II., angelsko češčenje, nedelja, 8. avgusta 2004)

Se bo nadaljevala zlata doba?

Slovenska olimpijska tradicija je mnogo starejša od formalne samostojne zgodovine naše matične države. Uradno so Slovenci pod svojo zastavo in z melodijo Prešernove Zdravljice na ustih nastopili šele leta 1992 v Barceloni, dejansko pa so se slovenski športniki s petimi olimpijskimi krogi soočili že v začetku dvajsetega stoletja.

Med Slovenci si naslov pionirja na Olimpijskih igrah zasluži Rudolf Cvetko, ki je leta 1912 v Stockholmu osvojil srebro v sabljanju v dresu (takrat še) avstro-ogrske

la še Jože Primožič (srebro na bradlj) in Stane Derganc (srebrna kolajna v preskoku). Zadnjo olimpijsko kolajno je Štukelj osvojil v Berlinu leta 1936 (srebro na kroglju).

Paradni konj slovenskih povojnih olimpijskih športnikov je nedvomno gimnastičar Miro Cerar. Leta 1964 je v Tokiu osvojil zlato na konju z ročaji in k temu dodal še bron na drugo. Leta 1968 je Cerar ponovil uspeh na konju z ročaji. Odtlej je pozlačeni rečni tok slovenskih olimpijskih uspehov poniknil in luč dneva najpomembnejšega športnega tekmovanja ponovno zagledal šele pred štirimi leti v Sydneyju. Samostojna Slovenija je na OI prvič nastopila leta 1992 in odtlej doživela svoj bronasto, srebrno in končno še zlato dobo. Leta 1992 sta bili obe bronasti: Iztok Čop in Denis Zvegelj sta v dvojnem dvojcu zaslužno dosegla tretje mesto, isti podvig je uspel tudi Četvercu brez krmarja (Milan Janša, Sadik Mujkić, Jani Klemenčič in Sašo Mirjanič). V Atlanti je bila kovina, ki je plemenitila slovensko odpravo žlahtnejša: sprinterka Brigita Bukovec (100 m ovire) in kajakaš Andraž Vehovar sta slovenskim barvam prigrjala dve srebrni kolajni. V Sydneyju je za Slovenijo končno napočilo še zlato obdobje: najprej sta si zlato priveslala Iztok Čop in Luka Špik v dvojnem dvojcu. Le nekaj ur pozneje si je zlato z malokalibrsko puško pristreljal tudi Rajmond Debevec.

Slovenski osvajalci Aten

Slovenska olimpijska odprava, ki bo letos naskakovala atenske lovore, šteje 76 športnikov in športnic. Na atletskih progah bo tekmovalo 11 atletov in 6 atletinj. Z grškim morjem se bodo sp-

skega orožja. V Atenah bo branil zlato iz Sydneyja. Debevec je daleč najbolj izkušen slovenski olimpijec, prvič je na OI tekmoval že leta 1984. Ob tem se Debevec lahko ponaša s številnimi zmag-

Atenah branila zmago izpred starih let. V Sydneyju sta v dvojnem dvojcu zmagala brez večjih težav. Ponovila sta uspeh, ki sta ga požela na svetovnem prvenstvu leta 1999, potem ko sta skupaj trenirala sa-

glavni slovenski adut. Zlato je sicer zaradi premoči Marie Mutole slej ko prej privid. Vsekakor ne moremo evropske prvakinje (2002) in svetovne podprvakinje (2004) v indoor teku na 800 m kar tako odpisati.

Merlene Ottey: največja tržna poteza slovenskega olimpijskega komiteja. 44-letna Jamajčanka s slovenskim potnim li-

stom, ki je v osemdesetih krojila sam vrh svetovne atletike, bo v Atenah s svojo slavno preteklostjo blagodejno vplivala na prepoznavnost male slovenske države.

Peter Mankoč: na kratkih razdaljah je s štirimi evropskimi naslovi na razdalji 100 m mešano postal prava zvezda. Na isto razdaljo je leta 2002 osvojil tudi svetovni naslov.

Tudi zamejstvo bo na OI primerno zastopano. V italijanski odbojkarški reprezentanci bo zelo pomembno vlogo igral **Matej Cernic**, ki je že dalj časa nenadomestljiv člen standardne sesterice. Po uspešnem ognjenem krstu na zadnjem EP je bil Matej med boljšimi posamezniki na juljski World league. "Matejeva reprezentanca" računa na olimpijsko kolajno, ki je popolnoma v dometu Montalijskih izbrancev. Na atletskih stazah bo v italijanskem dresu kopje metala Tržačanka **Claudia Coslovich**, ki je v svoji panogi na Apeninskem polotoku najboljša ter se ob tem lahko ponaša z absolutnim italijanskim rekordom.

Stran sta po STA in drugih virih pripravila Andrej Cernic in Igor Gregori

Slovenska olimpijska odprava pred poletom v Atene

padli 4 jadranci in 3 jadralko, po divjih rečnih vodah se bodo spustili kajakaš, kanuist in kajakašica, na mirnih vodah bosta nastopila po en kajakaš in en kanuist. Slovenske čolne bo poganjalo devet veslačev. V atenskih bazenih bo plavalo 6 plavalcev in 5 palvalk, na telovadnih blazinah pa bodo svoje borilne veščine dokazovali judoisti in tri judoistke. Na zaprašenih cestah bodo olimpijsko slavo iskali 4 kolesarji, 4 tenisačice pa se bodo morale soočiti s favoriziranimi Američankami. Pomembnem dosežek si obeta rokometna reprezentanca, med prve favorite pri strelstvu seveda spada tudi nosilec zlata iz Sydneyja Rajmond Debevec.

Odbojkar Matej Cernic

nanji. **Iztok Čop in Luka Špik:** tudi prava slovenska veslača bosta v

mi v svetovnem pokalu, tremi kristalnimi globuzi, evropskim naslovom in drugimi priz-

Atletinja Claudia Coslovich

sodeluje tretjič. **Jolanda Čepičak:** atletinja, ki bo na tekaških progah največji

Kratke

**Goršetova razstava na Opčinah/
"V neutrudnem iskanju lepote in resnice
je utripalo njegovo srce"**

Dne 23. avgusta 2004, ob 20. uri, bodo odprli v Zinkovem domu na Opčinah razstavo umetniških del akademkega kiparja Franceta Goršeta. Zbranih je nekaj umetniških del, ki jih je kipar ustvarjal na Tržaškem; obenem bo razstava popestrila praznovanje sv. Jerneja na Opčinah. Gospa dr. Vere na Koršič-Zorn bo predstavila kiparjevo umetniško pot, nakar bo sledil krajši kulturni program. Organizatorji pristočno vabijo obiskovalce, naj se večera udeležijo, da bi skupaj obujali spomine na velikega človeka in velikega umetnika.

Mednarodna razstava "Lesne umetnine"

Ob glasbenem Festivalu 2004, ki se prav te dni odvija med Goriškimi Brdi, Štivanom in Čedadom, je društvo Cello&Music, v sodelovanju z Občino Devin-Nabrežina, priredilo tudi mednarodno razstavo "Lesne umetnine", ki je bila na ogled od 1. do 8. avgusta v Bridarjevi hiši v Devinu.

Z nizkimi oz. globokimi reliefi, plastikami večjega in manjšega formata ter uporabnimi predmeti so se predstavili štirje Slovenci (Matej Balantič, Franc Jerončič, Jožef Kuk in Viktor Maručič), Avstrijca (Adrian Heymans in Berd Meschik) ter po en zastopnik vsake pokrajine F-Jk (Antonio Altobelli, Renato Franz, Luigi Zuppel in domačin Igo Legiša). Rezbarji, ki se z umetniškim oblikovanjem lesa ukvarjajo vsaj deset let, so postavili na ogled 63 eksponatov iz redekaste češnjavine, temne orehovine in tropske mahagonovine, največ pa je bilo takih iz, že Krpanu najbolj priljubljene, svetle lipovine. Med izdelki, ki jih združuje izrazita figurativna govorica, so obiskovalci lahko prepoznali svete podobe, primere antične in srednjeveške simbolike, krajinske reliefe (Devinski grad in tri Marijina svetišča: Stara in Sveta gora ter Marijino Celje), živalske in človeške figure (ženske akte, prepletanja teles v brezračnem prostoru, Mozarta in Straussa, pa še starega planinca, mizarja v svoji delavnici, intimen družinski prizor v stari kmečki hiši in sedem 'kmečkih ljudi izpod Matajurja'), skrinjo ter mizo iz kar devetih lesnih vrst. **AL**

Obnovitev slovenskih napisov na hitri cesti ob izhodih za Trebče in Padriče je gotovo razveseljiva

"Za ta specifični primer sem deželni odbor predstavil tudi interpelacijo v lanskem mesecu oktobru. Žal mi pristojni odborik Sonego ni še odgovoril, obnovljeni napisi pa predstavljajo samo delno zadoščenje" - komentira Spazzapan. V interpelaciji se je deželni svetnik Slovenske skupnosti namreč oziral tudi na navpične smerokaze, ki ostajajo samo delno v slovenščini, izrecno pa je opozoril tudi na primer Opčin. Pri izstopu za slednje so napisi bili in ostajajo še danes samo v italijanskem jeziku in to tudi zraven dvojezičnih za Trebče. Spazzapan je sicer prepričan, da bi podobne zadeve ne smele sploh predstavljati problema in bi morale biti splošno priznane in sprejete; očitno pa je, da si bo treba vedno prizadevati za to, da bodo imena slovenskih vasi in zaselkov zapisana tudi v izvorni, slovenski obliki in da ne bodo tako ali drugače izginila ob prvi priložnosti. "Res pa je tudi, da, kdor nič ne reče, sprejema stvari take, kot so" - zaključuje Spazzapan.

Tridnevna dela v deželnem svetu so se prejšnji teden pričela z odgovori na svetniška vprašanja. Med temi je odborik Antonaz odgovoril na svetniško vprašanje svetovalca Mirka Spazzapana. V dokumentu, predloženem v mesecu maju, se Spazzapan sklicuje na zloglasno akcijo, ki jo je "Odbor za trobojnico" speljal nekaj dni pred shodom alpincev v Trstu. Po tržaških šolah so takrat namreč porazdelili letak, v katerem je v etapah obnovljena zgodovina Trsta oz. njenega pristnega "italijanstva". Odborik Antonaz, ki je istočasno odgovoril Spazzapanu in Zorinijevi (svetnica SIK je prav tako vložila vprašanje na ta račun), je potrdil, da je bil letak nepopoln, da pa pri tem dežela ni na noben način vpletena. Spazzapan je izrazil zmerno zadovoljstvo, ker je odborik odgovoril precej hitro gde na časovne navade v deželnem svetu. Odborik je obljubil, da bo dežela ob prvi priložnosti izdala dokument, v katerem bo primerno in predvsem nepristransko obrazložen potek zgodovinskih dogodkov, ki so globoko zaznamovali naše kraje.

Na Opčinah razstava razglednic

Do 22. avgusta, z urnikom od 17. do 20. ure med tednom in od 18. do 22. ure ob sobotah in nedeljah, se bodo lahko zainteresirani zatopili v ogled razstave starih razglednic "Pozdrave iz...", ki jo v Prosvetnem domu na Opčinah prireja SKD Tabor ob svojem vsakoletnem prazniku. Openo društvo prireja razstavo v sodelovanju s Slovenskim filatelističnim društvom Lovrenc Košir iz Trsta. 670 razglednic iz tržaške okolice je razvrščenih na petnajstih panojih. Veliko število teh sodi v obdobje pred prvo svetovno vojno, nekatere pa so žigosane s priložnostnimi poštami žigi, ki spominjajo na kraško ohcet, vstop Slovenije v Evropsko unijo in stoletnico openkega tramvaja. Razstavljene razglednice so del bogatih osebnih zbirk g. Dušana Jakomina, ki hrani primerke, na katerih sta upodobljena Škedenj in okolica, Adriana Mosettija, ki hrani razglednice iz Trsta, Adriana Princivala, ki je specializiran v razglednicah kraških vasi, Openca Petra Suhadolca, ki zbira razglednice na temo openkega tramvaja, ter Igorja Tutte, ki zbira razglednice, ki prikazujejo kraje devinsko-nabrežinske občine.

GOSTILNA
Sardoč

PREČNIK 1/B, tel. 040 200871

Narodna in študijska knjižnica Obisk generalnega konzula

Izkoristiti je treba prostore v Narodnem domu

Tudi v vročih poletnih mesecih se nadaljuje delovanje Narodne in študijske knjižnice. Seveda je v tem obdobju knjižnica za obiskovalce zaprta, vendar so njeni prostori tudi sedaj prizorišče srečanj med upravnim vodstvom kulturne ustanove in javnimi oblastmi, tako italijanskimi kot slovenskimi. Če je bil pred nedavnim gost NŠK državni podsekretar na ministrstvu za kulturo Republike Slovenije Silvester Gaberšček, je bil prejšnji teden seznanjen s težavami ene najpomembnejših kulturnih ustanov naše manjšine novoimenovani generalni konzul RS dr. Jože Šušmelj.

Teme, ki so mu jih predsednik NŠK Viljem Černo, ravnatelj Milan Pahor in ostali članici odbora Ana Volpi ter Lida Turk predstavili, se niso bistveno razlikovale od tistih, ki so jih prejšnji teden posredovali državnemu podsekretarju. Govor je bil o prostorih, ki jih NŠK ima na voljo v bivšem Narodnem domu, in denarnih težavah, ki knjižnico neprestano bremenijo. Predsednik Černo je izpostavil možnost, da bi za zdaj skromni pritlični sobici v ul. Filzi postali žarišče novega odnosa med zamejskimi Slovenci in tržaško univerzo, tako da bi na podlagi plodnih stikov predstavili tudi preostalemu mestu in širšemu deželnemu področju "moč slovenske kulture, da končno vsi spoznajo, kakšne pesnike, pisatelje in kulturnike imamo tudi mi." Černo je tudi namignil na možnost, da bi se slo-

venski prostori v Narodnem domu še povečali, ko bi se sprostil del tistih, ki jih danes

Foto IG

uporablja univerza. Vendar je danes glavna skrb vodstva NŠK dokončno predati name-nu obstoječi sobi. Černo pa je neposredno privabil k širokemu kulturnemu načrtu tudi matično domovino, ki bi preko univerz iz Ljubljane in Primorske vzpostavila plodno sodelovanje z univerzami v naši deželi: tržaško, goriško podružnico ter videmsko. Stičišče teh povezav bi lahko postala ravno NŠK. Seveda bi pa bila za to potrebna finančna pomoč s strani RS. Generalni konzul je jasno izpostavil mnenje, da v Narodnem domu nikakor ne sme "biti v ospredju država Slovenija, temveč manjšina. Zelo

pozorni moramo biti do očitka, češ da ima prostore na razpolago Republika Slovenija". Drugače je diplomat privolil v kulturni načrt, pri katerem morajo biti soudelež-

ne obe krovni organizaciji, SSO in SKGZ, ter seveda matična država. Gost je bil namreč mnenja, da bi morali prostore (ki pa jih dosedaj še ni obiskal) vzorno polniti s kulturnimi predstavami in z novo tehnološko opremo, da bi bil tam nameščen knjižničarski informativni sistem. Za generalnega konzula pa je bistvena izdelava dejanskega načrta, zato da bi najprej preučili stroške tega projekta. Le tako bi NŠK bolj konkretno prosila tudi slovensko vlado za potrebno denarno podporo. Dr. Šušmelj je opozoril na spodbudno delovanje Erika Švaba pri Uradu za Evropo v sklopu SDGZ, saj je Švab do-

bro seznanjen z vsemi evropskimi projekti, ki bi jih lahko koristila tudi NŠK. Obenem je diplomat predlagal vodstvu, naj v Trst povabijo tudi slovenske primorske poslance, da bi ti bili pobliže seznanjeni s stanjem NŠK, zato da bi se nato "moralno obvezali" in v Ljubljani podprli zamejsko ustanovo.

Ravnatelj NŠK Milan Pahor je nato prikazal gostu vse načrte, ki jih bo knjižnica v nadaljnjem delovanju izpeljala. Med slednje gre omeniti dva sestanka; eden je širšega okvira, pri katerem naj bi bili soudeleženi Ministrstvo za kulturo RS, Urad za informiranje RS, Ministrstvo za zunanje zadeve, SDGZ, krovni organizaciji SKGZ in SSO ter Slori, drugi pa bolj krajevnega značaja ob prisotnosti izvoljenih slovenskih deželnih svetnikov, univerze in Šole. Prvi sestanek naj bi bil prihodnjega septembra, drugi pa takoj zatem. Pahor je gostu tudi predstavil izredne težave, ki bi jih ukinitve obveznega knjižnega izdoda povzročil manjšim knjižničarskim ustanovam. "Podsekretar Gaberšček pa je zagotovil, da za zdaj ta predlog v parlamentu ne bo odobren", je pojasnil Pahor, ki je dr. Šušmelja še seznanil o današnjem stanju in bodočih načrtih, v zvezi s spomenikom štirih junakov na bazovski gmajni. Kar nekaj je vozlov, ki se novemu generalnemu konzulu porajajo na obzorju njegove nove službe v Trstu, mestu, v katerem nekateri javni upravitelji (predsednik tržaške pokrajine Scoccimarro) še danes uporabljajo za državno mejo med Italijo in sosednjo Slovenijo izraz demarkacijska črta... seveda v duhu evropske širitve...

Igor Gregori

Lonjer Novi regulacijski načrt

O vasi morajo odločati vaščani

Lonjerci so upravičeno zaskrbljeni nad ukrepi, ki jih predvideva novi regulacijski načrt na območju tržaške občine, saj ta predvideva tudi nove gradnje ravno v njihovi vasi. Na podlagi podrobnega načrta je v Lonjerju predvidena gradnja treh novih parkirišč na skrajnih robovih vasi ter v neposrednem središču. Obenem je načrtovana tudi gradnja osemmetrske široke obvoznice in ob njej prav tako široke ceste, ki bi povezovala začetek vasi s trgov, kjer je glavna avtobusna postaja. Lonjer so s tem v zvezi razburila pisma, v katerih je namignjena možnost o razlaščenju zemljišč za nove gradnje. Da bi konkretno preučili problem novega podrobnostnega načrta, se je lonjerska vaška skupnost sestala minuli torek v prostorih krajevnega zadruga Lonjer - Katinara. To je bilo po vrsti že tretje srečanje, odkar so v vas začela romati pisma o razlaščenju zemljišč. Na torkovem srečanju, ki se ga je udeležilo veliko število domačinov pa tudi drugih slušateljev, so bili prisotni predstavniki strank, ki sedijo v rajonskem in občinskem svetu, zastopniki stanovskih organizacij in drugi gostje. Večer je potekal v duhu solidarnosti do prizadetih domačinov, obenem je bilo na zasiedanju razvidno, da želja vseh teži k skupnemu nastopanju

zoper načrt, ki bi korenito spremenil podobo vasi. Veliko je bilo namreč predlogov, ki so jih ponudili predstavniki raznih ustanov in svetniki. Jagoda Kjuder, ki je srečanje povezovala, rajonski svetnik Peter Bahrens in predstavnik deželne organizacije WWF Dario Predonzan so navzočim orisali tehnično in birokratsko plat dogodkov. Predsednik pokrajinskega krožka Legambiente Paolo Privitera je predlagal, da bi se Lonjerci skupno z ostalimi prebivalci področij, ki bi jih novi regulacijski načrt kakorkoli prizadel, udeležili masovne manifestacije na Trgu Unita'. Složnost in skupni nastop vseh prizadetih vasi (Lonjerja, Trebč in Bazovice) je poudaril tudi tajnik Kmečke zveze Edi Bukavec ter dodal, da je že v pripravi tudi osnutek za skupni ugovor. SKGZ je v zvezi s tem problemom že poslala pismo tržaškemu županu. Občinska svetnica Alessandro Carmi in Peter Močnik menita, da položaj Lonjerja ni tako problematičen. Glavna misel večera je namreč slonela na prepričanju, da morajo o prihodnosti vasi odločati vaščani sami. Kaže namreč, da se s tem strinja tudi odborik za javna dela Giorgio Rossi, saj kot sam pravi "proti volji domačinov ne bomo ničesar storili". Nekoliko tuje izzvenijo te besede, saj je novi regulacijski načrt sad ravno Rossijevega resorja...

Kraška hiša v Repnu Razstava do 28. avgusta

Ko bo Kras le eden

Foto IG

Minulo soboto je vsaj za en večer naš priljubljen Kras odstranil bolečo mejo, ki ga več kot pol stoletja deli, in zaživel kot skupni kulturni prostor. V razstavnih dvorani repenske kraške hiše so namreč odprli razstavo fotografijne Damjane Jekše ter kamnoseka samouka Jerneja Bortolata. Odprtje razstave sodi v del projekta Festival prijateljstva, ki ga v sodelovanju z občino Sežana in obmejnimi občinami Devin-Nabrežina, Zgonik in Repentabor prireja Razvojno društvo Pliska iz Pliskovice.

Repenska razstava je nastala tudi v sodelovanju s Kulturnim društvom Kraški dom Repentabor in je kamenček v mozaiku številnih manifestacij, ki so in bodo na pobudo društva

iz Pliskovice popestrile dneve od spomladi do jeseni. Borjač kraške hiše je v soboto tako zaživel tudi ob petju MePZ Pliska iz Pliskovice, ki ga vodi Matej Petelin, branju poezij, za katere je poskrbela mlada Valentina Petelin, predstavivši obeh umetnikov, ki, vsak s svojega zornega kota, dobivata navdih za ustvarjanje lastnih izdelkov, fotografskih in kamnitih, ob stiku s kraško pokrajino. Nazadnje je nenapovedani nastop glasbene skupine Metlarji, ravno tako iz Pliskovice, prijetno vzdusje še bolj sprostil in v besedah prisotnih, ki živijo tako na eni kot na drugi strani, ni bilo občutiti teže meje, saj so bila upanja vseh uprta v čas, do katerega nas ločuje le nekaj let, ko bo Kras postal le en sam pojem.

Repentabor Ob prazniku Marijinega vnebovzetja

Kot prejšnja leta bogat program

Praznik je postal osrednji velikošmarnični dogodek na Tržaškem. Letošnje praznovanje se v primerjavi s prejšnjimi izvedbami ne bo bistveno razlikovalo. Praznik je v zadnjih 25 letih zaživel v vsej svoji polnosti. S pomočjo velike skupine župljanov se je naslonil na preteklost in oživil stare romarske tradicije. Ponovno združuje ljudi s celotnega kraškega področja, še posebej pa tržaške Slovence.

K Mariji na Repentabor so ljudje prihajali že v srednjem veku, vsaj od leta 1316, ko se Marija in Repen prvič omenjata. Še posebej so bila romanja živa v 19. stoletju in vse do prve svetovne vojne. To so bili verski in narodni shodi v želji po ohranitvi verske in narodne pripadnosti.

Pred dvema letoma je s cerkve zdrsnila kamnita streha, ki je simbol kraške arhitekture. To se je zgodilo zaradi nestrokov-

nega dela. Po dveh letih prošelj in pričakovanj je ob-

še na nekaj dni. Če pa upremo pogled v bogat

nova u-gledala beli dan. Začetek del so do- ločili ta- koj po praznikih. Tako bo končno izginila črna rana sredi Krasa. Višek praznovanja je sicer vedno 15. avgust. V zadnjih 20 letih pa se je praznova- nje z bo- gato kul- turno in kulinarič- no po- nudbo podaljšalo

program praznovanj, vidimo, da bo v sredo, 13. avgusta, ob 20.30 odprtje razstave doma- čih umetnikov Štefana Pahorja, Petra Cvelbarja in Rina Destrija. V četrtek, 14. avgusta, ob 21.15 bo koncert ruske pianistke Tatjane v okviru festiva- la Med zvoki krajev. Koncert bo potekal pod pokroviteljstvom občine Repentabor.

V petek, 15. avgusta, pa bo praznik Marije Vnebovzete. Prva sv. maša bo ob 8 uri. Osrednjo jutranjo slovesnost bo ob 10. uri vodil tržaški škof Evgen Ravignani. Popoldanska pobožnost s sveto mašo in petimi litanijami bo ob 17. uri. Vodil jo bo dr. Jože Bajzek, profesor na papeški univerzi v Rimu.

16. avgusta pa bo praznovanje sv. Roka, župnijskega zavetnika. Sveti maši bosta ob 10. uri zjutraj in ob 19. uri zvečer. Ob 20.30 pa bo na sporedu koncert nabrežinske godbe na pihala. Vsak dan, vključno s ponedeljkom, bodo kioski na voljo obiskovalcem nudili tipične kraške dobrote.

Praznik Marijinega vnebovzetja pa bo tudi priložnost za zakrament sprave.

Obvestila

Gospe in gospodične, pridite na tridnevni odhiz duhovnimi srečanjimi v Dom blagrov nad Trstom, in sicer od ponedeljka, 16., do srede, 18. avgusta. Srečanja bo vodil p. Andrej Božič, frančiškan iz Vipavskega Križa. Pojasnila in prijave na tel. štev. 040 299409 (ga. Jež) in 040 43194 (Martelanc).

Zahvala

Skavti in skavtinje SZSO - TS se iskreno zahvaljujejo g. župniku Bogomilu Breclju za 1000 čokoladnih bombonov, ki jih je daroval na taboru Powwow in mu kličejo "vse najboljše" za minuli rojstni dan.

TRADICIONALNO PRAZNOVANJE SV. ROKA V NABREŽINI

SPORED:

Ponedeljek, 16.8., na god sv. Roka, obisk vseh bolnikov

Četrtek, 19.8., ob 20.30 v cerkvi koncert klasične glasbe (v priredbi občine)

Sobota, 21.8., večerno pritrkovanje in sv. spoved

Nedelja, 22.8., ob 9.30 slovesna (latinska) maša, ki jo bo vodil novomašnik p. Ivan Brešani in evharistična procesija z godbo, s petjem, skavti, z narodnimi nošami in s pritrkovanjem

Ob 20. uri po slovesnih večericah koncert nabrežinske godbe ter dobrodelni srečolov

V nedeljo, 5. septembra, pa bomo praznovali 400. letnico prve cerkve s tržaškim škofom in tridnevnicco.

Vabljeni!

Zlati jubilej

Petdeset let Marijine kapelice pri Lajnarjih

Visoko nad Rojanom je na križišču cest v Piščance, Ferluge in Cesarje postavljena lična kapelica z Marijinim kipom, ki letos praznuje 50 let. Ob stoletnici dogme o Marijinem brezmadežnem spočetju je namreč papež Pij XII. proglasil leto 1954 za Marijansko leto. Zato je Marijina družba v Rojanu skupaj s svojim voditeljem g. Stankom Zorkom iskala možnost, da bi slovenski verniki postavili kako trajno znamenje v spomin na Marijansko leto. Pri Lajnarjih so Marijine družbenice dobile veliko podporo in pomoč: prostor za kapelico je odstopil Gigi Majcen, pri kopanju temeljev in gradnji so navdušeno sodelovali domačini. Načrt je brezplačno izdelal arhitekt Vilko Čekuta, delo je

vodil inženir Mario Piemontesi. 15. avgusta 1954 je Marijin kip blagoslovil v rojanski župnijski cerkvi kanonik Kramarič, nato pa so ga fantje iz Lajnarjev in Piščancev v mogočni procesiji prenesli v kapelico. Na trgu pred kapelico je ogromna množica spremljala blagoslovitev kapelice in sv. mašo. Od tedaj se pri kapelici zbirajo enkrat na leto rojanski verniki za sv. mašo. Ob 40-letnici kapelice so krajanji skupno z g. Zorkom pripravili slovesnost 4. septembra 1994 s sv. mašo, petjem, z govorom in družabnim srečanjem, ki je privabila zelo veliko ljudi. Letošnjo petdesetletnico želijo domačini in vsa rojanska skupnost še bolj slovesno praznovati. Že nekaj časa se pridno ubadajo s praktično izvedbo

praznika: z iskanjem dovoljenj, parkirnih prostorov, lepšanjem kapelice, s pripravo hrane za dušo in telo, z iskanjem sred-

stev (za prvo pomoč je poskrbela Zadružna kraška banka, za kar so ji organizatorji zelo hvaležni!), s pripravo fotografske razstave, oblikovanjem liturgije, izdajo posebne številke glasila MED NAMI... Proslava bo **v nedeljo, 22. avgusta, ob 17.30.** Slovesno sv. mašo bo daroval škof vikar msgr. Franc Vončina. Na sporedu bodo še pozdravi, petje, recitacije in družabno srečanje.

Prepričani smo, da bo Marijina kapelica, ki so jo s tako ljubeznijo in požrtvovalnostjo zgradili naši predniki pred petdesetimi leti, privabila 22. avgusta k Lajnarjem nad Rojanom veliko Marijinih častilcev od blizu in daleč.

Duhovne vaje za žene in dekleta

Tudi Marija nas vabi

Okrog Doma blagrov nad Trstom je gozd, po katerem se lahko sprehajamo. V njem je tudi prijeten kotiček s klopami, kjer se lahko odpočijemo. Toda to je prav poseben kotiček. Tam, v skalnati vdolbini biva Božja in naša Mati v podobi belega kipca. Tu se rade zbirajo manjše skupine in molijo rožni venec. Maršikatera pa se pride sem pogovarjat z Materjo dobrega sveta. Tako pojemo v pesmi: "Pozdravljena, Mati dobrega sveta... Mati, svetuj nam na zemeljski poti!" Tudi v kapeli nas čaka Marija na lepi ikoni. "Pridi!" pravi Marija. "Pridi, priporočila Te bom svojemu Sinu, ki tamle z oltarja deli posebne milosti, posebno pomoč, posebne nasvete... Čaka te z Očetom in Sv. Duhom..."

Bog nas torej čaka, da nas

obdari s Svojimi milostmi. Že to je velik Njegov dar, da nam da možnost, da se odtrgamo od posvetnega trušča in se oddahnemo v brezskrbnem miru in tišini. Za naše zemeljske potrebe bodo skrbne redovnice, za pomoč pri naši duhovni rasti pa p. Andrej Božič iz Vipavskega Križa. Z duhovnimi srečanjimi bomo začele prav po velikem prazniku Marijinega Vnebovzetja, v ponedeljek, 16. avgusta. Od voditelja, dobrih redovnic in dragih prijateljic pa se bomo poslovile v sredo, 18. avgusta zvečer, po okusni večerji. Več o vsem tem lahko izveste po telefonu pri gospe Ježi na štev. 040 299409 ali gospe Martelanc štev. 040 43194. Pridite, pripeljite še koga. Tudi Marija nas vabi in čaka.

Udeleženska

Novinarji in vojne Pogovor s Pinom Scaccio

"Ni lepšega kot nasmeh otroka"

Pred nedavnim je bilo na Trgu Unita' podeljevanje nagrad prvega novinarskega natečaja Marco Luchetta. Posnetek večera, ki sta ga povezovala Mara Venier in novinar Franco Di Mare, so minuli teden predvajali po prvi televizijski mreži RAI. Pred večerno svečanostjo je v hotelu Excelsior potekala okrogla miza z naslovom Vojne in sredstva javnega obveščanja, na kateri je sodelovalo kar nekaj priznanih novinarjev in odgovornih urednikov časopisov in televizijskih dnevnikov. Med občinstvom je sedel tudi dobitnik nagrade Luchetta, posebni dopisnik državne televizije RAI Pino Scaccia, ki ima za seboj dvajsetletno izkušnjo v "vročih" predelih sveta. Spremljal je namreč prvo iraško vojno in jugoslovansko tragedijo, pa tudi razkroj Sovjetske zveze in krizo v Afganistanu. Bil je prvi novinar

zahodnega bloka, ki je vstopil v črnobilsko centralo po jedrski katastrofi. Veliko se je ukvarjal tudi s kroniko, predvsem z mafijskimi aferami, s terorizmom in z ugrabitvami oseb. Dobil je že marsikatero novinarsko nagrado, tako da je tržaška le zadnja po vrsti. Nagrado Luchetta so Pinu Scacci podelili za njegovo reportažo iz Nairobija, v kateri opisuje položaj tisočerihih otrok v predmestju kenijske prestolnice: revščina in lakota sta za te otroke žalostni vsakdan. Scaccia je prispevek sestavil za rubriko Tv7 dnevnika Tg1. Po okrogli mizi je nagradjenec privolil v krajši pogovor.

Kako je do vašega dokumentarca sploh prišlo?

Moral sem v Somalijo, da bi v Mogadišu posnel reportažo. Pot do Somalije pelje preko Nairobija, mesta, ki ga zelo dobro poznam. Vedel sem, da je tu predel mesta, v katerem

je nameščeno odlagališče smeti. Tam živi veliko število ljudi, a to je v Nairobiju le eno od petih tovrstnih naselij, kjer živi več sto tisoč prebivalcev. Po lastni iniciativi sem se nekega jutra, s pomočjo poznanstev, odpravil do tega predela s prepričanjem, da bom tam dobil pravo peklensko ozračje. Čeprav sem reportažo takoj opravil - le v enem jutru -, sem kljub temu ujel marsikatero zanimivo pričevanje.

Kateri afriški problem vam je najbolj pri srcu?

Globoko ljubim prelepi, nesrečni afriški kontinent. Prepogn je številnih velikih problemov. Tu sem odkril tragično stvarnost sirot. Vsako leto umre 17 milijonov Afričanov zaradi hude lakote ali bolezni, predvsem aidsa - in to v tretjem tisočletju! Naj pove- mo, da samo v Nairobiju dnevno ostaja brez staršev tristo otrok. Ti otroci so pre-

Foto IG

pušeni cesti; pomagajo jim le nekatere skupnosti, kot na primer frančiškani v Korokodžu. Le-tem uspe odvzeti brezupni usodi veliko število sirot.

Kaj je bilo pri snemanju reportaže najtežje?

Nevarnost. Življenje v teh krajih ne velja nič. Zelo nevar-

no je še posebno za nas zahodnjake stopati v take predele, kot je Korokodžo.

Menite, da bi vaša reportaža drugače učinkovala, ko bi ne nastala za televizijo, temveč za časopis?

Mislím, da ne bi, saj so mehanizmi pač podobni. Imel sem že priložnost to preizkusiti: po-

dobne zgodbe sem z besedo povedal na drug način. Gre pač za drugačen način izražanja, pri katerem moraš z besedo opisati čustva, ki ti jih vzbujajo slike. Nekoč sem imel možnost primerjati svojo reportažo v pisani in televizijski obliki. Bilo je takrat, ko so v Boliviji odkrili posmrtno

ne ostanke Che Guevare. Televizijsko poročilo je trajalo dve sami minuti oz. trideset pisanih vrst, reportaža za tednik Panorama pa je bila dolga tristo vrst: učinek je bil povsem enak.

Od neštetihih vojnihih prizorišč, ki ste jih doslej obiskali, kakšen je najlepši spomin, ki ga še danes hranite?

Najlepše in najbridkeje spomine ti vedno zapuščajo otroci. Njihova zmožnost nasmeha nas vedno preseneča. Vsak vojni novinar ima po svetu otroke, ki jih vsaj idealno posvoji. Nekateri malčki nas vedno spremljajo in, ko se vrnemo v isti kraj, jih poiščemo, da bi izvedeli, kako je z njimi. Ni lepšega kot nasmeh otroka.

Tako nam je povedal Scaccia, ki je dan zatem ponovno odpotoval v nekdanjo Mezopotamijo, od koder je že poročal o novih pokolih in atentatih, ki označujejo iraški vaskdan in pri katerih trpijo najhujše posledice - kot vedno - ravno otroci.

IG

Po ponovnem odprtju

Nostalgija ob mostarskem Starem mostu

Prav dobro se spominjam televizijskega poročila, kako so Hrvatje 9. novembra 1993 razstrelili ta znameniti most iz 16. stoletja. Dogodek me je prizadel, najprej, da neki kulturni narod (beri katoliški narod: in Hrvatje se imajo za zelo pravoverne katolike!) dopusti takšno potezo. Rekli boste vojna je vojna. To drži. Drži pa tudi, da je bil ta most poleg bogate kulturne dediščine, o kateri danes vsi govorijo, ali celo na debelo "plozajo", simbol bosanskega islama. To je bil trn v peti katoliškemu Hrvatstvu! Seveda o tem se ne govori, mogoče se le šušlja. Tisti pa, ki malo pozna tamkajšnje razmere, pa to lahko tudi javno zapiše.

Ob mostarskem Starem mostu pa se mi je utrnila tudi misel, ki je bila zapisana v našem zamejskem časopisu 9. julija, v Trstu ob obisku župnika Sv. Janeza iz Mostarja g. Kreše Puljića. Zanimive so bile njegove izjave: "Nekoč je bil Stari most simbol Mostarja, danes pa je predvsem simbol islama!" V tistih starih časih,

ko so se prebivalci ženili med seboj, ne glede na veroizpoved, je to tudi držalo. Danes ne drži več. Kajti, če je bil most simbol mesta, je bil zato, ker so ti narodi kot tudi te veroizpovedi živele v neki vsaj navidezni slogi, te pa danes ni več. Ker pa ima most zgodovinsko povezavo s Turki, ne more imeti povezave s krščanstvom, ampak z islamom. Muslimani v Mostarju so ga vedno imeli za svojega. To danes govorijo tudi kamni in ne samo ljudje. Tik ob njem je majhna džamija. Tam sem srečal fanta, ki je bil med počitnicami zadolžen za spremljanje turistov, ki so vanjo zavili. Odlično je govoril angleščino in ko sem ga vprašal, kaj dela, mi je odgovoril, da študira medicino v Bagdadu in ima islamsko štipendijo. To je bilo v času, ko smo hodili iz SFRJ v zamejstvo po "kofe", zamejci pa v SFRJ po meso! Bil pa je to tudi čas, ko je iz zamejstva v slovenski prestolnici študiralo kar nekaj zamejcev in so imeli lepe južnostipendije. Zato tudi niso imeli možnosti študirati v be-

li Ljubljani vsi, ampak samo izbranci! Kdo so to bili, bomo lahko zopet spoznavali, saj jih bodo vsaj nekaj predstavili tudi v našem zamejskem časopisu, tako so nam obljubili! Župnik g. Puljić nadalje pravi: "To je edino mesto, kjer smo katoličani v večini, pa nam mednarodni upravitelj ne daje možnosti, da bi zaščitili svojo katoliško in hrvaško identiteto ... V Mostarju je vprašanje zaposlitve tragično ... novih delovnih priložnosti pa ni niti daleč na obzorju. V zameno pa so v dušah krajanov velike nezaceljene rane, vojne in po-vojne travme. Hudo je v glavah ljudi, kar se žal prenaša tudi na nove rodove ..." Zanimiv pa je njegov zaključek: "Upanje so otroci ... otroci so prihodnost, prihodnost je njihova, naj se vsaj med otroki vspostavijo mostovi sožitja." Res so v Mostarju številčno katoličani najmočnejša skupnost. Pozablja pa, da je prav njihova populacija tudi najstarejša. Glavnina mladih Hrvatov je odšla in malokdo se bo vrnil pred pokojnino, ki jo bo dosegel v kaki tuji državi. Najštevilnejša skupnost Hrvatov v tujini je v Ljubljani.

Glavnino tvorijo prav Bosanci. Vsako leto, ko tam mašuje kardinal Puljić, ima v govoru isto prošnjo: "Vrnite se na domove čimprej, četudi so ti porušeni. Obnovite domača ognjišča!" Odziva skoraj ni. Ustalili so se v tujini in glavnina jih bo tam tudi ostala. Precej drugače pa je z muslimani. Za časa vojne so iz Bosne vozili z avtobusi v Split muslimanske otroke. V istih avtobusih pa so vozili nazaj krste! Ti otroci so potem iz Splita odšli v arabske države.

Veliko jih je končalo šolanje in so tako postali tudi ustrezno izobraženi. Zato vas ne sme iznenaditi, če srečate mlade v Mostarju, ki govorijo gladko arabsko in angleško. Veliko se jih je vrnilo, ne samo z neko izobrazbo, pač pa tudi s poznanjem ortodoksnega islama, česar jim prejšnji sistem ni omogočal. Prav tako so nekateri pripeljali s seboj družine in so poročeni z Arabci. Marsikdo živi v izredno težkih razmerah. Vrnili pa se je! Prav po tem se muslimani

ločijo od katoličanov in tudi Srbov.

Ta novi rod, ki je bil vzgojen v ortodoksnem islamu, ta pa se kar krepko razlikuje od bosanskega, že daje in bo vedno bolj dajal novo podobo ne samo Mostarju, ampak tudi temu delu Balkana in tudi Evropi, kamor se bodo postopoma razselili. V tem je vsa tragika bosanskega problema, ki pa se ne more reševati s takšno ali drugačno dobrodelnostjo, kot jo ponuja naša Karitas!

Ambrož Kodelja

Predavanje dr. Jerneja Zupanciča na Sv. Višarjah, 1. avgusta 2004

Slovenska identiteta v evropski multikulturni družbi (1)

Spoštovane gospe in gospodje! Prirčno pozdravljeni vsi,

Obenem je to prelomni čas, ko se moramo še kako spraševati o obsegu in organiziranosti, pa

da, temveč tudi varnosti, pravičnosti, solidarnosti in drugih kategorij. Pogost izrek, da so

Foto JMP

ki ste se zbrali tukaj na Višarjah, da bi skupaj premislili o slovenskem danes in jutri. Tematika, h kateri so me organizatorji povabili, ne sodi med počitniške lahкотnosti, temveč nasprotno, je za nas eno od vitalnih, življenjskih vprašanj ne samo pripadnikov slovenskega naroda, jezika in kulture, temveč vseh ljudi evropske razsežnosti. Zbrani smo na simboličnem kraju, ki je pomenil stoletno srečevališče Slovencev, Furlanov, Nemcev in Italijanov. Poleg tega je trezen in tehten premislek o naši biti, o naši identiteti vedno aktualen in potreben.

Od prvega maja 2004, ko je združena Evropa večja in močnejša za deset novih članic in med njimi tudi Slovenijo, je še čutiti nekaj začetne evforije.

tudi o odgovornosti slovenskih razvojnih potencialov v vseh oblikah bivanja slovenske narodne in kulturne biti: nacije, manjšin in izseljenstva, na poti razvoja slovenske identitete v multikulturni evropski pan-državi, ob pogojih globalizacije političnih, gospodarskih in kulturnih odnosov ter procesov in principov delovanja informacijske družbe. Združena Evropa se nam tukaj ponuja v različnih podobah: bodisi kot priložnost bodisi kot iluzija. Kot priložnost jo dojemamo zaradi lažjih prehodov meje, lažjega in hitrejšega vzpostavljanja stikov na gospodarskem in kulturnem področju in podobno. Kot iluzija se kaže kot domnevna "rešiteljica" ne le mnogih problemov življenjskega standar-

(ali bodo) meje padle, je prav tako v bistvu iluzija: saj vendar ohranjajo svoj formalni administrativni značaj in to je lahko v življenjski usodi posameznika zelo veliko. Predvsem kar zadeva vprašanje ohranjanja in razvoja slovenske identitete, jezika in kulture, je treba poudariti, da se sedaj odpirajo številna nova vprašanja priložnosti in pasti. Zato je prav, da tehtno premislimo o vlogi in mestu slovenske narodne in kulturne pripadnosti v evropski družini. Evropska unija je zveza sedaj petindvajsetih držav, ki združujejo dobrih 451 milijonov Evropejcev. Petindvajset

držav, devetnajst uradnih jezikov, a precej več jezikov in kultur ter kolektivnih (narodnih) identitet. Poleg nazivnih narodov - nacij sestavljajo pestro evropsko družbo tudi številni priseljeni in njihovi potomci ne le iz evropskega prostora, temveč tudi Azije, Afrike in Latinske Amerike. Danes predstavljajo v večini razvitih držav Evropske unije znaten delež prebivalstva, ki se po svoji kulturi, veri, načinu življenja, vrednotah in drugih lastnostih opazno razlikuje od staroselcev. V mešanju generacij se potem stapljajo v novo evropsko prebivalstveno stvarnost, ki se precej razlikuje od še vedno precej idealizirane evropske podobe, če ne kar ideala, klasičnega "naroda" enega jezika in kulture. Ta ideal - bolje rečeno konstrukt - nikoli ni bil realen, kar naj-

skimi skupnostmi. In veliko je bilo poizkusov, da bi etnično in jezikovno pestro evropskih držav tudi nasilno poenotili: z različnimi asimilacijskimi politikami od pritiskov na področju šolstva in kulture do nasilnih množičnih preseljevanj ali celo genocida. Te politike so seveda naredile dosti škode in povečevale razdalje med sosedi, toda večina teh skupnosti je v evropskem prostoru še vedno prisotna, čeprav številčno osiromašena. Evropski etnični in kulturni zemljevid je bil torej v vseh zgodovinskih obdobjih tako pester, da bi nujno potreboval obsežne kompromise in dogovore o sožitju in sodelovanju. Toda teh dolgo ni bilo. Ideja nove, povezane in bolj humane Evrope se je rodila v času druge svetovne vojne, ob spoznanju, da gradnja miru in sožitja ne more temeljiti na zamerah in barikadah stoletnih strasti, temveč na dogovorjenem vzajemnem spoštovanju. Seveda so k dozorevanju evropske ideje veliko pripomogle mednarodne gospodarske in politične razmere, ki pa jih vseh ne moremo ob tej priložnosti niti naštet, niti za razumevanje današnje tematike niso najbolj pomembni. Evropski združevalni proces pomeni po eni strani zapuščanje in postopno zabrisovanje sledov postblokovske Evrope, ki je potrebovala za vzpostavitev in porušitev Berlinskega zidu pol stoletja, pa drugi strani pa poslavljanje od modela klasične evropske nacionalne države. Blokovska razdelitev in izguba kolonij sta bili priložnost velike evropske stremnitve: nekdanje svetovne sile so morale čedalje bolj priznavati gospodarsko, politično in demografsko

preozke nacionalne okvire zajeta gospodarstva v vse hitreje povezanem svetu informacijske dobe in globalizacije gospodarskih, političnih in kulturnih odnosov najbrž ne bila kos. Na drugi strani se je zlasti gospodarsko visoko razvitim srednje in zahodnoevropskim državam spričo razpada blokovskega sistema v devetdesetih letih ponudila izjemna priložnost hitrega gospodarskega prodora v ta prostor, ki pa je obenem sam stremel zaradi želje po socialni in politični varnosti po vključitvi v nastajajočo novo, očitno močno in vplivno skupnost. Integracijskim procesom so torej v vidni meri botrovali vzajemni, čeprav večkrat tudi zelo sebični interesi. Ne glede na vse to pa se sedaj javlja ključni izziv: kako iz tega ustvariti novo kvaliteto.

Tako številčna, jezikovno in kulturno raznolika evropska družba, sestavljena iz nacionalnih držav in državnih narodov, narodov in skupnosti brez držav, velikega števila avtohtonih narodnih manjšin in priseljencev ter njihovih potomcev je po eni strani zelo zahtevna in tudi draga za upravljanje, po drugi strani pa zahteva zelo strpne odnose in vrsto sprotnih kompromisov vseh udeležencev v medsebojnem sporazumevanju in komunikaciji. Današnja evropska družba je torej izredno raznolika in multikulturna. To je izjemno bogastvo in bivanjska kvaliteta Evropejcev, ki pa je za razvoj medsebojnih odnosov tudi zelo zahtevna in včasih tvegana. Dokumenti Sveta Evrope in Evropskega parlamenta ter drugih formalnih organov EU vsaj na deklarativni ravni podpirajo kulturno raznolikost Evrope, tako klasične - avtohtone, kakor tudi različnih priseljenjskih skupnosti. Varovanje narodne identitete, jezika in kulture je imelo in ima v sodobni Evropi izjemen strateški pomen, zato ga vidno izpostavljajo nacionalne ustave in drugi vidni, v prihodnost zazrti strateški dokumenti.

/ dalje
Jernej Zupancič

Foto JMP

bolje veste zlasti tisti, ki pripadate kateri izmed narodnih manjšin. Povsem enovitih nacionalnih držav pravzaprav ni bilo, temveč so bile države z večjim ali manjšimi manjšin-

moč in konkurenco nekdanjim podložnega "tretjega" sveta. Idejo združene Evrope so tako vsaj pospešili tudi strahovi pred še večjim mednarodnim nazadovanjem, ki bi mu v

Bajuk ob obletnici ustanovitve stranke Nova Slovenija (NSi)

“Veseli in ponosni smo na vse, kar smo dosegli!”

Predsednik NSi Andrej Bajuk (*na sliki*) je po poročanju Slovenske tiskovne agencije minuli teden ob obeležitvi obletnice ustanovitve stranke - ustanovljena je bila 4. avgusta 2000 - na Kredarici dejal, da so v stranki zelo veseli in ponosni na vse, kar so v teh letih dosegli.

“Dejstvo je, da NSi narašča iz dneva v dan, ne samo v številu članstva, ampak tudi s širšo podporo. Zmaga na volitvah v Evropski parlament je dokaz, da ne sanjamo, pričakujemo pa, da bomo na jesenskih volitvah marsikoga presenetili,” je za STA dejal Bajuk.

V NSi ugotavljajo, da se konstruktivno in resno delo ter doslednost obrestujeta, ljudje pa verjamejo, da je možna verodostojna politika. Delo NSi dokazuje, da obstajajo tudi politiki, ki se ne sprenevedajo in ne počnejo drugih stvari po volitvah kot tistih, ki so jih obljubljali pred volitvami. “Nova Slovenija predstavlja kot stranka močno silo v slovenskem političnem prostoru ter najresnejšo alternativo politiki, ki smo je bili vajeni do sedaj,” meni Bajuk.

Bajuk je vesel in počaščen, da

sta ga občinska odbora stranke v Ajdovščini in Vipavi povabila, da kandidira na listi v volilnem okraju s sedežem v Ajdovščini. “Ponosen sem na držo in trmo slovenskih Primorcev, ki so skozi stoletja in v hudih časih prejšnjega stoletja dokazali, kaj jim pomenita zvestoba in ljubezen do domovine,” meni Bajuk.

Primorski poslanec iz vrst NSi Ivan Mamič letos sicer ne bo kandidiral na državnozborskih volitvah, v stranki pa želijo, da bi NSi še bolj utrdila svoj položaj na Primorskem. Kandidati iz vrst stranke za vse volilne enote še niso znani, bodo pa bo besedah prvaka NSi kmalu.

Stranka je sicer četrto obletnico obstoja v četrtek, 5. t.m., proslavila s pohodom z naslovom “Slovenija gre na vrh” in prireditvijo na Kredarici. Slavnostne prireditve in zabavnega programa, ki še poteka pri domu na Kredarici, se je ude-

ležilo okoli 100 članov in simpatizerjev NSi. Mladi iz vrst NSi so vsem, ki so se pohoda na Triglav udeležili, podelili topel

čaj in kolač NSi. Manj navdušeni alpinisti pa so obletnico stranke praznovali na sedežu stranke NSi v Ljubljani in ob tej priložnosti razrezali torto NSi. V sredo je sicer Bajuk na novinarski konferenci sporočil, da bo kandidiral v volilnem okraju s sedežem v Ajdovščini, ki spada v okvir dru-

ge enote.

Nova Slovenija je nastala nekaj mesecev po tem, ko sta se po dolгих letih prizadevanj združili takratni vladna SLS in opozicijski Slovenski krščanski demokraci (SKD). Z združitvijo obeh strank je razpadla takratna vladna koalicija (LDS, SLS in DeSUS), pozneje pa sta združena stranka in SDS uspeli oblikovati Bajukovo vlado. Hkrati je potekala prav tako nekajletna razprava o uveljavitvi večinskega volilnega sistema, ki je nazadnje pripeljala do novega razkola v združeni stranki. Večina poslancev SLS+SKD je namreč podprla ustavne spremembe, s katerimi je bil uzakonjen proporcionalni sistem, zato

sta podpredsednika SLS+SKD, Bajuk in Peterle, izstopila iz stranke in ustanovila NSi. Nova stranka je na parlamentarnih volitvah za slab odstotek zaostala za SLS, ki je dosegla 9,54 odstotka glasov. Vse do letos je stranka usklajeno delovala s SDS v opozicijski koaliciji Slovenija.

Predsednik Slovenske ljudske stranke dr. Janez Podobnik o žgočih temah

“Slovenske interese v Piranskem zalivu je potrebno bolje zaščititi!”

Slovenska politika, vlada in ministrstvo za zunanje zadeve bi po poročanju Slovenske tiskovne agencije minuli teden morali odločnejše zaščititi slovenske interese ob provokacijah v Piranskem zalivu. Torkov incident, ko so hrvaški ribiči brez dovoljenja lovili v slovenskih teritorialnih vodah, je skrb vzbujajoče, je minuli teden na novinarski konferenci v Ljubljani poudaril predsednik Slovenske ljudske stranke (SLS) dr. Janez Podobnik. Od vseh predstavnikov slovenske države tako pričakuje, da bodo poudarjali stališče parlamentarnega odbora za zunanjo politiko izpred desetih let o celovitosti Piranskega zaliva.

“Potrebno je pokazati razliko, ki jo je prinesel vstop Slovenije

v Evropsko unijo,” je dejal dr. Podobnik, ob tem pa komentiral še interpelacijo zoper vlado, ki jo je vložila koalicija Slovenija, ter delo ministrov SLS v iztekajočem se mandatu. Podobnik je glede kritik, ki jih je finančni minister Dušan Mramor namenil interpelaciji koalicije Slovenija zoper vlado, dejal, da sam ni sodeloval pri njeni pripravi in je tudi ni podpisal. Svoje stališče pa bodo v SLS oblikovali šele potem, ko bo svoj odgovor na interpelacijo podala vlada. Ker pa je interpelacijo pripravila opozicija, pa je po njegovem mnenju logično, da vsebuje le kritike dela vlade in ne njenih uspehov, kot je recimo vstop v zvezo NATO in EU. Interpelacija pa je po njegovem mnenju lahko priložnost, da se v slovenski politiki izoblikuje nova

praksa, da bi vsaka vlada ob koncu svojega mandata naredila obračun.

“Da postavi pred ogledalo koalicijsko pogodbo, predvolilne obljube in pokaže, kaj ji je uspelo in kaj ne,” je pojasnil Podobnik. To bi bilo po njegovem mnenju dobro tudi za volilno kampanjo, saj bi se volivci lažje odločali. Glede dela treh ministrov SLS v tem vladnem mandatu pa je Podobnik prepričan, da morajo vlada in novi ministri napisati tudi odgovore na interpelacijske očitke njim. Prepričan je sicer, da so Ivan Bizjak, Franc But in Jakob Presečnik svoje ministrsko delo opravili dobro, in ob tem poudaril, da ključna ost interpelacije ni usmerjena v njihovo delo, ampak v delo vlade kot celote.

Skupaj s predsednikom Združenja ob lipi sprave Stanislavom Klepom je Podobnik spregovoril tudi o slovenski prihodnosti in spravi, saj bodo po njegovem Slovenci imeli prihodnost, le če se bodo spravili med sabo. Poudaril je, da vseh partizanov ni mogoče povezovati s poveljnimi poboji ter da SLS ni ne proti-partizanska ne proti-domobranska stranka, prizadevajo si le za dosego sprave. Ob tem je Klep še dejal, da združenje podpira SLS v prizadevanjih v zvezi s tem.

Po naravni katastrofi 12. julija letos

Začela veljati novela zakona o popotresni obnovi Posočja

Veljati je začela novela zakona o popotresni obnovi objektov in spodbujanju razvoja v Posočju, ki naj bi bila temelj za čim hitrejšo in čim učinkovitejšo sanacijo območja, prizadetega zaradi potresa, ki je ta del Slovenije prizadel 12. julija. Zakonska novela oškodovancem, ki jim je potres poškodoval objekte že leta 1998, prinaša celotno kritje obnove posledic s strani države, ostali pa bodo deležni državne pomoči v skladu z že veljavnim zakonom za odpravo posledic naravnih nesreč. Stroški popotresne obnove naj

bi sicer predvidoma znašali dobre tri milijarde tolarjev. Oškodovancem, ki jim je potres leta 1998 v Posočju poškodoval objekte in so bili takrat upravičeni do sredstev državne pomoči ter jim je nedavni potres ponovno poškodoval objekte, bo država v celoti kriala obnovno posledice. Vsi ostali oškodovanci, katerih objekti leta 1998 niso bili poškodovani, bodo deležni državne pomoči v skladu z že veljavnim zakonom za odpravo posledic naravnih nesreč. Poleg tega pa novela zakona predvideva, da bo posojilo vseh tistih, ki so najeli kredit pri Stanovanj-

skem skladu RS in s katerim so poleg državne pomoči obnovili svoj objekt po potresu leta 1998, od 1. januarja letos brezplačno. Za objekte, ki so zaradi posledic potresa porušeni oz. naj bi se nadomestili z novimi ali so neprimerni za prebivanje ali opravljanje dejavnosti, je treba brez odlašanja izvesti nadomestno gradnjo ali rekonstrukcijo. Nadomestna gradnja brez pridobljenega gradbenega dovoljenja se lahko začne graditi v primeru, da za njihovo izvedbo poskrbi državna tehnična pisarna. Poleg tega spremembe zakona pred-

videvajo, da se sredstva državne pomoči podjetjem in samostojnim podjetnikom posameznikom, ne glede na določbe systemskega zakona za odpravo posledic naravnih nesreč, dodeljujejo tudi za odpravo posledic škode, ki je nastala zaradi poškodovanih in uničenih poslovnih prostorov. Ob tem pa bodo sredstva namenjena tudi za ohranjanje delovnih mest.

Spremembe zakona se nanašajo tudi na razvojno pomoč Posočju, ki naj bi se v prihodnjem letu in v letu 2006 povečala z zdajšnjih 400 milijonov tolarjev letno na 550 milijonov tolarjev v letu 2005 in 500 milijonov tolarjev v letu 2006. Obdobje trajanja ukrepov razvojne pomoči Posočju pa naj bi se podaljšalo do leta 2013. Od leta 2007 do 2013 je tako na voljo dodatne 2,2 milijarde tolarjev.

Kratke

Na letošnjem slovenskem ocenjevanju vin podelili sedem priznanj šampion

Na največjem slovenskem ocenjevanju vin v Gornji Radgoni so po poročanju Slovenske tiskovne agencije minuli teden podelili 31 velikih zlatih medalj, 217 zlatih in 168 srebrnih medalj ter sedem priznanj šampion. Ocenjevanje je potekalo v okviru 42. mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma, komisija pa je ocenila 623 vzorcev 252 pridelovalcev iz Avstrije, Hrvaške, Italije, Madžarske in Slovenije, so sporočili s Pomurskega sejma.

Najprestižnejše priznanje šampion so prejela najbolje ocenjena vina v skupinah, pri čemer so morala biti vsaj dobitniki zlate medalje. Šampiona za suho belo vino sta Chardonnay 2003 Matjaža Ramšaka iz mariborskega vinorodnega okoliša in Saemling 2003 Weinguta Kollerja iz Avstrije. Šampion za belo polsladko vino je Traminac 1998 družbe Petrač iz Hrvaške.

Šampion za suho rdeče vino je Cabernet Sauvignon, Capo d'Istria 1998, družbe Vinakoper, šampion za belo sladko vino je Sauvignon, ledeno vino 1999, proizvajalec Jožefa in Anice Prus iz Bele krajine. Šampion za penice vino je Zlata radgonska penina 2001, polsuha, družbe Radgonske gorice, šampion za vino Teran PTP pa je Teran PTP 2003 proizvajalca Rikarda Vrabca iz vinorodnega okoliša Kras.

Najboljšim bodo nagrade podelili 31. avgusta, to je na dan vinogradnikov. Podelitev bo potekala v okviru radgonskega kmetijsko-živilskega sejma, ki bo letos med 28. avgustom in 3. septembrom.

Predsednik ocenjevalnih komisij Anton Vodovnik iz Kmetijsko-gozdarskega zavoda Maribor je ocenil, da je bila udeležba tujih vzorcev za prvo mednarodno ocenjevanje dobra. Med vzorci so sicer prevladovali vzorci domačih proizvajalcev, ki jih je bilo 536. Vodovnik je dejal, da je splošna ocena vin zelo dobra, med njimi pa so bila večina letnik 2003. Pri rdečih vinih in vinih posebnih kakovosti pa so se za nagrade potegovali tudi starejši letniki.

Afera s Fructalovim nektarjem v Srbiji in Črni gori omajala zaupanje v blagovno znamko

Večina oz. dve tretjini srbskih potrošnikov je po poročanju Slovenske tiskovne agencije seznanjenih z afero s Fructalovim borovničevim nektarjem. To je pokazala anketa, ki jo je na srbskem trgu opravila družba za trženjske, medijske in družbene raziskave Cati. Ob tem je 12 odstotkov od skupno 300 anketiranih Fructalov nektar spontano navedlo kot nezaželenega, kar kaže na resne posledice te afere v Srbiji, so sporočili iz družbe Cati. Rezultati ankete, ki so jo opravili na hrvaškem trgu, niso tako zaskrbljujoči.

Kot je pojasnila vodja projektov pri družbi Cati Marjetka Jakofčič, so se za anketo odločili sami, brez predhodnega dogovora s Fructalom. Cati ima tako v Srbiji kot na Hrvaškem svoji podjetji, za raziskavo pa so se odločili, ker je afera s Fructalovim nektarjem še vedno precej odmevna. Zato jih je zanimalo, kakšne so posledice afere za eno sicer najbolj uglednih slovenskih znamk na južnih trgih, so sporočili iz Catija.

V raziskavi so anketirance spraševali, katere znamke sokov bi oz. ne bi izbrali, če bi kupovali sadne sokove. Na Hrvaškem je znamko Fructal kot zaželeno spontano navedlo 13 odstotkov anketiranih, kot nezaželeno pa le odstotek. V Srbiji so rezultati za Fructal slabši - kot zaželeno je to znamko navedlo sedem odstotkov anketiranih, kot nezaželeno pa 12 odstotkov. Z afero z borovničevim nektarjem je v Srbiji sicer seznanjenih 69 odstotkov anketiranih, na Hrvaškem pa le 25 odstotkov.

Cati sicer v okviru raziskave PGM, katere naročnik je Poslovni sistem Mercator, dvakrat na leto izvede raziskavo moči več kot 2600 blagovnih znamk v Sloveniji, na Hrvaškem, v SČG in BiH. Prva raziskava je bila opravljena pred afero s Fructalovim borovničevim nektarjem, v kateri se je izkazalo, da je Fructal na srbskem trgu med sokovi šele na petem mestu. V Sloveniji in BiH so Fructalovi sokovi na prvem mestu, na Hrvaškem pa zaseda Fructal med sokovi tretje mesto.

Kot ugotavljajo v Catiju, je afera družbo doletela na trgu, kjer zaseda najslabši položaj v primerjavi z ostalimi trgi bivše Jugoslavije. Posledice, ki jih je afera imela na blagovno znamko Fructal, bodo natančneje znane jeseni, ko bo Cati znova izvedel raziskavo moči znamk.

Kobilarna Lipica se pripravlja na objavo novega razpisa za direktorja

V Lipici se je po poročanju Slovenske tiskovne agencije minuli teden v okrnjeni sestavi sestel svet Kobilarne Lipice.

Navzoči člani so potrdili predlog vodstva, da v eni izmed naslednjih številk uradnega lista objavi nov razpis za direktorja, hkrati pa so sprejeli še nekatere spremembe v organizaciji dela. Strokovnemu vodji so namreč odvzeli pristoj-

nosti, ki so njegov položaj izenačevale z direktorjem, je poročal Radio Slovenija.

Sicer pa naj bi bilo v ponedeljek kobilarni nakazanih 122 milijonov tolarjev, s katerimi naj bi kobilarna delno poravnala svoje obveznosti. Sredstva za kobilarno je zbralo pet ministrstev iz svojih proračunov, v Lipici pa so ob tem zadovoljno ugotovili, da je vlada le izpolnila svojo obljubo.

Novo pričakovanje pa obeta odločitev o objavi razpisa za direktorja. S 1. junijem je vlada že tretjič zapored imenovala vršilca dolžnosti, zadnjega za šest mesecev. Pred vrati pa so volitve, zato je težko reči, ali bi novo vlado takoj po sestavi Lipica sploh zanimala. Zato so svetniki sklenili, da se prihodnji petek, 13. avgusta, objavi razpis v uradnem listu, v tednu dni pridobi vse prijave ter med 23. in 27. avgustom na seji sveta že glasuje o kandidatu in ga predlaga vladi.

Po izboru direktorja pa bo treba čimprej pripraviti še razpis za strokovnega vodjo. Ta čas bo njegove naloge pogodbeno opravljal Janez Rus, ki se bo 1. septembra vrnil v službo na veterinarsko fakulteto.

Na seji pa so svetniki govorili tudi o oddaji enote gostinstva in turizem v najem. V.d. direktorja je člani sveta seznanil, da tega ne bo mogoče storiti kar tako. Po določitvi uredbe o pridobivanju, razpolaganju in opravljanju s stvarnim premoženjem države je postopek zelo zapleten in zahteva vrsto preverb. Zato pred prihodnjo pomladjo na razpis ni mogoče resno računati.

Pogovor Boris Peric

"Hiša filma naj postane sodoben kraj srečevanj!"

Dr. Borisa Perica najbrž nikomur na Goriškem ni potrebno posebej predstavljati, saj je že od mladih nog aktivno vključen v življenje in delo naše narodne manjšine, je eden stebrov Slovenske kulturno gospodarske zveze, predvsem pa je tisti goriški gospodarstvenik, ki je temeljito preoblikoval slovensko goriško gospodarstvo po znaniem polomu naših bančnih zavodov. Je uspešen podjetnik,

zaprav moram takoj povedati, da je ta večnamenski center izpolnitev nekih sanj, pravzaprav realizacija tistih sanj, ki sem jih delil že kot mlad fant s pokojnim profesorjem in učiteljem Darkom Bratino, na katerega me je, kot veš, vezalo iskreno dolgoletno prijateljstvo. Spominjaš se, da nam je bil pokojni Darko Bratina več kot le profesor ali pa učitelj, bil je zares življenjski učitelj, od katerega sem se veliko lahko

nek sodoben kulturni center..."

"Tako je, Hiša filma naj postane kraj srečevanj, namenjena je vsem ljudem, tako Italijanom kot Slovencem, tudi iz matične domovine. Predvsem me zanima, da bi na sodoben, nevsihljiv način v teh prostorih ljudje živeli sodobno kulturo, jo soustvarjali, predvsem pa bi se medsebojno bolje spoznali. Mislim, da je to temeljnega pomena za ves naš prostor.

Foto JMP

ki ima dobro vizijo družbe in prostora, v katerem živi.

Dejstvo, da jo ima, je danes vsem na očeh v lepo obnovljeni Hiši filma, kot se po novem imenuje donedavni Kino Vittoria na Travniku. Gre za izjemno pridobitev za vso Goriško, kaj šele za samo mesto in za našo manjšino. Hiša filma so svečano odprli minuli teden na posebni slovesnosti, o kateri smo v našem časopisu podrobno poročali, med Goričani in tudi obiskovalci mesta pa vzbuja vse več zanimanja. Zgradba, ki je še vedno lepa palača s starim goriškim, tudi avstro-ogrskim nadihom, je večnamenska, bila pa je povod za krajši pogovor z dr. Borisom Pericom.

Dobila sva se na notranjem, zasebnem, a obenem tudi javnem dvorišču Hiše filma, ki je poimenovano po pokojnem Darku Bratini, saj je na večjezičnem, mavrično večbarvnem napisu zapisano, da je to Dvor Darko Bratina.

Dr. Boris Peric je na "delovnem dopustu", kot sva poimenovala njegov dopust, saj mu je prenosni telefon nenehno brnel. Prišel je s sinom Jakobom, ki je nekaj časa sicer res sedel mirno na kolenih tatu Borisu, a se je kaj kmalu naveličal najinega resnega pogovora in je odšel raje iskat družino, s katero se je lahko igral. "Da ne greš na cesto!" je zaklical za njim tata Boris in Jakob je v odgovor povedal: "Saj veš, da ne bom šel!"

"Mislim, da morava za predstavitev današnje večnamenske Hiše filma nazaj, mar ne, Boris?"

"Seveda, vsaj v leto 1991, ko smo ustanovili delniški družbo Transmedia, pa čeprav bi jaz šel še dlje nazaj v čas. Prav-

naučil, in to na vseh področjih. V Gorici je prav pokojni Darko Bratina osnoval tako Kinoateljce kot tudi Festival filma Amidei, kajti bil je mnenja, da se lahko italijanska in slovenska kultura zelo zblížata prav preko filma," je začel svojo pripoved Boris Peric.

"Vse pa se je začelo v Kulturnem domu..."

"Ja, vse se je začelo v Kulturnem domu, kjer se je videlo, da je bil prav Film Video Monitor, ki ga je organiziral Kinoateljce, tista prireditelj, ki je začela povezovati vse goriške prebivalce, tako Italijane kot Slovence, in Darko je bil mnenja, da bi moral postati kino Vittoria, ki smo ga v letih devetdeset kupili, kraj srečevanj. Dejansko je ta večnamenski center naš poklon Darkovi viziji in posredno tudi naša oddolžitev za njegovo prijateljstvo. Leto 1994 smo kot družba kupili nepremičnino in začeli kasneje s prenovitvenimi deli, seveda smo najprej obnovili kino, danes ima kino Vittoria tri sodobne kinodvorane, pred nedavnim pa smo še uredili tri učilnice za Videmsko univerzo, DAMS, fakulteto za kino, uredili bomo tudi laboratorij fotografije, v katerem bo potekala rekonstrukcija filmskih trakov in zvočne obdelave filmov. Prav tako pa bomo v Hiši filma uredili videoteko in knjižnico, o filmu seveda. Jasno je, da nas čaka še obnova prostorov, v katerih bodo imeli svoje urade profesorji, kot bomo tudi obnovili prostore za Kinoateljce. Na dvorišču za Hišo filma bomo do prihodnjega leta uredili prostor za poletno predvajanje filmov s tristo sedeži," je odvrnil Boris Peric. "To se pravi, da ste si zamislili

Poglej, sediva na dvorišču, ki je v bistvu dvorišče kavarnе Vittoria, odprto vsem, je dvorišče Hiše filma, čeprav je v zasebni lasti, je to javni prostor, kajti dobili smo soglasje od vseh sostanovalcev, da lahko tak prostor naredimo. Če pri družbi Transmedia pazimo, da se vedemo kot podjetje, saj moramo s filmi seveda služiti, pa smo kot kulturni sponzorji prisotni povsod: izdajamo knjige za Kinoateljce, izdajamo revijo Isonzo-Soča, soorganiziramo filmski festival Amidei, pomagamo pa tudi drugim kulturnim ustanovam, pred kratkim, recimo, smo sofinancirali prireditelj 50-letnice gla-

sbene šole Emila Komela iz Gorice, kot bi lahko navedel tudi vrsto drugih prireditev. Multiplex, Kinemax v Trzinu, kjer je več kinodvoran, je seveda naša roža v gumbnici, odlično posluje, letos bomo imeli vsaj 180 tisoč gledalcev, kar pomeni, da smo uspešni. Naša družba krije ves goriški prostor, s ponudbo filma seveda, se pravi ves prostor od Trsta do Furlanije. Jasno pa je, da nas zanima celoten goriški prostor, ki je po vstopu Slovenije v Evropsko unijo seveda veliko širši," je razmišljal Peric.

"Pa se je po vstopu domovine Slovenije v EU po tvoje kaj spremenilo?"

Boris se nasmehne in odvrne: "Spremembe so, veliko pa je od nas odvisno, kako se bomo nanje odzvali. Transmedia ima dvajset stalno zaposlenih in deset stalnih sodelavcev. Nekdanje sanje so se uresničile. Zato sem prepričan, da moramo biti odprti, predvsem pa normalni, danes, v tej sodobni družbi. Poglej, večkrat se mi zdi, da kot slovenska skupnost v Italiji ne dohajamo niti razvoja slovenske družbe in to je slabo. Pri nas je nujno potrebna notranja debata, predvsem pa moramo biti sodobni, uspešni, v koraku s časom. Po mojem mnenju se je asimilacija ustavila, saj smo priče deasimilaciji, veliko otrok iz narodnostno mešanih zakonov se vpisuje v naše šole... Skratka: izziv je biti normalen in uspešen v tem prostoru, to je velik izziv za vse. Vsak nacionalizem se namreč pojavlja iz bojazni, iz nepoznavanja drugega in drugačnega. Zato naj bo Hiša filma kraj srečevanj, kraj kulture in dialoga!"

Jurij Paljč

V deželi F-Jk je 6.000 sezonsko zaposlenih

Poletne zaposlitve

Poletje je navadno namenjeno dopustom, daljšim ali krajšim potovanjem. Če pa si počitnic iz tega ali onega razloga ne moremo privoščiti, pa si vsaj privoščimo manj divje delovne ritme in malo več prostega ča-

praševanje pa so zabeležili po sladoledarjih.

Poleg tega so zaposlili precej kopaliskih mojstrov, učiteljev jadranja, mornarjev in oseb s podobnim znanjem. V goratih predelih naše dežele je veliko povpraševanje po izkušenih

sa. Nekatere osebe pa imajo ravno med poletjem največ dela in si počitka na plaži ali v gorah ne morejo privoščiti. Tako so v tem času polno zaposleni gostinci, ki sprejemajo domače in tuje goste, obstajajo pa še druge poklicne figure, ki med tem časom ne mirujejo.

V naši deželi so npr. sezonsko zaposlili kar 6.000 oseb, kar je, zaradi manjšega priliva gostov, vsekakor manj kot lani. Te osebe so dobile primerno delovno mesto v gostinstvu. Tako so zaposlili kuharje, natakarje in drugo hotelsko osebje. Gostinci so letos najbolj občutili vseh gospodarsko krizo in v tem poletju močno zmanjšali število sezonskih delavcev, saj se je zmanjšalo število gostov, ki navadno ostanejo na počitnicah manj dni kot pred leti. Veliko pov-

gorskih vodičih, ki lahko vodijo skupine v gore le, če so opravili za to predpisani tečaj s končnim izpitom. Letos so ugotovili, da je bilo večje povpraševanje po gorskih vodičih, kot je bilo razpoložljivih izvedencev. V Lignanu pa so letos zabeležili izredno veliko povpraševanje po frizerjih, saj se v poletnih mesecih število frizerskih salonov podvoji. Ravno tako pa je zelo veliko povpraševanje po estetikah in maserjih.

Ker se med poletnimi meseci število prebivalcev nekaterih turističnih krajev močno poveča, so pri krajevnih zdravstvenih enotah poskrbeli za namestitve zdravnikov, ki skrbijo za zdravje gostov. Tudi na tem področju so krajevne zdravstvene enote zabeležile večje povpraševanje po zdravnikih, kot je bilo interesentov za poletno

delo v turističnih centrih.

Mimo poklicnih figur, ki so posredno ali neposredno povezane s prilivom turistov, pa je v poletnih mesecih zelo veliko povpraševanje tudi po obrtnikih, predvsem po tistih, ki znajo popravljati klimatske naprave. Veliko obrtnikov dobi dodatno poletno zaposlitev pri vzdrževanju naprav in strojev v tistih tovarnah, ki v avgustu prekinajo proizvodnjo in pošljejo delavce na kolektivni dopust.

Ker so dnevi daljši in ker je poleti (navadno) manj padavin, se v poletnih mesecih močno poveča tudi povpraševanje po zidarjih. Pri združenju obrtnikov so v zadnjih letih ugotovili, da ustvarijo obrtniki ravno v avgustu, ko naj bi bili po javnomenejskih raziskavah vsi na dopustu, približno 20% letnega dobička, saj je dela zelo veliko in to na najrazličnejših področjih. Števil-

ni obrtniki morajo prav v poletnih mesecih povečati število zaposlenih, da lahko zadovoljijo povpraševanje strank. Zanimiv je podatek, da se za poletno delo odloči vedno več dijakov in študentov, ki na tak način zaslužijo nekaj denarja za osebne potrebe. Poleg zaslužka pa pridobijo ti mladi tudi nekaj delovnih izkušenj, ki jim potem služijo pri iskanju redne zaposlitve po zaključku študija. Dijaki in študenti navadno opravljajo kako ne posebno kvalificirano delo, kot je npr. delitev letakov, animacija v poletnih centrih ali na plačah, prodajajo vstopnice za poletne prireditve. Dijaki turističnih in gostinskih šol pa dobijo navadno delo v gostinskih obratih, kar nedvomno predstavlja obogatitev že pridobljenega šolskega znanja.

Mara Petarso

Pismo bralca

Nasveti varčevalcem

Pred tremi leti sem vložil del svojih prihrankov v investicijske sklade. Do tedaj sem se posluževal izključno državnih papirjev (BOT in CCT). Po nasvetu finančnega operaterja v banki sem se opredelil za srednjo stopnjo tveganja. Naložbo (40.000 evrov) sem tako porazdelil: 30 % v delniški sklad in 70 % v obvezniški sklad. Po treh letih se je moj kapital znižal za približno 10 %. Kako se moram ravnati danes? Naj dvignem denar in se povrnem na bolj gotove naložbe ali vztrajam še naprej v taki investiciji?

I.B. - Nabrežina

Statistike in izkušnje nam kažejo, da naložbe v delnice morajo trajati vsaj 5 let. Zato je možno, da so po 3 letih rezultati investicije pod pričakovanji. Varčevalcu svetujem, da preveri, koliko časa ne potrebuje vložnih sredstev. Če slednje bo moral koristiti v sorazmerno kratkem času (do 1

leta), je riziko dokaj visok. Zaradi tega predlagam, da se kapital v delniškem skladu preusmeri v obvezniški ali še bolje v monetarni (sklad brez tveganja).

V slučaju, da ne potrebuje denarja vsaj za tri leta in so dvomi emotivnega značaja, lahko investitor izbira med dvema rešitvama:

1. Naložbo pusti nespremenjeno in mirno počaka na bodoče vzpone finančnih trgov. Tveganje ostane tako nespremenjeno. Poleg tega so se vsa svetovna finančna tržišča krepko okrepila po minimalnih vrednostih iz sredine marca 2003, istočasno pa poslujejo še korenito daleč od maksimalnih vrednosti iz leta 2000. Zaradi tega varčevalec lahko računa na soliden potencialni vzpon delniških tečajev. Za morebitne nepredvidene potrebe po likvidnosti vlagatelj lahko upošteva pri varčevanju sredstva v obvezniškem skladu.

2. Izkoristi priložnosti, ki jih nudijo nihanja finančnih trgov, s tem da premakne določeno vsoto denarja iz obvezniškega v delniški sklad. To

operacijo lahko vlagatelj izvrši tudi sistematično vsak mesec. S tem se bo postopoma znižala srednja nakupna cena kvot delniškega sklada, kar bo povečalo donosnost naložbe v končni fazi. Nihanje borznih tečajev navzdol pomeni za veliko večino varčevalcev izgubo. Z racionalnega vidika pa je lahko ta negativni trend dobra priložnost za novo investicijo. Pri vsaki naložbi je izrednega pomena tudi razpršenost. Slednja je namreč najboljša garancija za varnost vsake investicije in pomeni manjše tveganje. Gospod I. B. je denar vložil samo v en delniški in obvezniški sklad. Ne glede na opredelitev skladov, bi bila širša geografska ali sektorska porazdelitev kapitala v večje število skladov primernejša. Poleg vsega tega naj vlagatelj upošteva, da donos državnih obveznic pri letni inflacijski stopnji 2,5 % ima že nekaj časa negativen predznak.

Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Stojan Pahor

Goriški volčiči in volkuljice v Lokovcu nad Čepovanom

Tabor v čudoviti Ozovi deželi

Od 17. do 24. julija smo se volčiči in volkuljice obeh goriških krdel namenili na tabor v Lokovcu nad Čepovanom. Otpotovali smo z avtobusom in se takoj odpeljali proti Kobaridu, kjer smo si ogledali muzej iz 1. svetovne vojne in slap Kozjak. Odpravili smo se tudi na kopanje v Nadižo. Nato pa smo z avtobusom krenili proti kraju tabora. Tik pred prihodom je šofer naenkrat ustavil avtobus in kmalu smo opazili, da smo nehote povozili hudobno čarovnico z vzhoda Ozove dežele. Presenečeni smo odšli proti koči, kjer sta nas čakala dva najslavnejša zdravnika iz Ozove dežele in preverila naše "zdravstveno" stanje ter določila, ali smo sploh primeri, da vstopimo v Ozovo deželo. Ko smo bili vsi pripuščeni v to čudno deželo, je do nas prišla tudi dobra čarovnica s Severa in se nam toplo zahvalila, da smo osvobodili deželo ene izmed dveh hudobnih čarovnic. Ker pa nismo vedeli, kje se točno nahajamo, nam je povedala, da je edini način, da izvemo, kje je naš dom, ta, da gremo k velikemu čarovniku iz Oza. On nam bo znal pokazati pot do doma.

Rekla nam je, da bomo morali slediti rumeni cesti, ki nas bo pripeljala naravnost v Smaragd-

nega drvarja. Oba sta se nam pridružila, saj sta hotela Oza vprašati, ali jima lahko da mož-

zgradbe, popoldne pa smo zopet hodili po rumeni poti proti Smaragdnemu mestu, ob cesti

no mesto, kjer kraljuje veliki Oz. V nedeljo smo šli k maši, popoldne pa smo začeli našo hojo po rumeni poti. Kaj kmalu pa smo ob cesti srečali dva čudna junaka, strašilo in kositr-

gane in srce. Isti dan smo seveda postavili tudi jambor, kot je navada na vsakem skavtskem taboru, sledilo pa je tudi slovesno dviganje zastave. V ponedeljek smo okoli koč postavili

pa smo tudi tokrat srečali novega sopotnika, to je strahopetnega leva, ki je želel Oza vprašati, ali mu lahko da nekaj poguma. V torek zjutraj je prišel na kraj tabora Peter Žakelj in nam po-

magal, da smo od bližje spoznali Jezusa in najvažnejše vrednote v našem življenju. Z njim smo imeli tudi sv. mašo. Popolne pa je bil na sporedu športni dan: pomerili smo se v roverčku, štafeti, metu hloda in v odbojki z vodnimi balončki. Zvečer smo se po tabornem ognju spomnili tudi na sv. Frančiška, zavetnika volčičev in volkuljic po vsem svetu. Spomnili smo se ga s posebnim lovom, v katerem smo odkrivali skrivnosti in lepote življenja. V sredo smo se vsi skupaj odpravili na celodnevni izlet. Šli smo najprej na ogled kovaške obrti, h kovaču Andreju in kovaču Jožetu, nato pa na bližnji hrib Lašček. Proti večeru smo končno prišli do Smaragdega mesta. Tu nas je veliki Oz res sprejel, vendar je vse naše prošnje grobo zavrnil in nam ukazal, da se lahko vrnemo preden samo, če bomo ubili tudi zahodno hudobno čarovnico. Nato se je hoja po rumeni poti tako zaključila in začelo se je zahtevno iskanje zahodne čarovnice. Četrtek je potekal v znamenju iger, kopanja in priprave pesmi za večerni festival. V petek pa je končno prišel dan, ko smo se spopadli s hudobno

zahodno čarovnico. Pot do nje pa ni bila lahka, saj je po poti poslala proti nam najprej hudobne volkove in nato črne čebele. Po napornih bojih smo jo končno našli, vendar kmalu smo videli, da jo branijo divje krilate opice. Morali smo premagati opice in nato obliči hudobno čarovnico z vodnimi bombami. Čarovnica je bila kmalu vsa mokra in prestrašena zbežala v gozd, kjer se je zaradi vode dobesedno stopila. Zadovoljni, da smo Ozovo deželo rešili še zadnje hudobne čarovnice, smo se vrnili v tabor. Zvečer je k tabornemu ognju prišel največji sodnik Ozove dežele z vsemi svojimi pomočniki. On je pregledal, kako so se volčiči obnašali na taboru, in vsakemu dodelil primerno "kazen". Zvečer smo se trudni še zadnjič odpravili v spalne vreče, v saboto pa smo pričakali prihod staršev. Skupno sv. mašo je daroval Marjan Markežič, po tabornem ognju in žaganju jambora pa smo se vsi odpravili domov. Za nami je torej še en prečudovit tabor. Voditelji se zahvaljujemo vsem staršem za zaupanje, ki nam ga izkazujejo, v prvi vrsti pa se zahvaljujemo samim volčičem in volkuljicam, ki nam s svojimi nasmehi in s svojo dobro voljo dajejo vedno novih energij in novega zagona!

Oz-Pe

Ko se dotakneš osebe

Dotik osebe je lahko nekaj čudovitega, nekaj, kar ti odpre nova vrata, skozi katera lahko užreš delček realnosti, ki si jo lahko prej spredel. In tudi, ko so ti dotiki "negativni", ko sprožijo mehanizme, ki si jih nikakor

dravljati, se zahvaljevati oz. prositi za kaj in, če si ga v čemerkoli polomil, si se pač moral znati. Vem, da bi ne bila taka, kakršna sem, brez Hane, katere družina mi je ob slovesu podarila puli, za katerega danes vem, da je

ne želiš, so pozitivni ravno v tem ponujajući možnosti za razmislek. Dotik čisto posebne osebe pa je spet nekaj drugega. Ko se sami vsaj za hip dotaknemo tega, kar smo bili in kar smo želeli biti v svojem otroštvu, se od tiste osebe lahko marsikaj "naučimo", uvidimo določeno sosledje razmišljanj, dejanj, odločitev našega življenja. Kaj je tisto, kar ti je najbolj ostalo v spominu? Česa se najhitreje spominjaš - in ne nujno najraje? Česa si si želel in kako si se odzival na realnost, ki te je obkrožala? Katere trenutke si ohranil v spominu, kot da bi bili neizbrisno začrtane brazde tvojega življenja? Kdaj si bil res, čisto zares, srečen?

Zase vem, da bi ne bila taka, kakršna sem, če bi v svojem življenju ne spoznala Stojana Kureta. Ker je bil pač on edini, ki je takrat - v 70. letih - lahko postavil na noge take vrste otroško in mladinsko zborovsko dejavnost, kot je bil Mladinski zbor Glasbene matice. Niti ni šlo toliko za petje kot tako - vsaj zame ne. Formirala me je tista njegova želja in ihta po soočanju z zborovsko težavnejšimi preizkušnjami in pa predvsem naše neutrudno kolovratenje po Evropi. Vem, da bi ne bila taka, kakršna sem, če bi ne imele za sabo vseh tistih dni, ko smo - že osnovnošolci - spali pri čeških družinah, ko si se pač moral znati v katerikoli situaciji, ne glede na sporazumne jezik, prehranske in bivanjske navade ali ustaljene urnike. Moral si v svojih štirih spakedranih nemških ali angleških besedah poz-

potrosila eno takratno delavsko mesečno plačo, brez Renate, ki mi je razlagala, kako je Olomouc mesto, v katerem je najvišje število ruskih vojakov na Češkem, brez podobe Prage, kot je bila takrat, pred padcem Berlinskega zidu, s serijo trgovin, v katerih so lahko vstopali edinole Rusi. Vem, da sem taka, kakršna sem, zaradi pevskega klatenja po Belgiji in Holandski, ko si kot enajst-ali dvanajstletno dekletce moral svojim gostiteljem v angleščini razlagati, kdo smo Slovenci. Leto za letom si na najbolj direkten način spoznaval, kdo je bližnji in daljni sosed, avtomatično si primerjal šolske programe, življenjske navade, prehrano, želje in neizražene potrebe. Ko se danes zamislím, vem, da je to bila ena najpomembnejših izkušenj mojega otroštva, ker me je naučila samostojnosti in mi pokazala, da se lahko človek znajde v katerikoli situaciji ali se vsaj skuša znati. Najbolj nenavadna anekdota iz tistih let? Verjetno so to pisma iz Nemčije, ki so sledila popolnoma platonskemu enopopolnanskemu spoznanju sovrstnika iz nemškega Mannheima. Ko sva stakratno srčno prijateljico in sopevko dobivali prva pisma, si nikakor nisva predstavljali, kaj bo sledilo: pošiljke neonacističnega propagandnega gradiva predstavljenega najstnikom. In sva prekinili z dopisovanjem, ostal pa je...vpiš na prvi tečaj nemškega jezika, kar - po pravici povedano - sploh ni slabo!

Vida Valenčič

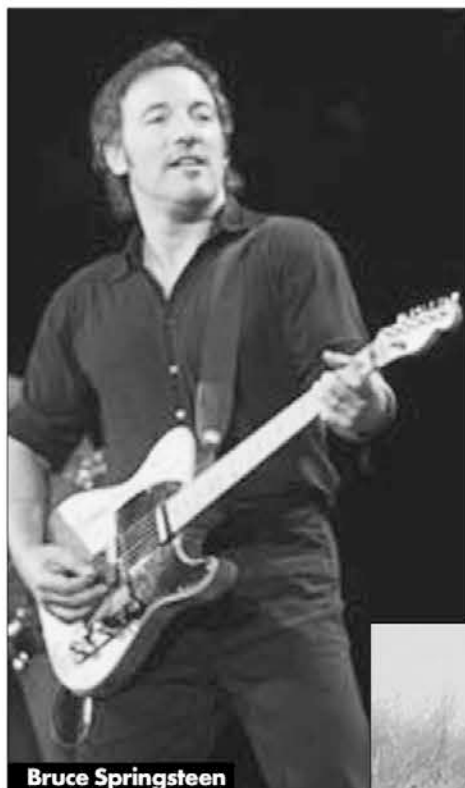
Nova pobuda ameriških glasbenikov

Rock glasba izzvala na dvoboj politiko

Zadnji akordi, ki so izzveneli iz kitare velikega Bossa, so zaradi jakosti do temeljev stresli ameriško družbeno-politično javnost. Pevec ranjene Amerike, ki je po 11. septembru s ploščo The

la prekoračena tudi ta meja: Springsteen je javno podprl Johna Kerryja. K njegovi pobudi so pristopili še svetovno znani kalibri na rock prizorišču, kakršni so REM, John Fogerty, bivši pevec skupine CCR, skupina Pearl Jam in številne zvezde, ki svetijo na nebu ameriškega rocka. Gre za pobudo, ki bo vse našete umetnike združila v nizu koncertov v prvi polovici oktobra pod skupnim imenomalcem spremeniti politično oblast v ZDA.

Civilna družba se je v zadnjih letih sicer že večkrat izrekla proti upravi G. W. Busha. Američanom se še zelo živo pred očmi vrtijo prizori s po-

Bruce Springsteen

rising svoje sohrzavljane prijel za roko in jih spodbujal *Come on up for the rising* (Pridite, stopite naprej, vstali bomo), je prejšnji teden ponovno uradno stopil na politični oder rock glasbe in ugasil kitaro na strune ameriških družbenih problematik. Politična angažiranost za Springsteena ni novost, saj je že sredi osemdesetih odločno nastopil proti Reaganu, ki si je v predvolilni kampanji hotel prisvojiti njegovo uspešno *Born in the USA*. The Boss pa se ni nikoli v času predvolilnega soočanja javno opredelil za kakega kandidata. Tokrat je bi-

oblasti v rokah, odtlej Moora sistematično stigmatizira, ga drugi pol (ki postaja vse širši) kuje v zvezde. V tej luči lahko beremo tudi zadnjo podelitev zlate palme v Cannesu. Zmaga Moorovega dokumentarca

Skupina R.E.M.

ima močan simbolični pomen, posebej zato, ker se je zgodila v letu ameriških volitev. Zelo zgovorno je tudi dejstvo, da predsednik komisije,

Around the sun, ki jo bo 27. septembra uvedel single *Leaving New York*. Plošča je po besedah njenih ustvarjalcev nastala zaradi potrebe po razkritju hib sedanje ameriške družbe. V luči družbeno-političnega angažmaja, ki ga je pokazala skupina iz zvezne države Georgia, lahko razumemo, da izdati izid plošče ni bil naključno postavljen le dober mesec pred ameriškimi predsedniškimi volitvami. V isti logiki lahko razumemo tudi datum izida nove plošče še enega velikana na svetovnem rock prizorišču. Irska skupina U2, ki je lani (skupaj z R.E.M.) ostro obsodila napad ameriških sil na Irak, bo svoje novo delo predstavila prav tako v obdobju ameriških volitev (22. novembra). Naslov plošče sicer še ni znan, pesmi pa same po sebi dokazujejo protibushevsko razpoloženje (pesem *Love and Peace or Else* je jasen mirovniški manifest, ki obsoja politiko današnje ameriške uprave).

Andrej Černič

Michael Moore

deljevanja Oscarjev leta 2003, ko je Michael Moore govoril o fiktivni državi, fiktivni vojni proti Iraku in fiktivnem predsedniku. Čeprav delež "necons" v ZDA, ki drži vajeti

ki je Moora podelila najzlahtnejšo nagrado v Franciji, ni bil kak protiameriško nastrojeni Evropec, temveč Američan Quentin Tarantino. V "nevarne" vode, v katere so

Pogovor / Organizatorica 14. Drage mladih Breda Susič

"Radi bi vsem dopovedali, da se Slovenija ne konča pri Sežani!"

Ne 4. septembra bo v parku Finžgarjevega doma na Opčinah drugi del Drage mladih, ki se je začela že julija. Letošnja tema srečanja je "Brez meja". Na julijskem delu Drage mladih so temo razvili na dveh okroglih mizah, septembra pa jo bodo še poglobili in razširili. Že julija je bil program "Tabora mladih intelektualcev" zanimiv: na prvi okrogli mizi "Brez meja...v glavah" so govorili geograf Milan Orožen Adamič, pisatelj Boris Pahor in novinar Jože Možina. Na drugi okrogli mizi "Brez meja...med Slovenci" pa so sodelovali univerzitetni profesor Igor Škamperle, pesnik ter novinar Marij Čuk in ravnatelj Slomškovega dijaškega doma iz Celovca Herman Kelich. Tudi na septembrski okrogli mizi bo "podiranje meja" rdeča nit okrogle mize. Gostje bodo pisatelj Alojz Rebula, umetnik Evgen Bavčar, ki sodeluje s Francoskih nacionalnim centerom za znanstvene raziskave v okviru filozofije, estetike in književnosti ter teolog in antropolog Zvone Štrubelj. Julija so pestrim debatam sledile tudi popoldanske delavnice, kulturni večeri in žur, zaključna maša, pa tudi uradna slovesnost Drage mladih v nekdanjem Narodnem domu,

ki se je udeležil tudi evropski poslanec Lojze Peterle. Organizatorji mladinskega srečanja že intenzivno pripravljajo jesenski program. Da bi izvedeli še kaj o tem in da bi tudi поблиže spoznali ta zanimivi projekt, smo postavili nekaj vprašanj Bredi Susič, ki je organizatorica in duša Drage mladih.

Breda, zakaj ste izbrali to temo in te goste za letošnjo Drago mladih?

Temo in goste vsako leto izbiramo skupaj z mladimi iz Slovenije, saj pri pripravi Drage mladih sodelujejo tudi organizacije in društva (večina jih je katoliško usmerjenih) iz Slovenije. Letos se je tema "Brez meja" zaradi vstopa Slovenije v Evropsko unijo kar ponujala. Goste izbiramo predvsem po njihovi strokovnosti, pazimo pa tudi, da so komunikativni (ker je mlada publika precej zahtevna) in da zaradi lastne izkušnje in znanja odpirajo mladim obzorja. Zato vedno povabimo predavatelje iz zamejstva - letos tudi enega iz

Foto JMP

Koroške in dva, ki delujeta v zdomstvu - saj mladi iz Slovenije drugače nimajo dosti priložnosti, da bi jih slišali. Organizatorjem iz zamejstva je veliko do tega, da tudi z izbiro gostov in tematik opozarjamo, da se Slovenija ne konča pri Sežani. Moram reči, da gre tu za pravo "poslanstvo" in da so ga vsa leta udeleženci Dra-

ge mladih precej jasno začutili. Marsikdo se nam je na koncu zahvalil, da je lahko na tak način spoznal zamejstvo in zdomstvo.

Jesenski del Drage mladih je nadaljevanje in dopolnilo julijskega srečanja. Zakaj ste se lani odločili, da razdelite srečanje na dva dela?

Hoteli smo preizkusiti novo formulo, da bi pritegnili več ljudi. Zato se bo poletni del Drage mladih selil iz kraja v kraj, vsako drugo leto pa naj bi bil v zamejstvu (ali zdomstvu). Tako je lani Draga mladih prvič prestopila mejo in se odvijala v Piranu, letos pa se je vrnila v Trst, zato da bi bila v zamejstvu. Program poletnega dela je nekoliko bolj počitniški, saj skušamo ponuditi tudi izlete in dejavnosti na morju ali v naravi. Jesenski del pa bo ostal vedno povezan s študijskimi dnevi Draga, tako bo vedno na Opčinah.

Ste bili organizatorji zadovoljni z julijskim delom Drage mladih, z udeležbo in kritikami? Je ponavadi več prijav iz Slovenije ali iz zamejstva?

Bili smo zelo zadovoljni s potekom, saj nam je uspelo pripraviti odličen in zelo bogat program z izjemnimi gosti. Nič se ni zapletlo, vse je teklo kot po maslu. Nismo pa bili zadovoljni z udeležbo. Sicer je bila delno tudi naša krivda, ker smo v Sloveniji naredili zelo slabo in pozno reklamo. Kljub temu je bilo stalnih udeležencev približno 30, vsi so bili iz Slovenije, prvi dan jih je bilo več kot dvakrat več, zadnji večer pa jih je bilo kakih 20 več. Zamejci smo bili v glavnem samo organizatorji, ne Goričanov ne Korošcev ni bilo zraven, Tržačanov je bilo malo. Mlačnost in indiferentnost našega prostora (mladih in manj mladih) me je precej potrla. Hvala Bogu, da smo pa imeli res veliko zadoščenje od tistih 30 stalnih udeležencev, ki so se pri nas imeli tako lepo, da so se na koncu prav težko poslovili. Vsi so pohvalili program in goste. Celo nizko udeležbo so ocenili pozitivno, ker so se tako med seboj bolje spoznali. Vtis sem imela, da so se tisti, ki so bili skupaj vse štiri dni, lepo povezali in spoprijateljili med seboj. To je bil zame najpomembnejši rezultat letošnje Drage mladih. Sicer pa sem zadovoljna tudi zato, ker so bili mediji zelo pozorni in so dobro poročali o Dragi mladih.

Kako bo potekal program 4. septembra in kam se lahko obrne tisti, ki se želi udeležiti srečanja?

Ob 10.00 se bo pod belim šotorom v parku Finžgarjevega doma na Opčinah začela okrogla miza, ki jo bodo oblikovali pisatelj Alojz Rebula, profesor na Sorboni in umetnik Evgen Bavčar ter teolog in antropolog Zvone Štrubelj. Razmišljali bodo o tem, kaj lahko Slovenci ustvarimo v skupni evropski domovini sedaj, ko nas meje ne ločujejo več. Zanimalo nas je, da o tem spregovorijo osebnosti, ki so občutljive predvsem za kultur-

no, ustvarjalno in duhovno razsežnost razvoja našega naroda. Mislim, da so gostje, ki smo jih povabili, naravnost odlični za to temo. Marsikdo pozna zamejstvo in zdomstvo, ker je o tem slišal ali študiral, marsikdo pozna Evropo, ker je tam študiral ali delal kako leto. To pa ni isto, kot če kdo v prvi osebi doživlja dileme in izzive zamejca ali Slovenca v Evropi in v svetu, ker je sam del tega sveta. Naši trije gostje so izjemni, ker vsi trije živijo celostno dimenzijo slovenskega naroda in ker so poleg tega izredne osebnosti, umetniki in misleci.

Popoldne bomo za mlade spet pripravili privlačne in zabavne delavnice: plezalno, jamarško (da bi tudi mladi iz Slovenije spoznali lepote in zanimivosti Krasa), video, plesno, gledališko, časnikarsko in debato (le-to bo vodil Zvone Štrubelj). Za kosilo in delavnice se je treba prijaviti, vstop na okroglo mizo pa je prost tako za mlade kot za starejše. Po delavnicah bodo tudi mladi lahko poslušali predavanje Jožeta Dežmana v okviru ŠD Draga, zvečer pa bosta v dvorani Finžgarjevega doma za vse se gledališka predstava in družabnost. Kdor se želi prijaviti na delavnice, lahko pokliče tel. št. 040 370846 (Nadja) ali piše na naslov rast_mladika@hotmail.com; več informacij lahko dobi tudi na naslovu www.dragamladih.org.

V čem je pomen Drage mladih za zamejstvo v današnjem času virtualne komunikacije in zakaj naj bi mlad Slovenec prišel na tako srečanje?

Draga mladih ohranja svoj pomen prav zaradi osebnega srečanja. Tu se mladi lahko srečajo med seboj, vzpostavijo nova prijateljstva, ki se lahko ohranijo dolgo v času. O tem lahko pričam tudi sama, saj sem prav po zaslugi Drage mladih spoznala veliko prijateljev po celi Sloveniji. Tu pa se mladi lahko tudi srečajo z osebnostmi, ki jih drugače morda vidijo le od daleč na kaki veliki prireditvi ali pa celo samo po televiziji. Vse nekaj drugega pa je, če lahko z neko osebnostjo spregovorijo ali ji stisneš roko. Vsega tega virtualna komunikacija ne more nuditi. Rada pa bi poudarila tudi, da je Draga mladih ena redkih pobud, ki nudi mladim (in starejšim) priložnost, da

razmišljajo in aktivno debatirajo o problemih in vprašanjih, ki zadevajo bodočnost slovenskega naroda in družbe, v kateri želimo biti aktivni in ustvarjalni. Ne da se je primerjati ne s šolo ne z raznimi krožki, ker na Drago mladih pridejo mladi z vseh vetrov, različnih starosti, izobrazbe in tudi različnih svetovnonazorskih ter političnih idej.

Kje so največje težave pri organizaciji takega projekta? Ste imeli težave s kakimi institucijami ali pri iskanju denarja za projekt?

Projekt je letos podprla avtonomna dežela Furlanija-Juljska krajina. Glede na to, da se Draga mladih od lani seli v različne kraje in da se program zaradi tega vsako leto precej prilagaja novim situacijam, postaja vsaka izvedba enkratna projekt in zato tudi precej zahteven. Probleme smo imeli predvsem zato, ker smo se vsi s tem ukvarjali ob svojih običajnih službah ali študiju, zato nam je na koncu enostavno zmanjkalo časa in energije za učinkovitejšo reklamo. Nekaj težav smo imeli pri iskanju primernih prostorov za delavnice, večerne zabave ipd... Pri tem se moram zahvaliti vsem društvom in ustanovam, ki so nam pomagali: JK Čupa, SKD Barkovlje, SKD Tabor, Slori, Slovenska prosveta, Marijanišče in veliko posameznikov. Zelo sem ponosna tudi nad ekipo Mladih v odkrivanju skupnih poti, ki so aktivno pomagali pri organizaciji.

Kakšni so načrti in ideje za naslednje leto?

Vesela sem, da smo našli organizatorja in kraj za 15. Drago mladih. Poletni del bo potekal na Štajersko, točneje v dom Sv. Jožefa pri Celju. Pri organizaciji pa bodo imeli verjetno levji delež organizacije iz Štajerske, čeprav bomo seveda še vedno sodelovali tudi zamejci.

Organizatorici Bredi Susič se zahvaljujemo, ker nam je približala Drago mladih in njeno zakulisje. V naši zamejski stvarnosti je to zanimiva kulturna priložnost in spodbuda za tiste, ki jim je pomemben razvoj našega prostora in slovenstva. Na svidenje v soboto, 4. septembra, ob 10. uri v parku Finžgarjevega doma na Opčinah pri Trstu!

Raffaella Petronio

Tukaj

so zares nebesa bližja!

Svete Višarje.

Odkrijte čarobni svet, kjer se narava in duh stapljata v čudovito doživetje. Spoznajte, kako enostavno je priti semkaj, dovolj je stopiti v kabino žičnice.

NOVA ŽIČNICA V ŽABNICAH (CAMPOROSSO)

Ob državni cesti št.13

Vsak dan od 19. junija do 12. septembra

Urnik:

Delavniki 9.00 - 17.15 • Prazniki 8.30 - 18.15

Sobote in nedelje 5./6., 12./13. junij

18./19., 25./26. september

2./3. oktober

ROMARSKO SVETIŠČE SVETE VIŠARJE

Urnik Svetih Maš:

Delavniki 11.00 - 12.00

Nedelje in prazniki 9.15 - 10.00 - 11.00

12.00 - 15.00

ZA INFORMACIJE POKLIČITE: TEL. 0428 653915 - FAX 0428 63085

39. ŠTUDIJSKI DNEVI DRAGA 2004

Park Finžgarjevega doma - Opčine (TS)
Dunajska cesta, 35

Petek, 3. septembra 2004

Ob 16.30: Mag. Tim Oliver Wüster
SOKRATOV IN KRISTUSOVO VABILO
Narodnost ali kozmopolitstvo? Kam nas vabita oba učitelja človeštva?

Sobota, 4. septembra 2004

Ob 16.30: Prof. Jože Dežman
SLOVENSKE SPRAVE IN RESNICE

Nedelja, 5. septembra 2004

Ob 10. uri: Dr. Miha Bregant
KAKŠNA PRIHODNOST OB NASTAJAJOČI VEČVERSKI, VEČNACIONALNI IN CIVILIZACIJSKO PLURALISTIČNI DRUŽBI?

Ob 16. uri: Dr. Barbara Brezigar
SLOVENIJA V EVROPI

V soboto, 4. septembra, bo pred začetkom predavanja ob 15. uri zasedal Svetovni slovenski kongres ob 15-letnici ustanovitve. V nedeljo, 5. septembra, ob 9. uri bo za udeležence Drage sv. maša, ki jo bo daroval tržaški škof msgr. Evgen Ravignani.

DSI, Ul. Donizetti 3, 34133 Trst (Italija), tel. +39 040370846, faks +39 040633307, el. naslov: sp@mladika.com